

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ROMANTİK İLİŞKİLERDEKİ PARTNERLERİN KIRILGAN NARSİSİZM DÜZEYLERİ
İLE ÇATIŞMALARIN ÇÖZÜMÜNE YAKLAŞIMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE EBEVEYN
KABUL-RED ALGILARININ DÜZENLEYİCİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşenaz ATAACAR

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Programı

EYLÜL, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ROMANTİK İLİŞKİLERDEKİ PARTNERLERİN KIRILGAN NARSİZM DÜZEYLERİ
İLE ÇATIŞMALARIN ÇÖZÜMÜNE YAKLAŞIMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE EBEVEYN
KABUL-RED ALGILARININ DÜZENLEYİCİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşenaz ATAACAR

(Y2112.480040)

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Engin EKER

EYLÜL, 2023

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Romantik İlişkilerdeki Partnerlerin Kırılgan Narsisizm Düzeyleri ile Çatışmaların Çözümüne Yaklaşımları Arasındaki İlişkide Ebeveyn Kabul-Red Algılarının Düzenleyici Rolünün İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (28/09/2023)

Ayşenaz ATAACAR

ÖNSÖZ

Öncelikle tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Engin Eker'e çalışma boyunca destekleri ve tezime katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Bu süreçte manevi destekleri ile yanımda olan aileme, arkadaşlarıma ve tüm sevdiklerime teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, her zaman sevgilerini ve desteklerini hissettiğim, her kararında yanımda olan anneme ve babama sonsuz teşekkür ediyorum. Beni en iyi şekilde yetiştirmek, geliştirmek ve eğitim hayatımı her zaman destekleyebilmek için gösterdiğiniz tüm çabalara ve emeklere müteşekkirim, iyi ki varsınız. Tezimi size ithaf ediyorum.

Eylül, 2023

Ayşenaz ATAACAR

ROMANTİK İLİŞKİLERDEKİ PARTNERLERİN KIRILGAN NARSİZİZM DÜZEYLERİ İLE ÇATIŞMALARIN ÇÖZÜMÜNE YAKLAŞIMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE EBEVEYN KABUL-RED ALGILARININ DÜZENLEYİCİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ

ÖZET

Bireylerin kurdukları ilk yakın ilişki doğumun hemen ardından başlamaktadır ve kişi o andan itibaren doğası gereği yakın ilişkiler kurmayı ve sürdürmeyi hedeflemektedir. Birincil bakım veren ile başlayan bu ilişki ikincil bakım veren ve ardından diğer kişiler de eklenerek sürdürülmeye devam etmektedir. Kurulan ilk ilişkiden itibaren bireyin kurduğu tüm ilişkilerin birbirleriyle döngü oluşturduğu ve kişilik özellikleri üzerindeki etkileri çeşitli kuramcılar tarafından kanıtlanmaktadır ve tartışılmaktadır. Bu çalışmada romantik ilişkilerdeki partnerlerin kırılğan narsisizm düzeyleri ile çatışmaların çözümüne yaklaşımları arasındaki ilişkiyi açıklamak ve bu kişilerin çocukluklarında anne ve babaları tarafından kabul-redde dair algılarının bu ilişkideki düzenleyici rolünü saptamak amaçlanmıştır. Yapılan literatür taramasında, özellikle ebeveyn kabul-red algıları ve flört şiddetine yönelik çeşitli araştırmalar yapılmasına karşılık, kırılğan narsisizme yönelik araştırmaların azınlıkta olması göz önünde bulundurularak; bu çalışmanın hem klinik alanda yardımcı olması hem de literatüre katkı sağlaması öngörülmektedir. Araştırmanın evreni, 18 yaşından büyük erişkinlerden oluşmaktadır. Çalışmada romantik ilişkilerde ortaya çıkan çatışmaların çözümüne yaklaşımın ölçülmesi nedeniyle çalışmanın örneklemini; evli olan, çalışmanın gerçekleştiği süreçte romantik bir ilişki içerisinde bulunan veya güncel romantik bir ilişki içerisinde bulunmaması durumunda geçmişte en az bir romantik ilişkisi olan 191 kadın, 196 erkek olmak üzere 387 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde Aydınlatıcı Onam Formu katılımcılara çalışma hakkında bilgi vermek, Kişisel Bilgi Formu ise katılımcılara yönelik demografik bilgi toplamak adına kullanılmıştır. Katılımcılarda kırılğan narsisizm düzeyinin ölçülmesi adına Kırılğan

Narsisizm Ölçeği (KNÖ); flört şiddetinin saptanmasına yönelik Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS-2) ve yetişkin bireylerin çocuklukta anne babalarıyla olan ilişkilerini algılama biçimini ölçmek adına Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği (EKRÖ) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda, bireylerin kırılgan narsisistik kişilik özellikleri ile çatışmaları uzlaşma yoluyla çözüme kavuşturma arasındaki ilişkide anne tarafından ihmal/kayıtsızlık algısının düzenleyici rolü olduğu saptanmıştır. Bulgular, bireylerin çocuklukta maruz kaldıkları soğuk ve reddedici ebeveyn ilişkileri sonucunda uzun vadeli sonuçlarının gözlemlenmesi adına önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Narsisizm, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım, Ebeveyn Kabul-Red Kuramı, Kırılgan Narsisizm, Flört Şiddeti.

**INVESTIGATION OF THE REGULATORY ROLE OF PARENTAL
ACCEPTANCE-REJECTION PERCEPTIONS IN THE RELATIONSHIP
BETWEEN PARTNERS IN ROMANTIC RELATIONSHIPS' VULNERABLE
NARCISSISM LEVELS AND THEIR REVISED CONFLICT TACTICS**

ABSTRACT

The first close relationship that individuals establish starts right after birth, and from that moment on, the individual aims to establish and maintain close relationships by nature. This relationship, that starts with the primary caregiver, continues by adding the secondary caregivers and then other people. The relationships established by the individual since the first relationship that form a cycle with each other and their effects on personality traits have been proven and discussed by various theorists. In this study, it was aimed to explain the relationship between individuals' vulnerable narcissism levels and their revised conflict tactics, and to determine the moderator role of these individuals' perceptions of acceptance-rejection by their parents in their childhood in this relationship. In the literature review, although there are various studies on perceived parental acceptance-rejection and dating violence, considering the minority of studies on vulnerable narcissism; it is anticipated that this study will both help in the clinical field and contribute to the literature. The population of the research consists of adults over the age of 18. The sample of the study, since the approach to the resolution of conflicts in romantic relationships was measured in the study; It consists of 387 voluntary participants, 191 women and 196 men, who were married, were in a romantic relationship at the time of the study, or had at least one romantic relationship in the past if they are not in a current romantic relationship. In the research process, the Informative Consent Form was used to inform the participants about the study, and the Personal Information Form was used to obtain demographic information about the participants. Hypersensitive Narcissism Scale (HSNS) to measure the vulnerable narcissism level of the participants; The Reised Conflict Tactics Scale (CTS-2) was

used to measure dating violence, and the Adult Parental Acceptance - Rejection Questionnaire Short Form (Adult PARQ – Short Form) was used to measure the adult individuals' perception of their childhood relationships with their parents. In line with the findings obtained from the research, it was determined that the perception of neglect/indifference by the mother had a moderating role in the relationship between individuals' vulnerable narcissistic personality traits and resolving conflicts through reconciliation. The findings are important for observing the long-term consequences of rejecting parental relationships that individuals are exposed to in childhood.

Keywords: Narcissism, Revised Conflict Tactics, Parental Acceptance-Rejection Theory, Vulnerable Narcissism, Dating Violence.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
I. GİRİŞ.....	1
A. Problem Tanımı.....	1
B. Araştırmanın Amacı	6
C. Araştırmanın Önemi	7
D. Sayıtlar.....	8
E. Sınırlılıklar	8
F. Tanımlar	9
II. İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE ARAŞTIRMALAR	11
A. Narsisizm	11
B. Kırılgan Narsisizm	21
C. Flört, Şiddet ve Flört Şiddeti.....	24
D. Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım.....	28
1. Fiziksel Şiddet.....	30
2. Psikolojik Şiddet	31
3. Cinsel Şiddet	33
E. Ebeveyn Kabul-Red Kuramı	34
III. YÖNTEM	39
A. Araştırma Modeli	39
B. Evren ve Örneklem.....	39
1. Demografik Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri	39
C. Veri Toplama Araçları.....	41

1. Aydınlatılmış Onam Formu.....	41
2. Demografik Bilgi Formu	41
3. Kırılgan Narsisizm Ölçeği.....	42
4. Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS2).....	42
5. Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği-Kısa Form (EKRÖ)	44
D. İşlem.....	44
E. Verilerin Analizi.....	45
IV. BULGULAR.....	47
A. Kırılgan Narsisizm, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım ve Ebeveyn Kabul-Red Ölçek Puanları	47
B. Kırılgan Narsisizm, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım, Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red İlişkisi.....	48
C. Düzenleyici Rol Analizi	54
D. Karşılaştırma Analizi	55
E. Cinsiyete Göre Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	55
F. Eğitim Durumuna Göre Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği Puanları	57
G. Gelir Durumuna Göre Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği Puanları	61
V. TARTIŞMA	67
VI. SONUÇ VE ÖNERİLER	73
A. Sonuç.....	73
B. Öneriler.....	74
VII. KAYNAKÇA	77
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ.....	101

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1	Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	40
Çizelge 2	Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeğinin-Baba Ait Basıklık ve Çarpıklık Değerlerinin İncelenmesi	45
Çizelge 3	Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Tanımlayıcı Değerleri.....	47
Çizelge 4	Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Arasındaki İlişki	49
Çizelge 5	Kırılğan Narsisizm ve Uzlaşma/Mağdur Eden Arasındaki İlişkide İhmal Kayıtsızlık/Anne'nin Düzenleyici Rolünün İncelenmesi	54
Çizelge 6	Cinsiyet Değişkenine Göre Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Anne, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Baba'nın Puanları	56
Çizelge 7	Eğitim Durumu Değişkenine Göre Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Puanlarının Karşılaştırılması...58	
Çizelge 8	Gelir Durumuna Göre Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Puanlarının Karşılaştırılması	61

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Şiddet Tipleri	25
Şekil 2 Kırılgan Narsisizm ve Uzlaşma/Mağdur Eden Arasındaki İlişkide İhmal/Kayıtsızlık-Anne'nin Düzenleyici Rolüne İlişkin Açıklamalar	55

I. GİRİŞ

A. Problem Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO), “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” olarak tanımladığı şiddet, toplumsal bir problem olarak önemini korumaktadır (Yumuşak, 2013). Kavramsal olarak incelendiğinde, yapılan çalışmalar şiddetin birçok boyut içerdiğini göstermiştir. Yaşamın çeşitli alanlarında ve toplumun her kesiminde şiddet olgusuna rastlanması şiddetin karmaşık yapısının bir yansımasıdır. Literatürde şiddetin aile içi boyutu çocuklara, yaşlılara ve özellikle kadınlara uygulanan şiddeti içeren bir terimdir. Kadına yönelik şiddet tüm dünyada halk sağlığı problemi olarak önemini korumaktadır (Polat, 2016). Romantik ilişkilerdeki şiddet de bu karmaşık yapının bir parçasını oluşturmaktadır. Evli çiftlerin haricinde, flört aşamasındaki çiftler arasındaki şiddet (dating violence) önemli bir toplumsal sorun halindedir. İstatistiklere göre, her üç flört ilişkisinden birinde şiddet davranışları görülmesi, problemin ciddiyetini ortaya koymaktadır (Aba & Kulakaç, 2016). Sugarman ve Hotaling'e göre (1989) flört şiddeti; flört ilişkisinde partnere karşı, acı verici veya yaralayıcı fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranışların tümünü içermektedir (Baldan & Akış, 2017). Romantik ilişkilerdeki şiddet cinsiyet boyutunda ele alındığında; fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete maruz kalma oranlarının kadınlarda daha yüksek olduğu saptanmıştır (Harned, 2002). Şiddetin yaygınlığı, doğuracağı fiziksel ve psikolojik sonuçlar bir toplumu doğrudan ilgilendirmektedir.

Birey, yaşamı boyunca yakın ilişkiler kurmak ve sürdürmek ister, bu sırada şiddet ise, toplumsal bir sorun olarak önemini korumaktadır. Narsisistik Kişilik Bozukluğu (NBK) kuramının geliştirilmesine büyük katkı sağlamış olan Otto Kernberg (1975) ve Heinz Kohut (1971) narsisizmin oluşumunda ebeveynlerle kurulan ilişkilerin etkili olduğunu öne sürmüştür. Büyüklenmeci ve kırılgan şeklinde

iki alt boyuta sahip olan narsisizmin kırılğan narsisizm (kapalı narsisizm) olan boyutunda, kişilerin ilişki başlatma ve sürdürmede kaygı geliştirdikleri, ayrılıklara karşı ekstra duyarlı oldukları öne sürülmektedir (Akça, 2017). Bu bağlamda, şiddet ile yakın ilişki kurma ve sürdürme arasındaki ilişki merak konusu olmuştur.

Kişiler arası modele göre, partnerlerin negatif duygu ve davranışlarının karşılıklı değiş tokuşu çatışmalara yol açmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalarda, flört eden çiftlerde şiddet uygulayanlarda uygulamayanlara göre; düşük öfke ve korku eşiği, duygulanımın negatifliği ve dengesizliği gibi yerleşik kişilik özelliklerinin olduğu öne sürülmüştür (Aba & Kulakaç, 2016). Narsisizmin genel tanımı; aşırı ben-merkezcilik, böbürlenme, başka kişilerden sevgi ve takdir ihtiyacı ve büyüklenme fantezilerine ek olarak, empati kuramama, başkalarına duyulan ilginin azlığı ve düşmanlık gibi özellikler üzerinden yapılmaktadır (Kernberg, 1975). Bahsedilen kişilik özellikleri ele alındığında, kırılğan narsisistik bireylerin ve şiddet uygulayan bireylerin kişilik özelliklerinin bazı noktalarda kesiştikleri saptanmıştır.

DSM’de yer alan Narsisistik Kişilik Bozukluğu, narsisizmin boyutlarından biri olan büyüklenmeci, açık narsisizme odaklanması nedeniyle eleştirilmektedir. Narsisizmin büyüklenmeci, açık boyutunun yanı sıra kırılğan narsisizm boyutu yer almaktadır. Kırılğan narsisizm; depresyon, yüksek hassasiyet, kaygı gibi duygular, büyüklenmeciliğin örtük biçimde gözlemlenmesi, haklılık, düşük özgüven gibi özelliklerle tanımlanmaktadır (Akça, 2017). Bu bağlamda, örtük narsisizm olarak da adlandırılan bu boyuta yönelik çalışmaların artması önem taşımaktadır.

Narsisizmin her iki boyutunda da ortak olan özellik kişilerin kendilerinden gerçekçi temellere dayanmayan düzeyde büyüklenmeci beklentilerinin olmasıdır. Mevcut beklentilerin görünümeleri büyüklenmeci ve kırılğan alt boyutlarda farklılaşabilmektedir. Büyüklenmeci narsisizmde büyüklenmecilik, kişinin birçok konuda en iyisi olma çabası ve her şeyi kendinde hak görmesi şeklinde ortaya çıkarken kırılğan narsisizmde ise Gabbard’ın tanımıyla “sessiz büyüklenmecilik” şeklinde seyretmektedir (Eldoğan, 2016). Büyüklenmeci ve Kırılğan Narsisizmin en çok kullanılan sınıflandırılması ise açık narsisizm ve kapalı narsisizm olarak ayrılmaktadır (Akhtar & Thomson, 1982; Cooper, 1998; Wink, 1991). Kırılğan narsisistik bireyler, ilişki geliştirmekte daha yüksek anksiyeteye sahiptirler. Aynı zamanda; ayrılığa ve ayrılık işaretlerine karşı ekstra duyarlılık, düşük öz saygı ve hassas yapıları nedeniyle ise ayrılıkta diğer bireylere kıyasla daha yoğun üzüntü geliştirmektedirler (Besser &

Priel, 2009; Mikulincer, Kedeş, & Paz, 1990). Kırılgan narsisizm, yakın ilişkilere yönelik etkisinin saptanması ve daha detaylı incelenmesi gereken bir kavram olarak güncelliğini korumaktadır.

Karmaşık bir yapıya ve birçok boyuta sahip olan narsisizm, kuramsal arka planında psikanalitik teorilerin hakim olduğu bir kavram olsa da günümüzde psikoloji biliminin birçok alt alanında da çalışma konusu olmaktadır ve popülerliğini sürdürmektedir. Narsisizm kavramına dair literatür git gide zenginleşmektedir (Kıvırcık, 2019; Köymen, 2019; Miller vd., 2021; Özarabacı, 2022; Özdemir, 2017). Kavramın ortaya çıkışı ve gelişimi açısından ele alındığında; Narsisistik Kişilik Bozukluğu (NKB) kuramının geliştirilmesine büyük katkı sağlamış olan Otto Kernberg ve Heinz Kohut, narsisizmin normal gelişim sürecine ait bir parça olduğunu, bu nedenle kişinin sağlıklı bir erişkin olarak gelişmesi adına gerekli olduğunu vurgular (Schmidt, 2019). Bu durum, narsisizmin ne düzeyde ve hangi alanlarda kullanıldığında sağlıklı olduğu sorusunu akıllara getirmektedir.

Narsisizm kavramına ilişkin literatür incelemesi yapıldığında çoğunlukla ebeveyn tutumlarına vurgu yapıldığı fark edilir. Kernberg (1975), saldırganca davranan soğuk ebeveyn figürüne odaklanırken, Kohut (1971), çocuğun ebeveynleri tarafından yeterince aynalanmamasının sonucunda narsisizmin ortaya çıktığını savunur. Twenge ve Campbell, yüksek düzeyde övgü ve alkışlama tutumlarının bulunduğu aile ortamlarının narsisizm oluşumuna neden olabileceğini aktarmıştır (Özdemir, 2017). Wendy Behary (2008) ise, narsisistik kişinin çocukluğunda kendi olduğu halinin sevilmediğini ve kendini keşfedebilmesi konusunda ona rehberlik edilmediğini ve cesaretlendirilmediğini; güvende olduğunu ve sorgulamadan sevildiğini hissettirebilecek bir ebeveynin kollarına alınmadığını aktarmıştır. Tüm bunlara ek olarak, narsisistik kişinin kendisini başkalarının yerine koyma veya empati kurma, bir başkasının ne hissediyor olabileceğini anlama yollarının ona gösterilmediğine değinmiştir.

Narsisizmin açık ya da gizli biçimde ifade edildiği iki grupta da dikkat odağı olmaya ilişkin yoğun ihtiyaçlar mevcuttur. Narsisistik kişiliğin kibirli tutumu, kendini haklı görüşü, empati yoksunluğu ve tepeden bakışı kişiler arası ilişkilerinde engelleyici sınırlar oluşturmaktadır ve uzun dönemde ilişkide sorunlara yol açan, aşılması güç olan engeller oluşturmaktadır. Bu kişiler için var olan kurallar herkes için geçerliken,

onları kapsamamaktadır (Behary, 2008). Daima kendini haklı görme tutumları da ilişki sürdürme becerilerini körelten bir unsur olarak var olmaktadır.

Kişiler arası modele göre çatışmaların kaynağını eşlerin negatif duygu ve davranışlarının karşılıklı değiş tokuşu oluşturmaktadır. Bu değiş tokuş nedeniyle eşler daha da mutsuz ve stresli olmaya yatkın hale gelmektedir. Uzmanlar tarafından şiddet riskinin artmasına neden olan etkenlerden birinin ilişkide yaşanan çatışmalar ve mutsuzluk olduğu aktarılmıştır. Sonucunda, ilişkilerinde sorun yaşayan çiftlerin sözel saldırganlıklarının ve stres düzeyinin artmasının şiddete dönüşebileceği belirtilmiştir (Aba & Kulakaç, 2016). Bu durum, partnerlerin mutsuzluk ve stres seviyelerinin azalmasıyla birlikte şiddetin azalma ihtimali olduğunu akıllara getirmektedir.

Flört eden çiftlerde şiddet tutumunun bireysel risk faktörleri olarak negatiflik, düşmanlık, düşük korku ve öfke eşiği, duygulanımda negatiflik ve dengesizlik gibi etkenler yer almaktadır. Şiddet davranışının ortaya çıkmasında ilaç, alkol ve madde kullanımı etkili rol oynamaktadır (Aba & Kulakaç, 2016). Bu yerleşik kişilik özellikleri incelendiğinde, kırılman narsisistik bireylerin depresyon, yüksek hassasiyet, kaygı gibi duygular, büyülenmeciliğin örtük biçimde gözlemlenmesi, haklılık, düşük özgüven gibi kişilik özellikleri dikkat çekmektedir.

Young ve arkadaşları (2003) şemaları kavramsal olarak, kişinin erken dönem yaşantıları sonucu kendisi ve başkalarıyla olan deneyimlerin, anıların, duyguların, bilişlerin ve bedensel duyuların oluşturduğu genel, yaygın temalar ve örüntüler şeklinde açıklamıştır (Baltarlı, 2020). Şema terapi modeli ise, erken dönem yaşantıların ve ebeveynlerle kurulan ilişkinin kişinin gelecekteki ilişkilerini, davranışlarını ve beklentilerini oluşturduğunu savunmaktadır. Young ve arkadaşları (2003) şema terapi modelinde odaklanılan uyum bozucu şemaların, çocukluk döneminde temel ihtiyaçların karşılanmaması sonucu oluşuklarını savunmaktadır. Uyum bozucu şemaların kazanılmasında dört temel erken dönem yaşantı belirlenmiştir; ihtiyaçların zedeleyici şekilde engellenmesi, kurbanlaştırılma veya örselenme, iyi şeylerin aşırı verilmesi ve önemli diğerlerinin seçici içselleştirilmesi ya da seçici özdeşim kurulmasıdır. Konusu geçen ihtiyaçlar ise; diğer kişilere güvenli bağlanma, yeterlilik-olumlu kimlik algısı (otonom olma), gereksinimleri ve duyguları ifade edebilme (öz değer), haz ve hoşnutsuzluk duyma, gerçekçi limitler ve özdenetim olarak ayrılmaktadır.

Bireyin kişiliğinin gelişiminde ebeveynlerle kurulan ilişki büyük önem taşımaktadır. Çocuklar ebeveynleriyle özdeşleşerek onlarla benzer tutumlar sergilemektedir. Bu nedenle, ebeveynlerin sağlıklı davranışları ve tutumları sayesinde çocukların mutlu ve özgüven sahibi bireyler olduğu savunulmaktadır (Yavuzer, 2001). Erken dönem yaşantılarının önemini vurgulayan bir başka durum ise; narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerdeki boşluk, kopukluk ve yalnızlık duygularının erken çocukluk dönemindeki yoğun duygusal yoksunluk yaşantıları ile açıklanmasıdır (Kıvırcık, 2019). Wendy Behary (2008), ailenin tutumları doğrultusunda çocukların şımartılma, bağımlı ve yalnız, yoksun bırakılma durumlarını narsisizmin kökenleri olarak açıklamaktadır. Çocukluk döneminde başlayan bu örüntüler, erişkinlikte yakın ilişkiler aracılığıyla sürdürülmeye devam etmektedir.

Olumsuz erken dönem yaşantılar sonucu erişkinlik döneminde ortaya çıkan işlevsellikte bozulmalara ve ruhsal bozukluklara psikoloji kuramlarında ve bilimsel araştırmalarda sıkça değinilmektedir. İşlevsellikte bozulmanın ve ruhsal bozuklukların yanı sıra erişkinlikte stresle başa çıkma, romantik ilişkiler, kariyer planlama, yaşam doyumu, iş doyumu ve organizasyonel davranış, kronik sağlık problemleri sonucu erken ölüm gibi kişinin hayatının birçok alanını doğrudan etkilediği gözlemlenmektedir (Dedeler, Akgün & Batıgün, 2017). Olumlu çocukluk yaşantıları adına sağlıklı bir aile yaşantısı gerekmektedir. Sağlıklı aile yaşantılarının temelini ise sağlıklı evliliklerin oluşturduğu düşünülmektedir. Sağlıksız bir evlilik sürecindeki partnerlerin sağlıklı ebeveynlikte bulunamayacakları savunulmaktadır; sağlıksız ailede eşler arasındaki gerginliği hisseden çocuk kendini güvende hissetmemektedir ve birbirlerini olduğu gibi kabul edememiş bu iki kişinin onu da olduğu gibi kabul edemeyeceği kaygısını yaşamaktadır. Sonucunda ise, çocuk bedenlen büyüse bile ruhen küçülmektedir (Cüceloğlu, 2016). Bu doğrultuda; bireyin ebeveynlerle kurduğu ilişkinin ve iletişimin incelenmesi kişinin güncel tutumları, ruh sağlığı ve işlevselliği adına önemli ipuçları sunmaktadır.

Ebeveyn Kabul-Red Kuramı (EKAR), Ronald Rohner tarafından ortaya çıkmıştır. Kurama göre, ebeveyn kabul-reddinin temelinde sıcaklık yatmaktadır. Ebeveynliğin sıcaklık boyutu; ebeveyn figürlerinin çocuk ile kurdukları duygusal bağdaki kaliteyi, ebeveynlerin olumlu duygularını ifade ederken başvurdukları tutumları kapsamaktadır. Ebeveyn kabulü, ebeveynlerin çocuklarına sergiledikleri ilgi, sıcaklık, destek, şefkat, bakım, kısaca sevgiyi içermektedir. Ebeveyn reddi ise anne

babaların kabul boyutunda sözü edilen duyguları ve davranışları sergilememeleri, çocuğu inciten psikolojik veya fiziksel duygularını ve davranışlarını ifade etmektedir (Dedeler vd., 2017). Algılanan ebeveyn reddi; davranış ve uyum problemleri, bağlanma bozuklukları ve sorunlu kişiler arası ilişkiler ile karakterizedir. Algılanan ebeveyn kabulü ise; empati, yardımseverlik gibi olumlu sosyal davranışlar, mutluluk, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ile bağlantılıdır (Rohner & Britner, 2002). Literatürdeki araştırmalarda, Mizaç ve Karakter Envanteri aracılığıyla ebeveyn tutumlarının incelendiği araştırmalarda (Lundberg vd., 1999; Oshino vd., 2007; Reti vd., 2002; Schlette vd., 1998); güvenilir, kendine yeten, güçlü, olgun, sorumlu, hedef yönelimli, yapıcı ve bütünleşmiş gibi özelliklerle tanımlanan Kendini Yönetme (KY) karakter boyutunun anne ve babanın kabul ediciliği ile pozitif yönlü, reddediciliği ile negatif yönlü ilişkisi saptanmıştır (Arslan, 2010). Tüm bu kavramlar göz önünde bulundurulduğunda; kırılğan narsisistik bireylerin bulundurduğu kişilik özellikleri aracılığıyla yakın ilişkiler kurma ve sürdürme becerilerinin gözden geçirilmesi, ilişkilerde yaşanan çatışmaların çözümüne yaklaşım biçimleri arasındaki ilişki ve bu ilişkide algılanan ebeveyn kabul-reddinin düzenleyici rolünün saptanması önem kazanmıştır.

B. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı; 18-75 yaş aralığındaki yetişkinlerde kırılğan narsisizm ile romantik ilişkilerdeki çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişkiyi açıklamak ve yetişkin bireylerin çocukluklarında anne ve babaları tarafından kabul-redde dair algılarının bu ilişkideki düzenleyici rolünü saptamaktır.

Hipotezler

- Kırılğan Narsisizm ile Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım arasındaki ilişkide, Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin düzenleyici rolü vardır.
- Kırılğan Narsisizm ile Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım ile Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

- Kırılğan Narsisizm ile Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım arasındaki ilişki ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin düzenleyici rolü ile cinsiyet arasında farklılık vardır.
- Kırılğan Narsisizm ile Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım arasındaki ilişkide ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin düzenleyici rolünde sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık vardır.
- Kırılğan Narsisizm ile Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım arasındaki ilişkide ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin düzenleyici rolünde eğitim durumuna göre farklılık vardır.

C. Araştırmanın Önemi

Yapılan klinik araştırmalarda narsisist kişilerin çocukluk yaşantılarında ihtiyaçlarının ebeveynleri tarafından empatik şekilde karşılanmadığı ve bu ihtiyaçlarını yetişkin yaşantılarında ilişkileri yoluyla gidermeye çalıştıkları aktarılmıştır (Twenge & Campbell, 2010). Bu bağlamda, kırılğan narsisizm ile romantik ilişkilerdeki çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişkinin açıklanması ve bu ilişkide, yetişkinlikte algılanan ebeveyn kabul-reddinin araştırılması önem kazanmıştır.

Bu alanda yapılan diğer çalışmalarda, flört eden çiftlerde şiddet uygulayanlarda uygulamayanlara göre; öfke ve korku eşiğinin düşük olması, duygulanımın negatif ve dengesiz oluşu gibi yerleşik kişilik özelliklerinin olduğu öne sürülmüştür (Aba & Kulakaç, 2016). Bahsedilen kişilik özellikleri ele alındığında, kırılğan narsisistik bireylerin kişilik özellikleriyle bazı noktalarda kesiştikleri saptanmıştır. Bu sayede çalışmanın önemi; narsisistik kırılğanlığın, romantik ilişkilerdeki şiddetin alt boyutları ve uzlaşma yaklaşımları ile ilişkisinde bireyin algıladığı ebeveyn tutumunun etkisini açıklamasıdır.

Geçmiş araştırmalarda; duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, küçümseyici/kusur bulucu baba, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba, aşırı koruyucu/evhamlı baba ve kötümser/endişeli baba ebeveynlik stilleri alt boyutları arasındaki ilişkide kırılğan narsisizmin kısmi aracı rolü saptanmıştır (Kıvırcık, 2019). Bir başka çalışmada ise; çocuk yetiştirme stillerinde kabul/ilgi boyutunda değerlendirilen annelere sahip bireylerin, düşük düzeyde cinsel şiddet kurbanı oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Venema, 2018). Çalışmada yer alan kavramlara

yönelik çeşitli araştırmalara rastlanmış olsa da kırılğan narsisizm ile çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişkide yetişkinlikte algılanan ebeveyn kabul-reddinin düzenleyici rolünün çeşitli demografik bilgiler doğrultusunda araştırılması, çalışmayı farklı ve öznel kılmaktadır.

Yapılan literatür taramasında, ebeveyn kabul-reddi ve flört şiddeti arasındaki ilişkiye yönelik çeşitli araştırmalar yapılmasına karşılık, bireylerde depresyon, kaygı gibi negatif duygularla karakterize olan kırılğan narsisizm boyutunun azınlıkta olması göz önünde bulundurularak, bu çalışmanın hem klinik alanda yardımcı olması hem de literatüre katkı sağlaması öngörülmektedir. Bahsedilen kavramlar doğrultusunda, narsisistik kırılğanlığın, romantik ilişkilerdeki şiddetin alt boyutları ve uzlaşma yaklaşımları ile ilişkisinde, bireyin algıladığı ebeveyn tutumunun etkisinin araştırılması bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

D. Sayıtlılar

- Araştırma, katılımcıların oluşturduğu örneklem grubuyla sınırlıdır ve örneklem evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Veri toplama araçlarındaki form ve ölçeklerin katılımcılar tarafından samimi ve gerçek duygularını yansıtacak şekilde yanıtlandıkları varsayılmaktadır.

E. Sınırlılıklar

1. Araştırma örneklemini; evli olan, çalışmanın yürütüldüğü sırada romantik bir ilişki içerisinde olan ya da güncel romantik bir ilişki içerisinde olmaması durumunda geçmişte en az bir romantik ilişkisi olan yetişkin bireyler ile sınırlıdır.

2. Araştırmada elde edilen bulgular, Demografik Bilgi Formu, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği-Kısa Form ve Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

3. Araştırma kapsamında katılımcılardan elde edilen veriler internet üzerinden sağlanmıştır, bu nedenle katılımcıların soruları yanıtlarken uygun bir ortamda olup olmadığı araştırmacı tarafından saptanamamıştır. Araştırmacı, katılımcıların form ve ölçeklerde yer alan soruları uygun bir ortamda cevapladığını varsaymaktadır.

F. Tanımlar

Kırılgan Narsisizm: DSM’de yer alan Narsisistik Kişilik Bozukluğu büyüklenmeci ve kırılgan olarak iki alt boyut barındırmaktadır. Kırılgan narsisizm; depresyon, yüksek düzeyde hassasiyet, kaygı gibi negatif duygular, büyüklenmeciliğin örtük bir biçimde gözlemlenmesi, haklılık ve düşük özgüven gibi özelliklerle tanımlanmaktadır (Akça, 2017). Bahsedilen kişilik özellikleri, bu bireylerin sosyal ortamlarda ve romantik ilişkilerde yüksek kaygı geliştirdiklerini açıklamaktadır.

Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım: Günlük hayatın akışında sosyal ve romantik ilişkilerde çeşitli çatışmalar yaşanmaktadır. Girard ve Koch (1996) çatışma olgusuna dair anlamlandırmaların bireyin kişisel deneyimlerinin bir yansıması olduğunu vurgulamaktadır. Romantik ilişkilerde yaşanan çatışmaların seyrini ölçebilmek ise, ilişkide hangi şiddet türüne maruz kalındığı veya bırakıldığına dair bilgi sunmaktadır. 1979 yılında Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS 2), gençlerde flört şiddetinin boyutlarını belirlemek adına Straus, Hamby, Boney-McCoy ve Sugarman tarafından geliştirilmiştir ve 1996’da yeniden gözden geçirilmiştir. Geliştirilmiş olan ölçek sayesinde romantik ilişki içinde bulunan çiftlerin, birbirlerine karşı ne derece şiddet tutumlarında bulundukları, sorunlarla karşılaştıklarında mantık ve uzlaşma yetilerini nasıl kullandıkları ölçülmektedir (Aba & Kulakaç, 2016). Literatürde daha önce değinilmiş olan flört şiddetinin alt boyutlarından psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet tutumlarının yanı sıra, çatışmaların çözümüne yaklaşım kavramında, uzlaşma ve yaralanma alt boyutları da yer almaktadır.

Ebeveyn Kabul-Red Kuramı: Olumsuz erken dönem yaşantılar sonucu erişkinlikte işlevsellikte bozulma, ruhsal bozukluklar, stresle başa çıkma, romantik ilişkiler, yaşam doyumu gibi bireyin yaşamındaki temel alanlar etkilenmektedir (Dedeler vd., 2017). Bu doğrultuda, bireyin çocukluk döneminde anne ve babasıyla olan ilişkilerinin değerlendirilmesi, kişinin güncel ruh sağlığı ve işlevselliği açısından önemli ipuçları sağlamaktadır. Çalışmada yer alan ebeveyn kabul-red kuramı, yetişkin bireylerin çocukluk dönemlerinde anne ve babaları tarafından kabul ve red algılarının oluşumunu ve sonuçlarını açıklamaktadır.

II. İLGİLİ KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde ilgili kuramsal açıklamalar ve araştırmalar yer almaktadır. Narsisizm, kırılğan narsisizm, flört şiddeti, çatışmaların çözümüne yaklaşım, fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, cinsel şiddet ve ebeveyn kabul-reddi hakkında kuramsal bilgiler ve araştırmalar açıklanacaktır.

A. Narsisizm

Karmaşık bir yapıya ve birçok boyuta sahip olan narsisizm, kuramsal arka planında psikanalitik teorilerin hakim olduğu bir kavramdır. Çeşitli boyutlara sahip olan narsisizm kişilerin kendilerinden gerçekçi olmayacak düzeyde büyüklenmeci beklentilerinin olması ile karakterizedir (Eldoğan, 2016). Psikanalitik teorilerin hakim olmasına karşılık, günümüzde psikoloji biliminin birçok alt alanında da çalışma konusu olmaktadır ve popülerliğini sürdürmektedir. Narsisizm kavramına dair literatür git gide zenginleşmektedir.

Havelock Ellis (1898) tarafından Narkissos mitolojisiyle ilişkilendirilmiş olan narsisizm kavramı ilk olarak cinsel sapkınlıkla bağdaştırılmış olup cinsel duyguların öz hayranlık içinde kaybolması ve yitilmesi şeklinde ifade edilmiştir (Pulver, 1970; akt. Kıvrıkcık, 2019). Freud (1914), Paul Näcke tarafından 1899 yılında narsisizm teriminin, kişinin kendi vücuduna cinsel bir objeye davranıldığı gibi davranması, bakması ve bu hareketlerden tamamen bir zevk alana kadar onu okşaması olarak tanımlandığını aktarmıştır. Freud'un kendisi ise (1905), narsisizm kavramına ilk kez "Cinsellik Üzerine Üç Deneme" adlı eserinde yer vermiştir. 1914 yılında yayınladığı "Narsisizm Üzerine: Bir Giriş" isimli makalesi ise narsisizm kavramının temeline katkı sağlamıştır. Freud bu yazısında, narsisizm kavramının; cinsel gelişimin bir dönemi olduğunu aktarmıştır. Narsisizmi bir kişilik tipi olarak ele alması ise ilk kez 1931 yılında gerçekleşmiştir. Freud, narsisistik kişilerin; libidinal (cinsel içgüdü – cinsel enerjinin dinamik belirtisi) tipler olduğunu, temel uğraşlarının kendilerini korumaya yönelik olduğunu ve liderlik rolü üstlenmeye yatkın bireyler olduklarını aktarmıştır (Timuroğlu & İşcan, 2008). Freud narsisizmi; kendini aşırı sevme ve büyük

görme, benmerkezci davranma gibi tutumlar ile bağdaştırmıştır. Narsisizm kavramının normal ve patolojik ayrımı yapılan bir kavram olduğuna değinmiştir. Bu ayrımı sağlıklı bir öz saygı, gelişim evresi, sağlıklı ilişki kurma kapasitesi ve kişinin cinsel nesnesini kendi bedeni üzerinden seçmesi şeklinde dört biçimde ele almıştır (Freud, 1957; akt. Kıvırcık, 2019). Narsisistik Kişilik Bozukluğu (NKB) kuramının geliştirilmesine büyük katkı sağlamış olan Otto Kernberg ve Heinz Kohut, narsisizmin normal gelişim sürecine ait bir parça olduğunu, bu nedenle kişinin sağlıklı bir erişkin olarak gelişmesi adına gerekli olduğunu vurgulamaktadır (Schmidt, 2019). Ancak, benliğe yönelik ilginin ve verilen önemin psikiyatrik tedavi gerektirecek düzeyde yoğun seyretmesi, bir kişilik bozukluğu olan patolojik narsisizmi oluşturmaktadır. Bu kişiler gerçekte kendini sevmeme ve küçük görme eğilimindedir (Timuroğlu & İşcan, 2008). Bu bağlamda, Narsisistik kişilik ölçütlerinin birkaçının bir arada ve yoğun şekilde bulunması sonucunda patolojik ayrım boyutunda, Narsisistik Kişilik Bozukluğu tanısı konmaktadır.

DSM’de yer alan Narsisistik Kişilik Bozukluğu, narsisizmin boyutlarından biri olan büyüklenmeci, açık narsisizme odaklanması nedeniyle eleştirilmektedir. Narsisizmin büyüklenmeci, açık boyutunun yanı sıra kırılğan narsisizm boyutu yer almaktadır. Kırılğan narsisizm; depresyon, yüksek hassasiyet, kaygı gibi duygular, büyüklenmeciliğin örtük biçimde gözlemlenmesi, haklılık, düşük özgüven gibi özelliklerle tanımlanmaktadır (Akça, 2017). Bu bağlamda, örtük narsisizm olarak da adlandırılan bu boyuta yönelik çalışmaların artması önem taşımaktadır.

Patolojik narsisizmin boyutları kuramcılar ve araştırmacılar tarafından farklı şekilde isimlendirilmiştir. Açık ve örtük narsisizm (Akthar & Thomson, 1982) ile başlayıp, kayıtsız ve tedirgin narsisizm (Gabbard, 1989), inatçı ve aşırı duyarlı narsisizm (Wink, 1991), teşhirci ve gizli narsisizm (Masterson, 1993), büyüklenmeci ve kırılğan narsisizm (Dickinson & Pincus, 2003) olarak zamanla değişim göstermiştir (Sarica, 2019). Bu çalışmada, büyüklenmeci ve kırılğan narsisizm isimlerine ağırlık verilmiştir.

Narsisistik Kişilik Bozukluğu (NBK) kuramının geliştirilmesine büyük katkı sağlamış olan Otto Kernberg (1975) ve Heinz Kohut (1971) narsisizmin farklı boyutları üzerine yoğunlaşmıştır. Kernberg (1975) tarafından narsisizmin kibirli, büyüklenmeci ve benmerkezli özelliklerine vurgu yapılırken, Kohut’a göre ise (1977)

narsisizm; depresyon, kırılganlık ve boşluk duygusu ile karakterizedir (Sarica, 2019). İki ismin de narsisizm kavramı üzerinden literatüre katkısı büyük önem taşımaktadır.

Heinz Kohut (1971) narsisizmin oluşumunda ebeveynlerle kurulan ilişkilerin etkili olduğunu öne sürmüştür. Kendiliğin Çözümlemesi adlı eserinde, daha önceki bir makalesinde ilk defa önermiş olduğu sınıflandırmayı şu şekilde özetlemiştir, annenin bakımındaki kaçınılmaz yetersizlikler sonucu kendisini dünyanın merkezinde gören çocuktaki birincil narsisizm dengesi bozulmaktadır; fakat çocuk bu mükemmelliğe tekrar ulaşabilmek adına (a) büyüklenmeci ve teşhirci bir kendilik imgesi oluşturacaktır (büyüklenmeci kendilik), (b) eski mükemmelliği, hayran olacağı, tümgüçlü, anneyle bağlantısı olmayan fakat anne yerine geçen geçiş nesnesi niteliği taşıyan bir kendilik nesnesine (idealleştirilmiş ebeveyn imagosuna) devredecektir.

Kohut (1971) narsistik kişiliğin yakınmalarını ve patolojik bulgularını ise kabaca; cinsellik alanında: sapık fanteziler, cinselliğe ilgi duymama, sosyal alanda: çalışmama, anlamlı ilişkiler kurup sürdürememe, görevi ihmal etme ya da suç sayılacak etkinlikler, gözlenen kişilik özellikleri alanında: nükteden yoksunluk, başkalarının gereksinimlerini, duygularını anlayamama, dozunu kaçırma, denetimsiz öfke nöbetleri, patolojik yalancılık; psikosomatik alanda: beden ve zihin sağlığıyla hipokondriyak uğraşlar olarak sınıflandırmıştır. Narsistik kişilik özelliklerine sahip birey, benliği ile ilgili düşüncelerinde çarpıklıklar barındırmaktadır; kişi, gerçek benliği ile ideal benliği arasında ayırım yapamamaktadır, benliğinin gerçekte olduğu hali ile istediği ve arzuladığı hali arasındaki farkı yeterli seviyede görememektedir, ideal benliğini gerçek benliği olarak düşünmektedir (Rhodewalt & Morf, 1995; akt. Özarabacı, 2022). Sonucunda ise büyüklenmeci tutumlar ortaya çıkmaktadır.

Narsisizmin genel tanımı; aşırı ben-merkezcilik, böbürlenme, başka kişilerden sevgi ve takdir ihtiyacı ve büyüklenme fantezilerine ek olarak, empati kuramama, başkalarına duyulan ilginin azlığı ve düşmanlık gibi özellikler üzerinden yapılmaktadır (Kernberg, 1975). Narsistik Kişilik Bozukluğu (NKB) kuramının geliştirilmesine büyük katkı sağlamış olan Otto Kernberg ve Heinz Kohut, narsisizmin normal gelişim sürecine ait bir parça olduğunu, bu nedenle kişinin sağlıklı bir erişkin olarak gelişmesi adına gerekli olduğunu vurgular (Schmidt, 2019). Aynı zamanda; Kohut (1971) ve Kernberg (1975), narsisizmin oluşumunda ebeveynlerle kurulan ilişkilerin etkili olduğunu savunmuştur. Ebeveyn tutumlarının sonucunda duygusal yoksunluk ve yalnız bırakılma gibi sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Otto Kernberg (1975),

narsisistik kişilerin diğer kişilerle bulundukları etkileşimlerde alışılmış olan düzeyin üstünde kendilerinden söz ettiklerini, diğer kişilerin sevgisine ve hayranlık duymalarına yönelik çok büyük ihtiyaçları olduğunu, çok şişkin bir kendilik kavramları olduğunu ve başkalarından haddinden fazla takdir alma ihtiyacı gösterdiklerini aktarmıştır. Kernberg bu düşüncesine ek olarak, narsisizmin patolojik boyutunun temelinde; kişinin kendisini abartılı bir biçimde sevmesinden ziyade kişinin kendinden nefret ettiğine değinmiştir (Timuroğlu & İşcan, 2008). Kernberg'in savunduğu bu durum, narsisistik kişilerin yüzeysel, sıcaklıktan ve yakınlıktan uzak olan duygusal ilişkilerini kanıtlar niteliktedir.

Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin başkaları tarafından hayranlık duyulmaya ve takdir edilmeye ihtiyaç duymaları nedeniyle “bağımlı” oldukları düşünülse de narsisistik kişilerin başkalarını küçümseme ve derin güvensizlik tutumlarının, bir başka kişiye bağımlılık geliştirmelerini engellediği savunulmaktadır. Bu kişilerin başkaları ile olan ilişkileri sömürücü olarak tanımlanmaktadır; suçluluk duymaksızın başkalarını denetleme, o kişilere sahip olma ve o kişileri sömürme ayrıcalığına sahip olduklarını düşünmektedirler (Kernberg, 1975). Bu kişiler, kendi istekleri doğrultusunda diğer kişileri kullanma hakkına sahip olduklarına dair inançları nedeniyle şiddete başvurabilmektedirler (Craig, 2003). Yapılan literatür taramasında, flört şiddeti ile narsisistik kişilik özellikleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Yumuşak, 2013). Flört şiddetine yol açan etkenlerden birinin derin güvensizlik inancı olmasının yanı sıra, yakınlığın bir zayıflık göstergesi olduğuna dair geliştirilen inanç kalıpları olduğunu varsaymak mümkündür.

Narsisistik kişilerin duygusal olarak yakın bir bağ kurma fikrini zayıflık göstergesi olarak görmelerinin ve acıması bulmalarının temelinde çok daha derin ve temel bir bağ kurabilmenin hasreti yatmaktadır. Bu kişiler kendilerinin farkında değildirler, bu durumu kavrayamazlar veya kabullenemezler (Behary 2008). Sonucunda ise karşısındaki kişilerin ihtiyaç ve duygularına kısıtlı saygı gösterme ve haklılık duygusu gibi tutumlarla kendilerini dışa vururlar.

Karen Horney (1939) narsisizmin farklı görünümüler barındıran bir kişilik özelliği olduğuna değinmiştir. Horney, narsisizmin gerçekçi temellere dayanmadığını, çarpıtılmış bir benlik kabarması olduğunu aktarmıştır ve sağlıklı özgüveni patolojik narsisizmden ayrı tutmuştur (Üzümcü, 2016). Horney (1939), Psikanalizde Yeni Yollar adlı eserinde, narsisistik eğilimlerin temel amacının, kişiye acı veren hiçlik

duygusundan kurtulmak olduğunu aktarmıştır. Kişinin kendine yönelik düşünceleri zayıflamış olan öz-saygısının yerini almaktadır ve onun “gerçek ben”i haline gelmektedir. Horney, narsistik eğilimlerin pekişmesinde üç etkenin varlığına değinmiştir. Bu etkenler; artan üretkensizlik, dünyanın kişiye borçlu oldukları şeyler konusunda aşırı beklentilerin geliştirilmesi ve kişiler arası ilişkilerdeki zayıflamadır. Horney, narsistik kişinin kendi kafasında kendi ideal imajına tapıyormuş gibi görüldüğünü aktarmıştır (Özdemir, 2017). Gerçekçi temellere dayanmayan benlik kabarması, hiçlik duygusu, zayıf öz-saygı ve dünyanın kişiye borçlu olduğuna dair inanç gibi etkenler göz önünde bulundurulduğunda; kişiler arası ilişkiler, ebeveynler tarafından sergilenen tutumlar ve haklılık inançlarının incelenmesi önem taşımaktadır.

Karen Horney (1937), kişinin kendini temel kaygıya karşı koruma amacıyla dört temel yola başvurduğunu aktarmıştır. Bu yollar duygusal yakınlık, boyun eğme, güç ve geri çekilmedir. İlk yol olan duygusal yakınlık “beni seversen bana zarar vermezsin.” ilkesi ile karakterizedir. İkinci yol olan boyun eğme, belirli kişi veya kurumlara ilişkin olup olmadığına göre alt bölümlere ayrılabilir. Bu durum; standart hale gelmiş geleneksel bakışlara, dini ritüellere veya güçlü bir kişinin taleplerine boyun eğme olarak örneklendirilmiştir. Boyun eğme tutumu herhangi bir kişiye ya da kuruma bağlı olmadığında herkesin olası isteklerine daha yaygın bir boyun eğme ve hınç yaratabilecek her şeyden kaçınma biçimini almaktadır. Böyle durumlarda birey tüm isteklerini ve başkalarına yönelik eleştirileri bastırmaktadır; kendini savunmadan kendisinin istismar edilmesine izin vermeye ve ayırım gözetmeden başkalarına yardıma hazırdır. Boyun eğmenin belirli ve genel biçimlerinde “Eğer kabullenirsem incinmeyeceğim.” ilkesi yer almaktadır. Bunlara ek olarak; boyun eğme tutumu, duygusal yakınlık aracılığıyla güvence sağlama amacına hizmet edebilmektedir. Eğer duygusal yakınlık bir kişi için yaşamdaki tüm güvenlik hissi ona bağlı olacak kadar önemliyse, kişi onun için her tür bedeli ödemeye razıdır ve bu durum temelde başkalarının isteklerine boyun eğme anlamına gelmektedir. Yine de bu kişiler sıklıkla herhangi bir duygusal yakınlığa inanmamaktadır ve böylece sergilenen boyun eğme tutumu duygusal yakınlık kazanmaya değil korumaya yöneliktir. Boyun eğme ile kaygı arasındaki ilişkinin açıklandığı bir diğer çalışma örneği ise Bintaş Zörer (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, boyun eğme şemasının ait olduğu diğerleri yönelimlilik şema alanı ve sosyal kaygı arasındaki ilişkide pozitif yönlü korelasyon saptanmıştır.

Horney (1937), temel kaygıya yönelik bir diğer girişimin güç -olgusal güç, başarı, mülkiyet, takdir ya da entelektüel üstünlük kazanarak güvenlik elde etmeye çalışmak- aracılığıyla gerçekleştiğini aktarmıştır. Bahsedilen girişim, “Eğer güce sahipsem hiç kimse beni incitemez.” ilkesi ile karakterizedir. Temel kaygıdan korunmanın dördüncü aracı ise geri çekilmedir. Koruyucu eğilimlerin önceki gruplarının ortak noktası dünyayla mücadele etme, bir şekilde onunla baş etme istekliliği; bu eğilim, dünyadan geri çekilme halidir. Kişinin iç ya da dış ihtiyaçlarını etkiledikleri için diğer kişilerden bağımsızlığını kazanması anlamına gelmektedir. Dışarıya bağımsızlığın kazanılmasına hizmet eden bir diğer araç ise, kişinin ihtiyaçlarını asgariye indirmesidir. Horney, iç ihtiyaçlar bakımından bağımsızlığı; insanlardan duygusal olarak kopma ve bu sayede hiçbir şeyden dolayı incinip hayal kırıklığı yaşayamayacak duruma gelme girişimleri olarak örneklendirmiştir ve “Kişinin duygusal ihtiyaçlarının boğulması” olarak tanımlamıştır. Bu kopuşun ifadesi ise, entelektüel çevrede sıkça görülen, kişinin benliği dahil hiçbir şeyi ciddiye almama tutumudur. Ancak bu durum, kişinin benliğinin önemli olduğunu düşünmemesiyle karıştırılmamalıdır. Burada temel düşünce “Eğer geri çekilirsem hiçbir şey bana zarar veremez.” ile karakterizedir. Kişinin var olan kaygısını önlemek adına diğer kişilerden bağımsızlığını kazanması ve dünyadan geri çekilme halini bağlanma stilleri açısından ele aldığımızda; Dilmaç, Hamarta ve Arslan (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulguları dikkat çekmektedir. Çalışmada, güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin sürekli kaygı oranlarının saplantılı ve korkulu bağlanma stillerine sahip kişilerden düşük olduğu saptanmıştır. Tüm bunlara ek olarak; temel kaygıya karşı korunmadaki çeşitli girişimlerin nevrozlarda oynadığı rolü değerlendirmek için onların potansiyel yoğunluğunun fark edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Kişinin benliğini kaygıya karşı korumasının bu dört yolunun çoğu kişinin hayatında belirleyici bir rol oynadığını aktarmıştır. En önemli arayışı sevmek ya da onaylanmak olan ve bu isteğini tatmin etmek için her yola başvuran; davranışı boyun eğme, teslim olma ve kendini ortaya koymak için hiçbir adım atmama eğilimiyle şekillenen; arayışına başarı, güç ya da mülkiyet isteğinin yön verdiği; kendini diğer insanlardan yoksun bırakan ve onlardan bağımsızlaşan kişilerin varlığına değinmiştir.

Neville Symington (1993), narsisizmin neredeyse her zaman bir travmanın ürünü olduğunu savunmaktadır. Bütün narsisistik işleyiş biçimlerinin (büyüklenmecilik ve benliğin parçalarının yadsınması) bir savunma prosedürü olduğunu aktarmıştır. Symington, narsisizminin en önemli özelliklerinden birinin, kendini bilmekten kaçınmak olduğuna değinmiştir. Bu kişiler için yüzleşme acı vericidir ve değişime neden olabilir. Bu nedenle de her zaman çatışmadan bir kaçış mevcuttur. Symington bu düşüncesini; karısının bir ilişkisi olduğunu keşfeden bir adamın, kendisinin de bir ilişki yaşamaya karar vermesiyle örneklendirir. Bahsi geçen kişi, eşinin neden bir ilişkiye ihtiyaç duyduğunu anlamak yerine; sonuçta üzücü bir şey olduğunu, öyleyse onun da aynısını yapması gerektiğini, böyle bir problemle uğraşmayacağını düşünmektedir ve sonucunda acı verici olan bir yüzleşmeden kaçınmıştır.

Craig Malkin (2015) ise, narsisizmin normal ve yaygın bir insani dürtü olan; kendini özel hissetme dürtüsü olduğunu savunmuştur. Kendini özel hissetmenin olumlu bir yanı olarak, trajedilerden sağ çıkanların geleceğe daha korkusuzca ve daha umutlu bakabildiklerine dair görüşünü Bosna Savaşı'ndan ve 11 Eylül saldırılarından sağ kurtulan kişiler üzerinden örneklendirmiştir; kurtulanlar arasından bir grup üzerinde depresyon, bireylerarası sıkıntılar ve diğer “psikolojik sorunlar” ile ilgili değerlendirmeler yapan psikologlar ve sosyal hizmet görevlileri, kendilerini ortalamanın üstünde gören kişilerin, kendileri hakkında daha gerçekçi bir bakış açısına sahip olanlara nazaran daha iyi bir durumda olduğunu tespit ettiklerini aktarmıştır.

Malkin'e göre (2015), narsisizmin zararlı veya faydalı, sağlıklı veya sağlıksız oluşu bireyin kendisini ne kadar özel hissettiğine bağlıdır. Kararında olduğu sürece, hayal gücünü canlandırarak ve yaşama sevincini ateşleyerek kişinin deneyimlerinin önünü açmaktadır ve kişi kendi potansiyelinin farkına varır. Hatta ailesine, arkadaşlarına ve eşlerine olan sevgisini bile artırır. Romantik ilişkilerdeki başarının en güçlü belirleyicinin, partnerleri gerçekte olduklarından daha da iyi görme eğilimi olduğunu aktarmıştır ve bu durumu “birliktelik sayesinde özel hissetme” olarak adlandırmıştır. Malkin, bu görüşünü destekleyen bir örnek olarak; Haverford Üniversitesi'nden psikolog Benjamin Le ile Eastern Michigan Üniversitesi'nden psikolog Natalie Dove'un, romantik ilişki yaşayan yaklaşık 40.000 kişinin katıldığı 100'den fazla araştırmayı incelediklerini ve çiftlerin birlikteliklerinin birkaç haftadan veya birkaç aydan fazla sürmesinin partnerlerin cazip kişiliklere sahip olmaları,

kendine güvenlerinin sağlam olması veya birbirlerine yakınlık duymalarından ziyade, birinin veya ikisinin birden pozitif yanılsmaya sahip olmalarından kaynaklandığını tespit ettiklerini aktarmıştır. Tüm bunlara ek olarak; kararında bir narsisizm sevgiyi beslerken, aşırısının azaltabileceğini hatta yok edebileceğini savunmaktadır. Kişinin kendini özel hissetmeye bağımlı hale gelmesiyle kendini beğenmiş ve küstah olacağına değinmiştir; partnerlerinin o ortamdaki en iyi veya en önemli kişi olduğunu düşünmeyi bıraktıklarını, çünkü bu ayırt edici üstünlüğe kendileri sahip olma ihtiyacı duyduklarını eklemiştir. Böylece bu kişilerin, dünyayı kendi bakış açılarının dışında bir gözle görme kapasiteleri ortadan kaybolacaktır. Bu tutumu gösteren kişiler Malkin tarafından “gerçek narsistler” olarak adlandırılmıştır ve en ağır seviyelerinde “karanlık üçlü” denilen grubun iki özelliğini daha sergilemektedirler, bu özellikler vicdanın tamamen yok olması ve manipölasyon eğilimidir.

Narsisizm cinsiyet ve alt boyutlar açısından ele alındığında; kadın ve erkek narsisistlerin ortak yanının, iki grubun da aklını başından alacak düzeyde hem açık hem de gizli ifade edilişte, dikkat odağı olmaya ilişkin doyumsuzca ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir (Behary, 2008). Bu düşünce, narsisist kişilerin empati ve vicdan kavramları doğrultusundaki tutumlarını sınırlamaktadır. “Narsisistik yaralanma” olarak adlandırılan durum, bir narsisiste basit bir özür dilemenin, dünya üzerindeki en kötü kişi olduğunu söylemesi gibi hissetmesine neden olan dinamiği ifade etmektedir.

Narsisistik özelliklere dair çeşitli sınıflandırmalar yapılmaktadır. Behary (2008) tarafından ise, uyum bozucu narsisizm ölçütleri; bencillik (dünya onun etrafında dönüyormuşçasına davranma), her şeyi kendinde hak görüş (kuralları onun koyması ve onun çiğnemesi), aşağılayıcı oluş (küçümseyici oluş ve zorbaca davranış), ısrarcı oluş (her ne istiyorsa), güvensizlik (ona iyi davranılmasının nedeni konusunda kuşku duyma eğilimi), mükemmeliyetçi oluş (katı yüksek standartlar ve tam olarak istediği gibi olmayan şeyleri tümünden reddediş), kendini beğenme (kendini üstün görme ve kişilerin yanında kolay sıkılma), onay arayıcı oluş (sürekli övülmeyi ve doğrulanmayı bekleme), anlayışsız oluş (karşısındaki kişinin ne hissettiğini anlamakla ilgilenmeme veya anlayamama), pişmanlık duymama (içten bir özür dileyememe), takıntılı oluş (ufak detaylara çok kafa yorma eğilimi), bağımlı oluş (zararlı alışkanlıklarından vazgeçememe ve bunları kendini yatıştırma için kullanma), duygusal olarak kopuk olma (duygusallıktan uzak durma) olarak ayrılmıştır.

Narsisist kişinin kendiyle meşguliyeti, onu diğer -başkalarının zihninde ve kalbinde anlaşıldığını, güvende olduğunu ve sevildiğini hissettirebilecek olan- kişilerle gerçek ve yakın bir bağ kurmaktan alıkoymaktadır. Gerçek bir sevgi bağı kurabilmek için kendini ve ötekini sevmek arasındaki farkın deneyimlenmesi gerekmektedir. Kendi ve ötekinin ilgisi arasında bir denge kurmayı öğrenmek, çocukluk gelişiminin önemli bir parçasıdır; narsisist bir kişinin erken gelişim öyküsünde bu öğrenmeyle ilgili belirgin bir yoksunluk vardır (Behary, 2008). Kernberg (1975) ve Kohut (1971) gibi, Behary (2008) de narsisizmin oluşumunda ebeveynlerle olan ilişkinin etkili olduğunu savunmaktadır.

Narsisizmin kökeninde çeşitli kuramlar ve açıklamalar yatmaktadır. Kuramlardan birinde; başkalarından üstün olmanın ve farklı hak ve ayrıcalıkların model olarak sunulduğu aile yaşantılarının narsisizm oluşumunda etkili olacağı savunulmaktadır. Yeterli düzeyde sınır konmayan ve belirlenmiş olan sınırı aşmanın, kuralları çiğnemenin sonuçlarının belirsiz olduğu “şımartılmış çocuk” olarak adlandırılan bir evre olarak tanımlanmaktadır. Bu evrede anne-babanın, çocuğa herhangi bir rahatsızlık hissini nasıl yöneteceğini ya da nasıl tahammül edeceğini yeterince öğretmemiş olabileceği aktarılmıştır (Behary, 2008). Bu çocuklar erişkinliklerinde de bu öğrenilenleri sürdürerek örüntüyü devam ettirmektedir.

Narsisizmin kökenine ait bir diğer açıklama ise ebeveynlerin, çocuğun zorluk yaşamaması adına çok fazla müdahalede bulunmuş olabileceğidir. Bu açıklama, anne-babanın; çocuğun sorumluluklarını yerine getirme, sosyal etkileşim becerilerini geliştirmesini sağlama veya bu doğrultuda çocuğu cesaretlendirme gibi tutumlar yerine her şeyi çocuk adına yapmış olabileceklerine değinmektedir. Bu durumu “bağımlı çocuk” olarak adlandırmak mümkündür. Bahsedilen tutumlara maruz kalan çocukta yeterlilik hissi oluşamamaktadır; çocuk, çaresiz ve başkalarına bağımlı olduğunu öğrenmektedir (Behary, 2008). Sonucunda ise, bu kişiler dış görünüşlerinde kendilerine güvenen ve kendilerinden emin tutumlar gösterecekler de iç süreçlerinde kendilerine güvenmeyen bireyler olmaktadır (Karaaziz & Atak, 2013). Bu doğrultuda, birey; küçük düşme veya kendisini hatalı hissetme olasılığı nedeniyle diğer kişilerin onun tüm ihtiyaçlarını karşılaması gerektiğini düşünmektedir.

Narsisizmin kökenlerine ilişkin en yaygın açıklama ise, çocuğun koşullar ve performans sonucu sevildiği aile ortamıdır. Bu kuramda ebeveynler, çocuğun “en iyi” olmasını beklemektedir. Beklentiler sonucunda çocuk, mükemmelin dışında kalan her

şeyin sevilmez, yetersiz ve kusurlu olduğunu öğrenmektedir. Bu durumu “yalnız, yoksun bırakılmış çocuk” olarak adlandırmak mümkündür. Bahsedilen senaryonun daha karmaşık hali ise ebeveynlerin birbirlerinden farklı olan tavırlarıyla daha karmaşık bir hal almaktadır. Ebeveynlerden biri sıklıkla eleştirdiğinde, çocukta ne yaparsa yapsın yeteri kadar iyi olamayacağını hissettirebilmektedir. Diğer ebeveyn ise, çocuğa aşırı düşkün, ona karşı aşırı koruyucu olabilir veya çocuğu eşi yerine koyarak kullanmış olabilmektedir. Sonucunda bu çocuklar, alabilecekleri kısıtlı ilgiyi sağlamanın ve yergi ve utançtan sıyrılıp kaçmanın bir yolu olarak, ebeveynlerinin taleplerini yerine getirme konusunda çok itaatkâr olabilmektedir. Bu derin duygusal yoksunluğun, kötüye kullanımın, otoritenin sonucunda, nadide ve kırılgan benliğinin vurucu etkisiyle; kimseye ihtiyacı olmayacağı, kimseye güvenilmeyeceği, kendi başının çaresine kendi bakacağı gibi ilkelerle örtülü bir tutum geliştirilir (Behary, 2008). Karen Horney (1939) de benzer olarak; kişiler arası ilişkilerdeki zayıflamanın narsisistik eğilimlerin pekişmesine neden olduğunu aktarmıştır (Özdemir, 2017). Geliştirilen bu tutum, erişkinlikte yakın ilişkiler aracılığıyla da devam ettirilmektedir.

Çocuğa yönelik acımasız eleştiriler, duygusal bakım ve sıcaklığın, bedensel yakınlığın alıkonması; kusur ve utanç duygularını doğurmaktadır. Desteğe veya ilgiye ihtiyaç duymanın bir acizlik olduğu ve kendisinde bir kusur bulunduğu hissettirilen çocuk, buna karşı bir savunmayla, yaşamındaki bu örüntünün verdiği acıyı ortadan kaldırmak için tüm korumalarını dikmiş olur (Behary, 2008). Sonucunda ise yüzeysel, yakınlıktan yoksun ilişkiler sürdürme eğiliminde bulunur.

Wendy T. Behary (2008), “şımartılmış” ve “bağımlı” olarak ayrı ayrı değinilen narsisizm kökenlerinin birlikte bulunmasının mümkün olduğunu savunmaktadır. Ailede model olarak sunulan kendilerini diğerlerinden üstün görme tutumu, büyüklenmeci davranışlarla birlikte anne-babanın işlevsel seviyede bir bağlanma ve özgüven adına gereken becerilerin kazanılmasına yardımcı olmak yerine, birçok durumda çocuğu kurtarmaları ile birleşebilmektedir. Sonucunda ise çocuk kendini bağımlı ve yetersiz hissedecektir. Bu tutumların ilerleyen süreçlerde, her şeyi kendine hak gören, üzerine titrenmesini ve her dediğinin yapılmasını bekleyen bir yetişkin ortaya koyması mümkündür. Bu kişiler hata yaparsa utanılacak bir duruma düşmeye dair derin korku geliştirmektedir ve duydukları korku nedeniyle inisiyatif almaktan, karar vermekten tümenden kaçma davranışları sergileyebilmektedir. Otto Kernberg (1975), de benzer olarak narsisistik kişilerin diğer kişilerle bulundukları etkileşimlerde

alışılmış olan düzeyin üstünde kendilerinden söz ettiklerini, diğer kişilerin sevgisine ve hayranlık duymalarına yönelik çok büyük ihtiyaçları olduğunu, çok şişkin bir kendilik kavramları olduğunu ve başkalarından haddinden fazla takdir alma ihtiyacı gösterdiklerini aktarmıştır.

“Yoksun bırakılmış” ve “bağımlı” narsisizm kökenlerinin bir arada bulunma durumunda ise; kusurlu, yalnız ve yetersiz benliğine ilişkin derinden hissettiği utanç duygusundan korunmak adına başkalarına ihtiyaç duyulur. Bu kişiler talepkâr olmaktan ziyade aşırı hassas ve aciz gibi görünebilmektedir. Aşırı yeme, çalışma, kumar oynama, para harcama gibi yatıştırıcı tutumlara bağımlılık geliştirme eğilimleri gösterilebilmektedir. Onay alma ve beğenilme ihtiyacı, başkalarının ondan yararlanacağına dair kuşku duyma, engellendiğinde ya da incindiğinde agresyon gösterme örüntüleri bu kişilerde görülebilmektedir (Behary, 2008). Çocukluklarında yoksun bırakılmış ve bağımlılık geliştirmiş kişiler erişkinliklerinde bu ihtiyaçlarını agresyon göstererek şiddete başvurma aracılığıyla karşılamaktadır.

Narsisizmin; dış dünyadaki nesnelerden ayrı olarak yaşanan, algılanan ruhsal ve fiziksel, bireyin bütününe kapsayan, benliğin, self’in çarpıtılarak öne çıkarılması ve başkalarına yönelik ilginin azalması en önemli özelliği olarak tanımlanmaktadır (Timuroğlu & İşcan, 2008). Bu özellik, narsisizmin ilişkilendirildiği kendine hayranlık trajedisini yansıtan Narkisos efsanesini akıllara getirmektedir. Kendine duyduğu hayranlığa donup kalan ve kendisi hariç kimseyle bağlantı kuramayan, narsisistliğinin başkalarına da zarar verdiği Narkisos’un anlatıldığı efsane; narsisistik özelliklerin yakın çevredeki kişilerin ve toplumun maruz kaldığı sonuçlarıyla gerçek yaşamı yansıtmaktadır (Twenge & Campbell, 2010). Yakın çevredeki kişiler ve toplumun maruz kaldığı ciddi sonuçlara örnek olarak çalışmada incelenen romantik ilişkilerde şiddet davranışları akıllara gelmektedir.

B. Kırılğan Narsisizm

DSM’de yer alan Narsisistik Kişilik Bozukluğu, narsisizmin boyutlarından biri olan büyüklenmeci, açık narsisizme odaklanması nedeniyle eleştirilmektedir. Narsisizmin büyüklenmeci, açık boyutunun yanı sıra kırılğan narsisizm boyutu yer almaktadır. Kırılğan narsisizm; depresyon, yüksek düzeyde hassasiyet, kaygı gibi negatif duygular, büyüklenmeciliğin örtük bir biçimde gözlemlenmesi, haklılık ve düşük özgüven gibi özelliklerle tanımlanmaktadır (Akça, 2017). Bu bağlamda, örtük

narsisizm olarak da adlandırılan bu boyuta yönelik çalışmaların artması önem taşımaktadır.

Gabbard (1989), kırılğan narsisizmi iç ve dış uyaranlara karşı tetikte olan, incinen, gizli, kendi duygularından çok başkalarının duygularına odaklanan, kapalı, aşırı alıngan, aşağılanmış hislerine kapılmakta olan, eleştirilere duyarlı, sosyal ortamlarda büyük ve önemli olma arzusuna yönelik utanç duygusu yaşayan bireyler olarak tanımlamıştır. Bu kişilerin olumsuzluğa, eleştiriye veya başarısızlığa toleranslarının düşük olduğu, yoğun yetersizlik duyguları bulunduğu; boşluk duygusu, depresyon, içedönük ve kaçınan davranışlar sergilendiği, aşırı alıngan ve hassas yapıları olduğu belirtilmiştir (Gabbard, 1989; Wink, 1991; Dickinson & Pincus, 2003; akt. Kıvrıcık, 2019). Bahsedilen kişilik özellikleri, bu bireylerin sosyal ortamlarda ve romantik ilişkilerde yüksek kaygı geliştirdiklerini kanıtlamaktadır.

Narsisistik kişilik yapılarına dair gerçekleştirilen çalışmalarda açık ve kapalı narsisizmin ortak özelliğinin “hak görme ve sömürücülük” tutumları içerdiği gözlemlenmiştir (Wink, 1991). Hibbard (1992), kırılğan narsisizmin mazoşizm, utanç içerdiğini, büyüklenmeci narsisistik kişilerde bahsedilen özelliklerin olmadığını ve kırılğan narsisistik özelliklerin kadınlarda sıklıkla görüldüğünü belirtmiştir (Kıvrıcık, 2019). Kırılğan narsisizmin kadınlarda sıklıkla görülmesi, şiddetin kadına yönelik boyutunun toplumsal bir sorun olarak önemini korumasıyla birlikte düşünüldüğünde; kırılğan narsisistik kişilerin maruz kaldığı ve maruz bıraktığı flört şiddetinin araştırılması dikkat çekmektedir.

Kırılğan narsisistik özellikler, aşırı duyarlı, kırılğan ve diğer kişilere bağımlı olma, düşük özgüven, çalışmaya yönelik isteksiz ve ürkek olma; depresyon, kaygı gibi duygulanımda negatiflik, dağınıklık ve güvensizlik ile karakterize edilmektedir. Bunların yanı sıra, başkalarını tehdit olarak algılama nedeniyle tetikte olma ve haklılık hissi; ruh halini kontrol etmedeki zorlanmalar sonucu duygusal açıdan kırılğanlık ve duyguların yoğun bir biçimde yaşanması; hayal kırıklığı ve utanca yönelik geliştirilen korkunun neden olduğu soğuk görünüm, sosyal çekingenlik; sosyal mesafeli özellikler ile tanımlanmaktadır (Akça, 2017). Narsisizmin iki boyutu arasındaki farklılıklar ele alındığında; kırılğan narsisizmde Gabbard’ın (1989) tanımıyla “sessiz büyüklenmecilik”, değerlendirilmeye veya eleştirilmeye yönelik hassasiyet, kişinin diğer kişiler tarafından değerlendirilebileceği durumlarda kaçınma davranışları göstermesi ile karakterizedir. Benzer tutumlar büyüklenmeci narsisizm boyutunda da

görülebilmektedir, ancak büyüklenmeci narsisizmde kaçınma stratejisi çoğunlukla kişinin büyüklenmeci kendiliğine zarar verebilecek potansiyel tehlikeleri önlemeye ve yok saymaya yönelik olmaktadır (Eldoğan, 2016). İki boyut arasındaki ortak özellikler ise, büyüklenmeci narsisizm ile karakterize olan haklılık hissi ve büyüklenmeci tutumun kırılan narsisistik kişilerde de görülmesidir.

Narsisizmin büyüklenmeci boyutu haricinde, kırılan boyutunun varlığına ilk değinmiş olan isimlerden olan Wink (1991), narsisizmin alt boyutlarını grandiyözite-teşhircilik (grandiyöz narsisizm) ve kırılanlık-duyarlılık (kırılan narsisizm) olarak iki grupta tanımlamıştır. Kırılan narsisizm; zihnin büyüklük fantezileri ile aşırı meşguliyeti, üstünlük ve aşağılık duyguları arasında gidip gelme ve özgüvenin kolaylıkla kırılması ile karakterize edilmiştir (Özdemir, 2017). Kırılan narsisistik kişilerin benlik saygılarının düşük oluşunda yönelik nedensellik ilişkisine bakıldığında, bu kişilerin mutsuz ve depresif hissetmeleri ön plana çıkmaktadır (Rose, 2002; akt. Özarabacı, 2002). Bahsedilen kavramlar göz önünde bulundurulduğunda kırılan narsisizmin kolay kırılan özgüven, ürkeklik, utançtan korkmanın doğurduğu sosyal çekingenlik gibi özelliklerle karakterize oluşu; çekingen kişilik bozukluğu ile ilişkilendirilebileceğini akıllara getirmektedir.

Gabbard (1989) narsisizmi, büyüklenmeci ve kırılan narsisizm tiplerine karşılık gelecek şekilde kayıtsız ve tedirgin narsisizm olarak adlandırmıştır ve iki kategoriye ayırmıştır. Kayıtsız narsisizmde büyüklenmecilik, agresiflik ve kibirli özellikler ön plana çıkarken, tedirgin narsisizmde utangaç ve içe dönük yapı hakimdir. Tedirgin narsisistik bireylerin diğer kişilerin tepkilerine karşı aşırı duyarlılık göstermesi, Gabbard (1989) tarafından “sessiz büyüklenmecilik” olarak tanımlanmaktadır (Sarica, 2019). Bu kişilerin utangaç, içe dönük yapılarının yanı sıra diğer kişilerin tepkilerine aşırı duyarlılık göstermeleri, ilgi merkezi olmaktan kaçınmalarını ve kendilerinden çok diğer kişiler ile meşguliyetlerini kanıtlamaktadır.

Kırılan narsisizm boyutu çaresizlik duygusu, yoğun utanç, depresyon, boşluk hissi, kaygı bozuklukları ve somatik yakınmalar ile ilişkilendirilmektedir. Literatür taramasında, kırılan narsisizmin psikolojik rahatsızlıklar ile ilişkisinin incelendiği bir çalışmada, kırılan narsisizmin anksiyete, depresyon, somatizasyon ve obsesif-kompulsif bozukluk için yordayıcı olduğu saptanmıştır (İnce, 2020). Kırılan narsisizmde büyüklenmecilik ve haklılık gibi özellikler örtük bir biçimde deneyimlenmektedir. Kırılan narsisistik kişiler öz saygılarını sağlamak ve

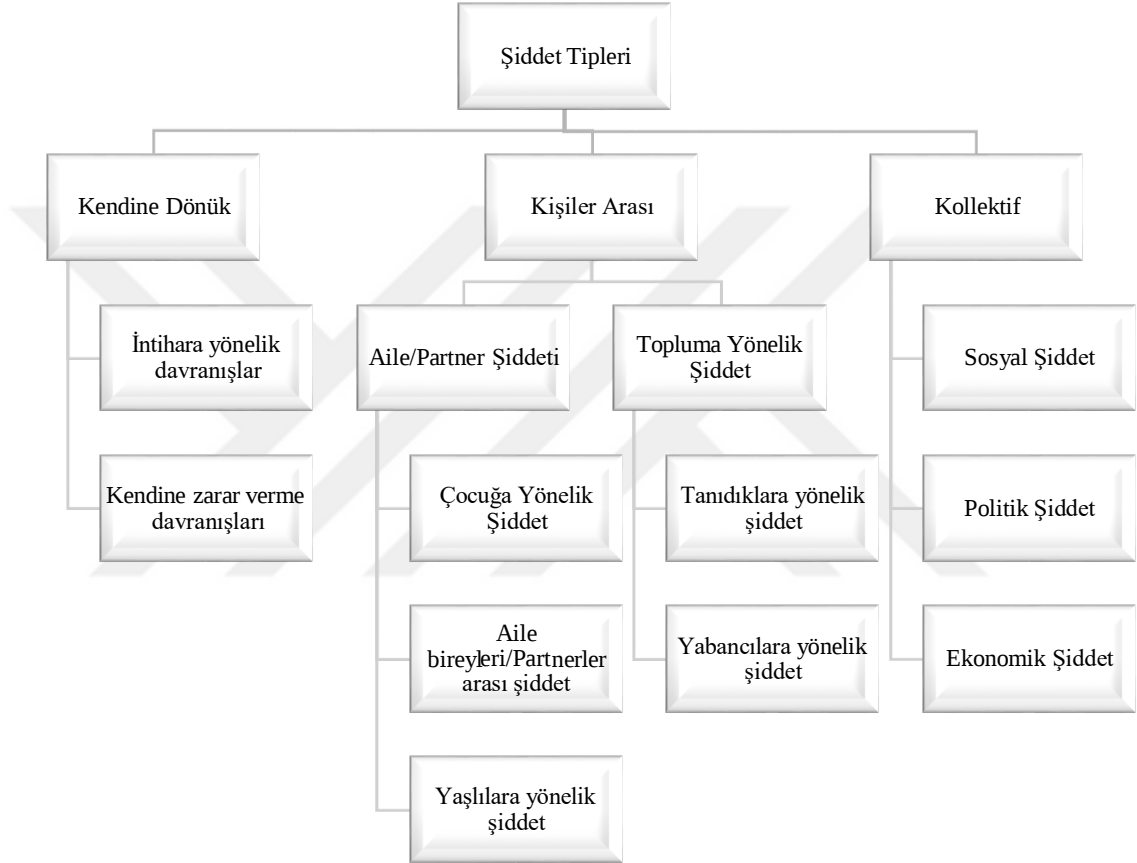
sürdürebilmek adına büyüklenmeci narsisistik kişiler kadar güçlü ve düzenleyici baş etme stratejilerine başvurmamaktadır (Sarica, 2019). Bu durumu, Jeffrey Young ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilmiş olan Şema Terapi modeli üzerinden açıklamak gerekirse; kendine güvenin temel olarak insanların kendisini nasıl gördüğüne bağlı oluşu ile karakterize edilen “onay arama” şeması üzerinden açıklamak mümkündür. Bu kişiler, öz saygılarını sağlayabilmek ve sürdürebilmek adına çevrelerindeki diğer kişilerin onlar hakkında düşüncelerine, verdikleri geri bildirimle odaklı yaşamaktadır. Şema terapide temel alınan şemaların, çocukluktaki ihtiyaçların giderilememesiyle oluşup, yetişkinlikte ihtiyaçların giderilememesine sebep olduğu savunulmaktadır. Aynı zamanda, Balatekin (2022) tarafından gerçekleştirilen erken dönem uyum bozucu şemalar ve flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, flört şiddetinde mağdur olma ile şema alanlarının tüm alt boyutları arasında pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Bu bağlamda, şema terapide işlevsel olmayan tutumların erken dönem yaşantılarla ilişkilendirilmesi; kırılğan narsisizmin oluşumunda erken dönem yaşantıların ve ebeveynlerle olan ilişkilerin önemini vurgulayan diğer kuramcılar ve araştırmacılar (Behary, 2008; Kernberg, 1975; Kohut, 1971; Twenge & Campbell 2010; Yavuzer, 2011) ile ortak kanıya varmıştır. Aynı zamanda, flört şiddetine maruz kalmanın erken dönem yaşantılarla kazanılan şemalar ile ilişkisi kanıtlanmıştır.

Narsisizmin iki boyutunda da büyüklenmeci beklentiler var olsa da kırılğan narsisistik kişiler var olan büyüklenmeci fantezilerini inkar etme eğiliminde olmaktadır. Bu kişilerin narsisistik ihtiyaçları karşılanmadığında hayal kırıklıklarını öfke patlamalarına neden olmaktadır, öfke patlamalarının devamında ise yoğun utanç yaşamaktadırlar. Sonucunda, hayal kırıklığı ve reddedilme korkuları geliştiren kırılğan narsisist kişiler sosyal ilişkilerden kaçınma eğilimindedir (Sarica, 2019). Bu kişilerin sosyal ilişkilerden kaçınmaları, romantik ilişkilerden kaçınma ve ilişkileri sağlıklı biçimde yürütememe ile karakterizedir.

C. Flört, Şiddet ve Flört Şiddeti

Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO), “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” şeklinde tanımladığı şiddet, toplumsal bir problem olarak önemini korumaktadır

(Yumuşak, 2013). Kavramsal olarak incelendiğinde, yapılan çalışmalar şiddetin birçok boyut içerdiğini göstermiştir. Yaşamın çeşitli alanlarında ve toplumun her kesiminde şiddet olgusuna rastlanması şiddetin karmaşık yapısının bir yansımasıdır. Literatürde şiddetin aile içi boyutu çocuklara, yaşlılara ve özellikle kadınlara uygulanan şiddeti içeren bir terimdir. Kadına yönelik şiddet tüm dünyada halk sağlığı problemi olarak önemini korumaktadır (Polat, 2016). Sağlık Örgütü ([WHO], 2002) tarafından şiddet tipleri Şekil 1’de yer alan şekilde sınıflandırılmıştır.

Şekil 1 Şiddet Tipleri

Kaynak: World Health Organization, World Report on Violence and Health, 2002

Romantik ilişkilerdeki şiddet de bu karmaşık yapının bir parçasını oluşturmaktadır. Evli çiftlerin haricinde, flört aşamasındaki çiftler arasındaki şiddet (dating violence) önemli bir toplumsal sorun halindedir. İstatistiklere göre, her üç flört ilişkisinden birinde şiddet davranışları görülmesi, problemin ciddiyetini ortaya koymaktadır (Aba & Kulakaç, 2016). Problemin ciddiyeti ve yaygınlığı nedeniyle 1980 yılından itibaren birçok araştırmacı tarafından dikkat çekmiş ve araştırmalarda incelenmiş olan flört şiddetine ilişkin çalışmaların çoğunlukla fiziksel şiddeti ele aldığı görülmüştür (Venema, 2018). Flört şiddetinin alt gruplarından biri olan fiziksel şiddet

kavramının yanı sıra, şiddetin diğer alt gruplarının da dahil olduğu biçimde ele alınması, flört şiddetine yönelik daha kapsamlı veriler elde edilmesini sağlayacaktır.

Fransızca kökenli olan flört kavramı, Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından; kadın ile erkek arasında yaşanan duygusal ilişki olarak açıklanmıştır. Straus (2004) tanımına göre flört; iki birey arasında sosyal etkileşimde bulunulan, taraflardan birinin ya da tarafların isteği sonucunda sonlandırılabilen veya resmi bir birlikteliğe dönüştürülmeksizin devam ettirilen ilişki türüdür (Caferoğlu, 2023). Sugarman ve Hotaling'e göre (1989) ise flört şiddeti; flört ilişkisinde partnere karşı, acı verici veya yaralayıcı fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranışların tümünü içermektedir (Baldan & Akış, 2017). Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Koruma Merkezleri'ne göre ([CDC], 2016) flört şiddeti, yakın ilişki içerisinde bulunan iki kişi arasında ortaya çıkan fiziksel, cinsel ve/veya duygusal/psikolojik şiddet tutumlarıdır; kişiler üzerinde yaralanma veya ölüm gibi etkiler olmasının yanı sıra özgüvende azalma, intihar düşüncelerinin ve girişimlerinin oluşması, kaygı bozuklukları, alkol, sigara kullanımı, depresyon, öfke patlamaları, yeme bozuklukları gibi etkiler bırakmaktadır. Ely, Dulmus ve Wodarski (2002) ise flört şiddeti tanımını, romantik ilişki içerisinde bulunan kişilerin, fiziksel saldırıları veya yaralanmayla sonuçlanacak davranışlara başvurusu sonucu partnerin zarar görmesi olarak belirtmektedir. Bahsedilen yaralanmalar kavramı sadece fiziksel yaralanmalarla sınırlandırılmamıştır; psikolojik ve duygusal istismar ve sözel şiddet de bu gruba dahil edilmiştir (Venema, 2018). Şiddetin yaygınlığı, doğuracağı fiziksel ve psikolojik sonuçlar bir toplumu doğrudan ilgilendirmektedir.

Karmaşık bir yapıya sahip olan şiddet tanımının kategorilerinden biri olan flört şiddeti; duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet türlerini barındırmaktadır. Ailesel, toplumsal ve bireysel risk faktörleri flört şiddetinin ortaya çıkmasında etkili olmaktadır (Aba & Kulakaç, 2016). Şiddetin kişilerarası türlerinden biri olan flört şiddeti; partnere şiddet ya da şiddet içeren davranışların uygulanması ve çeşitli sosyal kısıtlamalar getirmesini kapsamaktadır. Bahsedilen şiddet türleri birbirlerini beslemektedir ve üretmektedir, dolayısıyla birbirlerinin içine geçmiş durumdadır, aralarında çok keskin çizgiler yoktur (Arslan vd., 2008). Bu türlerin birbirlerini beslemesi ve sürdürdürmesi nedeniyle şiddetin tek bir alt boyutundan ziyade, diğer türleri de kapsayan bir biçimde değerlendirmek gerekmektedir.

Literatürde flört şiddeti kavramı fiziksel, psikolojik ve seksüel olarak üç alt boyut barındırmaktadır (Price & Byers, 1999). Elde edilen verilere göre flört döneminde sözel şiddet oranları %11 ile %15 arasında değişim göstermektedir. Fiziksel şiddet oranlarının ise %9 ile %43 arasında değişim gösterdiği saptanmıştır (Price ve ark., 1999). Şiddet türlerine neden olan etmenler üzerine çeşitli çalışmalar ortaya konmuştur. Kıskançlık, alkol ve cinsel ilişkiye karşı koyma (Makepeace, 1981) gibi nedenlerinin dışında aile içi şiddeti meydana getiren sebepler (Marshall & Rose, 1988; Rozen & Bezold, 1996; Jackson vd., 2000), toplumsal, hukuki, siyasal, ekonomik ve eğitimsel açıdan kadın ve erkek arasında ayrımı ortaya koyan ve kadını erkeğe bağımlı kılan yapılar da flört şiddetine neden olabilir (Aslan vd., 2008). Bireyin şiddete yönelik tutumları aile içinde şekillenmektedir ve aile içi şiddete yol açan nedenler flört şiddeti için de geçerlidir (Bernard & Bernard, 1983; Marshall & Rose, 1988; Rozen & Bezold, 1996; Jackson vd., 2000; Kemerli, 2003; akt. Yumuşak, 2013). Aile yaşantısında şiddete maruz kalmış olan çocuklar, sonraki yıllarda asosyal davranışlar, saldırgan tutumlar, davranış problemleri ve yetersiz kişiler arası ilişkiler yaşayabilmektedir; aile içi şiddete maruz kalan bu bireyler, şiddete maruz bırakmaya yatkınlık geliştirebilmektedir (Aslan vd., 2008). Bu bağlamda, aile içi şiddet flört şiddetine zemin hazırlamaktadır; aile içi şiddet ile flört şiddeti yakın ilişki içerisinde.

Flört şiddetinin önlenmesinde bireyler için erken dönem müdahaleler etkili olmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün genç yaş grubundaki şiddetin önlenmesi adına bulunduğu tavsiyeler arasında çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireylere öfkeyi yönetme ve duygu kontrolü yetisinin kazandırılması, çatışmaları çözebilmek adına yaşam becerileri ve sosyal beceri gelişim programları yer almaktadır. Aynı zamanda ebeveyn boyutunda, destekleyici ve pozitif ebeveynlik becerilerinin kazandırılması, güvenli ve sağlıklı bir ilişkinin kurulmasına yönelik farkındalığın kazandırılması ve olası bir şiddet durumunda çocuklarına cevap verebilecek uygun birer kaynak olmaları önerilmiştir (Koçak & Can, 2019). Bu doğrultuda, şiddetin ortaya çıkmasını önlemek adına tavsiyelerde bulunma, bu tavsiyelere uymaya teşvik etme ve ebeveynlere çeşitli becerilerin kazandırılması gibi çalışmaların topluma kazandırılması önem taşımaktadır.

Yapılan literatür taramasında; flört şiddetine zemin hazırlayan etkenlerden birinin toplumsal cinsiyet rolleri olduğu saptanmıştır. Toplumun genel olarak erkeklerin kadınlardan daha üstün olduğuna dair görüşler ve erkeklerin hatalı davranışlarına kadınların yaptığı hatalı davranışlara kıyasla daha çok müsamaha gösterilmesi, kadın ve erkeği ayıran toplumsal normlar gibi etkenler şiddet nedenleri arasında yer almaktadır (Aslan vd., 2008). Narsisizm ile flört şiddeti incelendiğinde ise, narsisistik kişiliğe sahip bireylerin romantik ilişkilerde kendisinden daha zayıf veya kendisine hayran olduğunu düşündüğü partnere yönelik psikolojik ve fiziksel şiddet tutumları gösterdiğine rastlanmıştır (Ryan vd., 2008). Bu bağlamda, büyüklenmeci narsisizmden ziyade kırılğan narsisizm alt boyutunun kadınlarda daha sık rastlanması göz önünde bulundurularak; toplumsal cinsiyet rollerinin narsisizm ile yakın ilişkisi ve flört şiddeti üzerine etkisi açıklanmaktadır.

Narsisizm, çocukluk yaşantıları ve flört şiddeti ilişkisine yönelik çalışmalar incelenmiştir. Flört şiddetine yönelik tutumlar doğrultusunda; büyüklenmeci narsisizm ile fiziksel ve psikolojik şiddet tutumu arasında ilişki bulunamayan araştırmada, kırılğan narsisizm ile fiziksel ve psikolojik şiddet arasında ilişki saptanmıştır (Günay, 2022). Flört şiddeti ile çocukluk yaşantıları arasındaki ilişkiye yönelik, çocukluk çağı travmaları doğrultusunda; flört şiddetine maruz bırakmayı yordayan değişkenlerin cinsel istismar ve fiziksel ihmal olduğu, flört şiddetine maruz bırakılmayı yordayan değişkenin ise çocukluk duygusal istismar olduğu saptanmıştır (Türkyılmaz, 2020). Araştırmaların bulguları doğrultusunda, kırılğan narsisizm ile flört şiddeti arasındaki ve çocukluktaki olumsuz yaşantılar ile flört şiddeti arasındaki ilişki bilimsel verilerle kanıtlanmıştır.

D. Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım

Günlük hayatın akışında sosyal ve romantik ilişkilerde çeşitli çatışmalar yaşanmaktadır. Girard ve Koch (1996) çatışma olgusuna dair anlamlandırmaların bireyin kişisel deneyimlerinin bir yansıması olduğunu vurgulamaktadır. Yazarlar aynı zamanda kişisel kavramlaştırmalarda çoğunlukla ihanet, nefret, öfke ve kayıp gibi duygusal kavramların rol oynadığını belirtmektedir. Bu doğrultuda, kişinin yaşadığı deneyimleri, çıkarımları ve ileriye yönelik varsayımları geçmiş tecrübeleri ve bu tecrübelerden ne öğrendiğiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, kişiler arası çatışmalar ve anlaşmazlıklar bilişsel ve duyuşsal gelişme alanı olarak görülecek olurlarsa,

üzerinde özenle durulması gereken bir konu görünümü alacaktır (Türnüklü, 2007). Sonuç olarak, bireylerin çatışma çözüm becerilerine dair yeterliliğinin kendi deneyimlerinden öğrendikleri ile ilişkili olduğu söylemek mümkündür.

Romantik ilişkilerde yaşanan çatışmaların seyrini ölçebilmek ise, ilişkide hangi şiddet türüne maruz kalındığı veya bırakıldığına dair bilgi sunmaktadır. 1979 yılında Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS 2), gençlerde flört şiddetinin boyutlarını belirlemek adına Straus, Hamby, Boney-McCoy ve Sugarman tarafından geliştirilmiştir ve 1996'da yeniden gözden geçirilmiştir. Geliştirilmiş olan ölçek sayesinde flört eden, beraber yaşayan ya da bir evlilik ilişkisi içinde bulunan çiftlerin, birbirlerine karşı ne derece şiddet tutumlarında bulundukları, sorunlarla karşılaştıklarında mantık ve uzlaşma yetilerini nasıl kullandıkları ölçülmektedir (Aba & Kulakaç, 2016). Daha önce değinilmiş olan flört şiddetinin alt boyutlarından psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet tutumlarının saptanmasının yanı sıra, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği'nde; uzlaşma ve yaralanma alt boyutları da incelenmektedir.

Kişilerarası çatışmaların çözümündeki stratejilere yönelik üç türlü çatışma çözüm stratejisi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu stratejiler; “diğer kişi ile iş birliğine girme (uzlaşma)”, “diğer kişiye hükmetme ve saldırgan davranma”, “diğer kişiden ve ilişkiden kaçınmaya” ilişkin stratejilerdir (Lulofs & Cahn, 2000; akt. Aba & Kulakaç, 2016). Kişiler arası oluşan çatışmaların çözümünde uzlaşmaya ilişkin stratejiler, çatışma yaşanan kişiyle ortak sorununun yapıcı çözümüne yönelik karşılıklı yüzleşmeyi, çatışmanın her iki tarafının yararına olan yapıcı ve akılcı anlaşmaya ulaşmak üzere karşılıklı problem çözme tartışmalarına girmeyi gerektirmektedir (Türnüklü, 2007). Buna ek olarak uzlaşma, kişinin kendisinin ve diğerinin isteklerini orta düzeyde karşılama arzusunu içermektedir. Şahin, Basım ve Çetin (2007) tarafından gerçekleştirilen 345 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada, çatışmaları çözmede kadınların daha çok duygularını dile getirdikleri, erkeklerin ise çatışmaya yakın oldukları saptanmıştır. Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği'nde yer alan uzlaşma alt grubu “bilişsel” ve “duygusal”; fiziksel, psikolojik, cinsel şiddet ve yaralanma alt grupları ise “minör” ya da “ciddi” olarak da değerlendirilmektedir (Straus, 2004; akt. Aba & Kulakaç, 2016). Ölçekte yer alan yaralanma alt grubunu, şiddetin doğurduğu sonuçlar olarak değerlendirmek mümkündür. Çalışmada,

açıklanmış olan uzlaşma ve yaralanma alt boyutlarının yanı sıra fiziksel şiddet, psikolojik şiddet ve cinsel şiddet kavramlarına yönelik açıklamalar yer almaktadır.

1. Fiziksel Şiddet

Şiddet kavramına dair çoğunlukla ilk akla gelen türlerden biri fiziksel şiddettir. 1980 yılından itibaren birçok araştırmacı tarafından dikkat çekmiş ve araştırmalarda incelenmiş olan flört şiddetine ilişkin çalışmaların çoğunlukla fiziksel şiddeti ele aldığı görülmüştür (Venema, 2018). Bireylerde oluşan zararların ve mağduriyetlerin fiziksel olarak daha kolay gözlemlenmesi ve şiddet eyleminin diğer şiddet türlerine göre daha nesnel ve somut bir biçimde değerlendirilmesi, şiddetin ilk ve en kolay göze çarpan formunun fiziksel şiddet olmasına olanak sağlamaktadır (Uluocak vd., 2014). Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Koruma Merkezleri ([CDC], 2016), bireyde fiziksel olarak acı duyması veya yaralanması amacıyla gerçekleştirilen veya bu amaçla yapıldığı düşünülen davranışları fiziksel şiddet olarak tanımlamaktadır. Fiziksel şiddet davranışlarını; bir eşya fırlatmak, kol burkmak, saç çekmek, tekme, yumruk ve tokat atmak, itmek, sarsmak, bıçak çekmek veya silah kullanmak, boğazlamak, duvara çarpmak, dövmek, yakmak, haşlamak gibi davranışlar ile örneklendirmektedir. Bu nedenle, bireylerin maruz kaldığı fiziksel şiddetin sonuçları diğer şiddet tiplerine göre daha kolay tespit edilmektedir ve araştırmaların çoğunda fiziksel şiddete öncelik verilmiştir.

Fiziksel şiddetin diğer şiddet türleri ile ilişkisine yönelik; Güleç ve arkadaşları (2012), bedensel saldırı olarak şiddetin kolaylıkla ayırt edildiğine ve sosyo-kültürel gerçeklik alanında çeşitli şiddet türlerine maruz kalan bireylerin yaşamın sonraki süreçlerinde benzer ya da farklı şiddet türlerine maruz bırakan konumuna geçtikleri bir “kısır döngü”den bahsetmiştir. Bir diğer çalışmada, Arslan ve arkadaşları (2008), şiddet türlerinin birbirlerini beslediğini ve birbirlerinin içine geçtiklerini aktarmıştır. Page ve İnce (2008) ise, kadınların fiziksel şiddete maruz kalma mağduriyetlerinin genelde birçok kez yaşandığını ve çoğunlukla birden fazla şiddet türüne maruz bırakıldıklarını aktarmıştır; Japonya’da gerçekleştirilen bir araştırmada kadınların %10’undan azının sadece fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtirken, %57’sinin hem fiziksel, hem psikolojik, hem de cinsel istismara uğradığını gösteren çalışmaya değinmişlerdir. Bu türlerin birbirlerini beslemesi ve sürdürmesi nedeniyle şiddeti tek

bir boyutundan ziyade, diğer türleri de kapsayan biçimde değerlendirmek önem taşımaktadır.

Ünsal (1996), fiziksel şiddetin boyutlarını şu şekilde açıklamaktadır; “fiziksel şiddet, insanların bedensel bütünlüğüne karşı dışarıdan yöneltilen, sert ve acı verici bir ebidir. Mala, cana, sağlığa, bedensel bütünlüğe, birey özgürlüğüne karşı bir tehdit oluşturması söz konusudur. Burada da yaralanma, ırza tecavüz, yağma, adam kaırma gibi başkasına yönelmeler olabildiği gibi, intihar girişimleri biçiminde bireyin kendine yönelik eylemleri de söz konusudur.” Şiddetin kelime anlamı nedeniyle ve bireyde oluşturduğu çağrışım itibariyle, öncelikle fiziki ve maddi zarara yol açan tutumları kapsayan bir kavram gibi görünüyor olsa da günümüzde şiddet kelimesi daha geniş anlamlar barındırmaktadır; bireylerin zarar göreceği sözel ve psikolojik eylemler de şiddet tanımına dahil edilmektedir. “Çağdaş toplumlarda sadece fiziksel zararların değil, psikolojik ve manevi tahribatın da cezalandırılması yönündeki eğilim; şiddeti geniş anlamda ele almanın gerekliliğinin bir göstergesidir.” (Gökulu, 2005; akt. Uluocak vd., 2014). Bu bağlamda, çalışmada şiddet geniş anlamda ele alınacaktır ve şiddetin türlerine değinilecektir.

2. Psikolojik Şiddet

Şiddetin her bir boyutu, yoğunluğuyla değişmekle birlikte birey üzerinde psikolojik etki bırakmaktadır. Psikolojik şiddet, kişilerde çoğunlukla korku duygusunun ve duygusal zararın oluştuğu, kişinin istismar eden partnerine bağımlılık durumunun arttığı zorlayıcı tutumlar veya bu tutumların sergilenip, zarar verileceğine yönelik tehdit davranışlarının sergilenmesi olarak tanımlanmaktadır (Murphy & Hoover, 1999). Flört ilişkisinde psikolojik şiddet “partnere küfür etmek, bağırma, zorbalık yapmak, partneri üzme, partnerin suçluluk duymasına, yetersiz ve değersiz hissetmesine sebep olmak, alay etmek, tehdit etmek, kasten partneri kızdırmak vb.” tutumları içermektedir (Straus vd., 1996). Literatürde psikolojik şiddetin diğer adı duygusal şiddet olarak geçmektedir, bir başka kaynakta psikolojik ve duygusal şiddet; partnere isim/lakap takma, zorbalık yapma, partneri ayrılmakla ya da başka nedenlerle tehdit etme, utandırma, küçük düşürme, eleştirme, suçlu hissettirme, kötü hissettirecek sözlerle saldırma, küfür etme, diğer insanların önünde kişiye saygısızca davranma, kontrol etme, tanıdıklarından uzak tutma davranışlarıyla açıklanmaktadır (CDC, 2016). Bahsedilen davranışlar incelendiğinde, bireylerin partnerleri tarafından

psikolojik şiddete maruz kaldıklarının veya partnerlerini psikolojik şiddete maruz bıraktıklarının farkındalığının yeterli seviyede olmayışını toplumsal normlarla ilişkilendirmek mümkündür.

Şiddet türleri birbirleriyle iç içe olsalar da bıraktıkları etkiler farklılık göstermektedir. Fiziksel şiddet davranışları kişinin bedenine zarar verirken, psikolojik şiddet davranışları bireylerin duygusal iyi oluş hallerini, kendiyle ilgili düşüncelerini ve kendilik algısını olumsuz etkilemektedir (Murphy & Hoover, 1999). Bahsedilen toplumsal normların yanı sıra; fiziksel şiddetin doğurduğu somut, fiziksel etkiler psikolojik şiddet türünde olmadığı için şiddetin psikolojik alt boyutunun kanıtlanabilirliği daha düşüktür. Bu nedenle psikolojik şiddete maruz kalan kişi şiddete yönelik kanıtının olmadığına inanmaktadır ve maruz kaldığı şiddeti sosyal çevresine ve resmi kuruluşlara bildirmekte zorlanabilmektedir. İfade etmekte zorlanmanın sonucunda süregelen bir şiddet döngüsüne maruz kalma riski artış göstermektedir. Bireyin psikososyal iyi oluşunun olumsuz etkilenmesi sonucu yoğun bir stres yaşayan kişi; depresyon, uykusuzluk, yeme bozuklukları, TSSB, disosiyasyon, hafıza bozuklukları, cinsel işlev bozuklukları gibi rahatsızlıklar yaşayabilmektedir ve intihar düşünceleri oluşturabilmektedir (Breiding vd., 2015). Bu bağlamda, ilk aşamada toplumsal normlar ve kanıtlanabilirliğinin düşük olması nedeniyle masum gibi gözükabilen psikolojik şiddet, birey üzerinde ciddi seviyede psikolojik zarara yol açabilmektedir.

Şiddet türlerinin birbirlerini beslediği ve sürdürdüğü bilinmektedir. Partnere uygulanan psikolojik şiddet, fiziksel şiddeti artırmaktadır (Page & İnce, 2008). Bu şiddet türlerinin birbirleriyle ilişkisine yönelik çalışmalar incelendiğinde; Follingstad ve diğerleri (1990) tarafından 230 kadın katılımcıyla gerçekleştirilen çalışmada, kadınların yaklaşık dörtte birinin romantik ilişkilerinde fiziksel şiddet istismarı gözlemlenmiştir. Yine aynı çalışmada, araştırmacılar tarafından fiziksel şiddete maruz kalan kadınların psikolojik şiddet mağduru olmayacağını düşünülüşü, fakat katılımcıların %99'unun ilişkilerinde psikolojik şiddet mağduriyeti yaşadıkları saptanmıştır (Caferoğlu, 2023). Konuya ilişkin Hines ve Saudino (2003) tarafından yürütülen bir diğer çalışmada, bireylerin psikolojik saldırıya maruz kalmasının ve/veya maruz bırakılmasının, fiziksel saldırıya maruz kalmasıyla ve/veya maruz bırakılması ilişkili olduğu ve aynı zamanda fiziksel saldırganlık davranışlarının, psikolojik saldırganlık davranışlarıyla birlikte gerçekleştiği saptanmıştır (Venema,

2018). Atıfta bulunulan çalışmalar, fiziksel şiddet ile psikolojik şiddet türlerinin birbirlerini beslediklerini, sürdürdüklerini ve birbirleriyle i içe geçtiklerini göstermektedir.

3. Cinsel şiddet

Kişinin rızası olmaksızın gerçekleştirilen cinsel amaçlı tüm davranışlar cinsel şiddet olarak tanımlanmaktadır. Cinsel şiddet türü, Dünya Sağlık rgt (2002) tarafından, kişiler arasındaki ilişkiye bakılmaksızın herhangi bir ortamda gerçekleştirilen cinsel eylem, cinsel eylem gerçekleştirmeye teşebbüs, istenmeyen cinsel içerikli yorumlar veya baskı yoluyla kişiye ticari amaçla cinsel olarak kullanma davranışları olarak tanımlanmıştır. Kişi, alkol ve uyuşturucu madde etkisi altında veya bilişsel olarak eylemlerini anlamlandıramayacak durumda olduğunda kişiye cinsel amaçla gerçekleştirilen yaklaşımlar da cinsel şiddet olarak değerlendirilmektedir (amaş & Meşe, 2016, akt. Caferoğlu, 2023). Straus (1996) tarafından ise flört şiddeti içerişinde yer alan cinsel şiddet, kişinin partnerlerini istenmeyen cinsel faaliyetlere zorlaması olarak tanımlanmıştır ve cinselliğe zorlayıcı hareketlerin sözel olarak ısrar etmekten fiziksel güç kullanmaya kadar her türlü zorlayıcı davranışı içerdiğini aktarmıştır (Venama, 2018). Dünya Sağlık rgt (2002), cinsel şiddetin fiziksel güce ek olarak baskılama, korkutma, şantaj yapma gibi psikolojik şiddet tutumlarını da içerdiğini açıklamıştır (Caferoğlu, 2023). Cinsel şiddetin tanımı ve seyrine yönelik yapılan açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda, cinsel şiddetin de fiziksel ve psikolojik şiddet gibi çeşitli türlerle i içe olduğu görülmektedir.

Cinsel saldırılar, kişinin zgr iradesine yönelik en ağır şiddet türlerinden biri olarak önemini korumaktadır ve her toplumda ciddi problemler doğurmaktadır; bu saldırıların dinamiğinde cinsel doyum sağlanması yer almamaktadır. Cinsel şiddetin temelini, kişinin hükmetme ve aşağılama motivasyonu oluşturmaktadır (Yavuz, 2001). Toplumda, sadece yabancı biri tarafından gerçekleştirilen cinsel eylemlerin cinsel şiddeti oluşturduğu algısı yer almaktadır. Bu nedenle bireyler, romantik ilişkideki partnerleri tarafından zorlayıcı cinsel eylemlere maruz kalmalarını cinsel şiddet olarak anlamlandıramamaktadır. Bu durumun şiddetin fark edilmemesine neden olmasının yanı sıra, kişinin güven duyduğu ve bildiği bir kişi tarafından mağdur olması sebebiyle bireyin ruh hali için çok daha yıkıcı sonuçlara neden olmaktadır (Aslan vd., 2008). Cinsel şiddete maruz kalan kadınlarda; cinselliğin toplumda tabu oluşu, tekrar zarar

görülebileceği düşüncesi, şikayet edildiğinde ve bu durum duyulduğunda toplum tarafından etiketlenmeye yönelik endişe nedeniyle cinsel şiddet eylemleri devlet kanallarına bildirilmemektedir (Çamaş & Meşe, 2016). Erkek egemen toplumlarda kadına ve erkeğe biçilen roller göz önünde bulundurulduğunda, cinsel şiddete yönelik çalışmalarda elde edilen bulguların gerçekte var olan orandan daha düşük veriler elde edilebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Cinsel şiddetin yaygınlığına dair literatür incelendiğinde; 1987 yılında Muehlenhard ve Linton tarafından cinsel saldırganlık tutumlarının üniversite öğrencilerindeki yaygınlığının ve kadınların hangi cinsel davranışlara maruz kaldıklarının ölçülmesi adına gerçekleştirilen çalışmada cinsel saldırganlığın ve ilişki içerisinde gerçekleşen partnerin rızası olmadan zorlayıcı cinsel birlikteliğin, romantik ilişki içerisinde bulunan üniversite öğrencilerinde yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Kadın katılımcıların %77'si, erkek katılımcıların ise %57'si cinsel saldırganlık davranışları raporlarken, kadınların %14'ü ve erkeklerin %7'si rıza olmadan zorlayıcı cinsel davranışları raporlamıştır; benzer şekilde 2002 yılında Harned tarafından gerçekleştirilen araştırmada da kadın katılımcıların %39'u, erkek katılımcıların ise %30'u flört ilişkisi içinde bulundukları partneri tarafından cinsel saldırı kurbanı oldukları görülmüştür (Venema, 2018). Gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde, cinsel şiddet kurbanı ve/veya faili olma oranlarının da diğer şiddet türleri gibi yüksek oranlara sahip olduğu görülmüştür.

E. Ebeveyn Kabul-Red Kuramı

Çalışmada yetişkin bireylerin çocukluk dönemlerinde anne ve babalarından algıladıkları kabul ve red değerlendirilmektedir. Olumsuz erken dönem yaşantılar sonucu erişkinlikte ortaya çıkan işlevsellikte bozulmalara ve ruhsal bozukluklara psikoloji kuramlarında ve bilimsel araştırmalarda sıkça değinilmektedir; işlevsellikte bozulmanın ve ruhsal bozuklukların yanı sıra erişkinlikte stresle başa çıkma, romantik ilişkiler, yaşam doyumu gibi bireyin yaşamındaki temel alanları etkilediğine yönelik birçok kanıt bulunmaktadır (Dedeler vd., 2017). Bu doğrultuda, bireyin çocukluk döneminde anne ve babasıyla olan ilişkilerinin değerlendirilmesi, kişinin güncel ruh sağlığı ve işlevselliği açısından önemli ipuçları sağlamaktadır.

Freud (1979), anne ile çocuk arasındaki ilişkiye önem vermiştir. Anne çocuk ilişkisinin yaşamdaki en güçlü sevgi ilişkisi olduğundan, kişinin sonraki tüm ilişkilerinin prototipini oluşturduğundan bahsetmiştir; oluşan bu prototipin insan davranışını yaşam boyunca güdüleyen bir temel sağladığını savunmuştur. Anna Freud ve Burlingam (1944) da benzer olarak; ebeveyn ve çocuk ilişkisinin, tüm insan ilişkilerine model olduğunu, çocuğun ebeveyni ile ilişkisinde kendisini istenilen ve sevilen biri olarak algılamasının olumlu bir psikolojik gelişim için son derece önem taşıdığını vurgulamışlardır (Eryavuz, 2006). Bu bağlamda, çocukluk çağının kişinin psikolojik ve sosyal gelişimi adına temellerin atıldığı bir dönem olduğu düşünülmektedir. Bu temelin oluşumunda belki de en büyük etken ise, çocuğun maruz kaldığı ebeveyn veya birincil bakım verenlerin yaklaşımıdır.

Kişinin, geriye dönük hatırlamalarını değerlendirdiği öz-bildirim ölçekleri, çocuklukta ebeveynlerle olan ilişkileri araştırmaya katkı sağlamaktadır. Bahsedilen ölçeklerden biri de Kişilerarası Kabul-Red Kuramı (Interpersonal Acceptance-Rejection Theory–IPARTheory) çerçevesinde geliştirilmiş olan Ebeveyn Kabul-Red Ölçeğidir. Rohner (1986) tarafından gerçekleştirilmiş olan bu kuram, Ebeveyn Kabul-Red Kuramı (EKAR) olarak başlamış olup, 2000’li yıllardan sonra, bireylerin yakın romantik ilişkileri ve kurulan diğer önemli kişilerarası ilişkileri (öğretmen, kardeş vb.) de kapsayacak şekilde genişletilerek Kişilerarası Kabul-Red Kuramı olarak adlandırılmıştır. Kuram, kişilerarası ilişkilerdeki gibi, ebeveynlerin kabul-reddinin de temelinde sıcaklık boyutunun yer aldığını savunmaktadır. Sıcaklık boyutu, ebeveyn ve çocuk arasındaki duygusal bağın kalitesini ve ebeveynlerin bu duygularını ifade etmek adına başvurdukları tutumları ifade etmektedir. Bahsedilen boyutun bir ucunda ebeveyn tarafından sıcaklık algısının yüksek olduğu “ebeveyn kabulü”, diğer ucunda ise sıcaklık algısının düşük olduğu “ebeveyn reddi” bulunmaktadır. Ebeveyn kabulü, anne-babaların çocuklarına karşı gösterdikleri ilgi, sıcaklık, destek, şefkat, bakım; özetle algılanan sevgi anlamına gelmektedir. Ebeveyn red boyutu ise, “ebeveyn kabulü” olarak tanımlanan tutumların sergilenmediği, çocuk üzerinde incitici tutumları ifade etmektedir (Dedeler vd., 2017). Çalışmada, yetişkin bireylerin geriye dönük hatırlamalarda bulunarak cevaplandıracağı sorular doğrultusunda, çocukluklarında anne ve babalarından algıladıkları sıcaklığın yoğunluğuna göre kabul veya red algılları ölçülecektir.

Kuram doğrultusunda Rohner, çocuğun reddedilmesinde dört temel yol olduğuna değinmiştir. Bahsedilen yollardan ilki; sarılma, öpme, gülümseme, çocuğa güzel sözler söyleme ve destekleme gibi tutumların olmadığı, soğuk ve duygudan yoksun, duygusal sıcaklığın fiziksel veya sözel olarak ifade edilmediği ebeveyn ve çocuk ilişkisini ifade etmektedir. İkinci yol olarak; vurma, itme, bir şey fırlatma, alay ve küfür etme, çocuğa düşüncesiz, aşağılayıcı ve eleştirici söylemlerde bulunma gibi tutumların yer aldığı, ‘düşmanlık ve saldırganlık’, ebeveynlerin kızgınlık, nefret, kötü niyet veya kin hissetmeleri anlamına gelen düşmanlık duygularını ve bu duygularla hareket etmeleri nedeniyle ortaya çıkan fiziksel ve sözel saldırganlık davranışları yer almaktadır. Reddetmeye yönelik üçüncü yolun; anne-babaların fiziksel veya psikolojik olarak tepkisiz ya da ulaşılmaz olmaları ile çocuğun fiziksel, tıbbi, eğitimsel, sosyal veya duygusal ihtiyaçlarıyla yeterince ilgilenmemeleri ile karakterize edilen, ‘kayıtsızlık ve ihmal’ olduğu aktarılmıştır. Çocuğun reddedilmesine yönelik sonuncu yol ise, ‘ayrışmamış reddetme’; “anne-babaların çocuklarını ihmal ettiklerine ya da onlara karşı şefkatsiz veya saldırgan olduklarına dair açık bir davranışsal işaret olmamasına rağmen, çocukların anne-babalarının umurunda olmadıklarına veya onlar tarafından sevilmediklerine inanmaları” ile karakterizedir (Dedeler vd., 2017). Ebeveynleri tarafından reddedildiği algısına sahip kişi; davranış problemlerine, depresif oluşa, alkol ve madde kullanım problemlerine eğilim göstermektedir (Rohner vd., 2005). Araştırmada, yetişkinlerin çocukluk döneminde ebeveynlerinden bu dört temel yol aracılığıyla red algılarının oluşup oluşmadığı incelenecektir.

Rohner (2004), toplumsal ve gelişimsel bir kuram olan Ebeveyn Kabul Red Kuramı (EKAR) aracılığıyla çocukluk döneminde ebeveynlerden, birincil bakım veren kişiden maruz kalınan kabul veya red tutumlarının hem çocukluk hem de ilişkili olarak yetişkinlik dönemindeki önemini dünya genelindeki çocuklar adına ortaya koymayı amaçladığını aktarmıştır (Kazmaz & Epli, 2022). Çocukluk döneminde ebeveynler veya birincil bakım veren diğer kişiler tarafından reddedilen kişiler duygusal olarak mesafeli, soğuk, agresif ve ilgisiz olabilmektedir (İbrahim vd., 2015). Aynı zamanda erken yaşam deneyimlerine yönelik ebeveyn red algısının, gerçek veya hayali bir tehdit karşısında aşırı uyarılmanın ve kişiselleştirme gibi bilişsel çarpıtmaların yanı sıra (İbrahim vd., 2015); çocuklukta algılanan ebeveyn reddi deneyiminin, bireylerin dünyayı ve kişiler arası ilişkileri psikolojik ve duygusal olarak güvenilmez algılama eğiliminde oldukları, ayrıca duygulanımda yetersizlik, bozulmuş benlik saygısı ve

olumsuz dünya görüşü ile ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Rohner & Lansford, 2017; akt. Kazmaz & Epli, 2022). Ebeveyn reddine yönelik bahsedilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, algılanan ebeveyn kabul ve reddinin kişilerin güncel ruh sağlığına ve işlevselliğine ek olarak yetişkinlikteki romantik ilişkilerini de ele almak önem taşımaktadır.

Algılanan ebeveyn kabul veya reddinin yetişkinlikteki etkilerine yönelik yapılan literatür taramasında, ebeveyn kabul- red algısının romantik ilişkideki memnuniyet ve partnerden algılanan kabul-red ile ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Eryavuz (2006) çalışmasında, ebeveyn kabulünün temelini oluşturan sıcaklık alt boyutunun hem anne hem baba açısından değerlendirilmelerinde, yakın ilişkisinden memnun olan kişilerde memnun olmayan kişilere kıyasla daha yüksek bulunduğunu aktarmıştır. Ebeveyn kabul ve reddine ait saldırganlık, ihmal ve ayrışmamış red alt boyutlarında ise ilişkisinden memnun olmayan kişilerde daha yüksek puanlar elde edilmiştir. Algılanan ebeveyn kabul ve reddi ile kişilerin partnerleri ile olan ilişkilerindeki kabul-red algıları açısından da benzer veriler elde edilmiştir, romantik ilişkilerinden memnun olan kişilerin memnun olmayan kişilere kıyasla sıcaklık alt boyutu yüksekken; saldırganlık, ihmal ve ayrışmamış red alt boyutlarında daha düşük veriler gözlemlenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda; algılanan ebeveyn kabul ve reddinin, kişinin ileriki yıllarda hem yakın hem de romantik ilişkilerindeki memnuniyetini etkilediği saptanmıştır.

Çocukluk çağının, bireyin psikolojik ve sosyal gelişimi adına temellerin atıldığı bir dönem olduğu düşünülmektedir. Ebeveynler ve çocuk arasındaki ilişki biçimi, çocukluk ve ergenlik sürecinde gelişimin çok hızlı ilerlemesi ve çevresel uyaranların sürekli artarak değişmesi nedeniyle önem taşımaktadır. Çocukların ebeveynleriyle kurdukları ilişkiler; diğer kişilere, nesnelere ve yaşama yönelik tavırlara, benimsenen tutumlara ve davranışlara temel oluşturmaktadır. Yeterli seviyede sevgi ve güven aşılanarak yetiştirilen ve başarılı bir disiplin uygulanan çocuk, mutlu bir ergenlik ve erişkinlik sürecine adım atmaktadır (Erözkan, 2012). Değinilmiş olan bilgiler ışığında; psikolojik ve sosyal gelişimin oluşumunda belki de en büyük etkenin, çocuğun maruz kaldığı ebeveyn veya birincil bakım veren yaklaşımı olduğu düşünülmektedir.

Çocuk, erken dönemde bakım veren kişiyle olan ilişkisinde gözlemlediği tepkiler aracılığıyla, daha sonraki kişiler arası ilişkilerine yön verecek olan zihinsel modeller geliştirmektedir. Çocukluk döneminde güvenli bağlanmanın

gerçekleştirilemediği durumlarda yaşamın sonraki süreçlerinde süregelen kaygı geliştirilebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, bireyin kaygı geliştirmesinde ebeveyn tutumlarının kritik bir rol oynadığı dikkat çekmektedir. Gorman, Kent, Sullivan ve Coplan (2000) ebeveyn tutumlarının kaygı üzerinde açık etkileri bulunduğunu ve farklı ebeveyn davranışlarının kaygıya bağlı güçlükleri etkilediği yönünde güçlü kanıtlar olduğunu belirtmişlerdir. Gorman ve arkadaşları, ebeveynlerin çocukluk dönemindeki çeşitli etkinliklerin muhtemel olumsuz senaryoları üzerine odaklanmalarının veya eleştirel ve olumsuz geri bildirimlere sıklıkla başvurmalarının çocukluk kaygısını artırabildiğini aktarmıştır. Soğuk ve eleştirel bir ortama maruz kalan çocuklar ise kırılgan ve yetersiz olacakları bir iç model geliştirebilmektedirler (Erözkan, 2012). Bahsedilen olumsuz ebeveyn tutumlarının sonuçları göz önünde bulundurulduğunda; kaygı, kırılganlık ve yetersizlik inançları ile karakterize olan kırılgan narsisizm kavramı akıllara gelmektedir.

III. YÖNTEM

Bu bölüm, çalışmanın yürütülme sürecine ilişkin bilgiler içermektedir. Araştırmanın modeli, araştırmanın verilerinin toplandığı örneklem, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması hakkında açıklamalar yer almaktadır.

A. Araştırma Modeli

Araştırmada kırılğan narsisizm ile romantik ilişki sürecinde ortaya çıkan çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişkide algılanan ebeveyn kabul-reddinin düzenleyici rolü incelenirken ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. İlişkisel çalışmalar en az iki değişken arasındaki ilişki düzeylerinin araştırıldığı çalışmalardır (Karadağ, 2010). Çalışma kırılğan narsisizm, çatışmaların çözümüne yaklaşım ve yetişkinlikte algılanan ebeveyn kabul-reddi olarak üç farklı değişken içermektedir. Bu değişkenlerin birbirleriyle ilişkinin saptanması adına ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir.

B. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni, 18 yaşından büyük erişkinlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evli olan, çalışmanın yürütüldüğü sırada romantik bir ilişki içerisinde olan ya da güncel romantik bir ilişki içerisinde olmaması durumunda geçmişte en az bir romantik ilişkisi olan gönüllü katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırmada örneklem, olasılığa dayalı tekniklerden rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Veri toplanması adına kullanılan form ve ölçekler elektronik ortamda dağıtılmış olup, sorulara eksik yanıt veren kişiler analiz dışında bırakılmıştır; geriye kalan 191 kadın, 196 erkek olmak üzere 387 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

1. Demografik Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri

Demografik değişkenlerin frekans dağılımına ilişkin bulgular Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	191	49.4
	Erkek	196	50.6
Öğrenim Durumu	Lise Mezunu	45	11.6
	Üniversite Mezunu	234	60.5
	Yüksek Lisans Mezunu	108	27.9
Medeni Durum	Bekar	95	24.5
	Evli	210	54.3
	Boşanmış	19	4.9
	İlişkisi var	63	16.3
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	258	66.7
	Çalışmıyorum	61	15.8
	Öğrenciyim	47	12.1
	Yarı zamanlı çalışıyorum	11	2.8
	Online veya freelance çalışıyorum	10	2.6
Gelir Durumu	Düşük	28	7.2
	Orta	158	40.8
	İyi	201	51.9
Yaşam Ortamı	Yurt vb. bir kamu kurumunda	11	2.8
	Ailemle	191	49.4
	Eşimle	124	32.0
	Partnerimle	16	4.1
	Arkadaşlarımla	12	3.1
	Yalnız	33	8.5
Psikolojik Rahatsızlık	Evet	17	4.4
	Hayır	370	95.6
Geçmişte Yaşanan Psikolojik Rahatsızlık	Evet	46	11.9
	Hayır	341	88.1
	Toplam	387	100.0

Çizelge 1’de demografik değişkenlerin frekans dağılımına göre incelendiğinde; katılımcıların %49,4’ü kadın, %50,6’sı erkektir. Öğrenim durumu alt grubunda; %11,6’sı Lise mezunu, %60,5’i Üniversite mezunu, %27,9’u Yüksek Lisans mezunudur. Medeni durum değişkenine göre %24,5’i bekar, %54,3’ü evli, %4,9’u boşanmış, %16,3’ünün ilişkisi var. Çalışma durumu olarak %66,7’si çalışıyor, %15,8’i çalışmıyor, %12,1’i öğrenci, %2,8’i yarı zamanlı çalışıyor, %2,6’sı online veya freelance çalışıyor. %7,2’sinin gelir durumu düşük, %40,8’inin gelir durumu orta, %51,9’unun gelir durumu iyi. Yaşam ortamı değişkenine göre %2,8’i yurt vb. bir kamu kurumunda yaşıyor, %49,4’ü ailesi ile, %32’si eşi ile, %4,1’i partneri ile, %3,1’i arkadaşları ile, %8,5’i yalnız yaşıyor. Katılımcıların %4,4’ünün güncel psikolojik rahatsızlığı var, %95,6’sının güncel rahatsızlığı yok. %11,9’u geçmişte psikolojik bir rahatsızlık yaşamış, %88,1’i ise geçmişte psikolojik bir rahatsızlık yaşamamıştır.

C. Veri Toplama Araçları

Kırılğan narsisizm ile çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişkide algılanan ebeveyn kabul-reddinin düzenleyici rolünün incelendiği araştırma nicel bir çalışmadır ve araştırmada elde edilen bulgular elektronik ortamda dağıtılmış olan form ve ölçeklerden elde edilmiştir. Aydınlatılmış Onam Formu (Ek-1) katılımcılara çalışma hakkında bilgi vermek; Kişisel Bilgi Formu (Ek-2) ise katılımcılar hakkında demografik bilgi almak adına kullanılmıştır. Katılımcılarda kırılğan narsisizm düzeyinin ölçülmesi adına Kırılğan Narsisizm Ölçeği (KNÖ) (Ek-3); flört şiddetinin ölçülmesi adına Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS2) (Ek-4) ve yetişkin bireylerin çocuklukta anne babalarıyla olan ilişkilerini algılama biçimini ölçmek adına Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği (EKRÖ) (Ek-5) kullanılmıştır. Veri toplama sürecine başlamadan önce araştırma kapsamında kullanılmasına karar verilen veri toplama araçlarını geliştiren veya Türkçe standardizasyon çalışmalarını gerçekleştiren araştırmacılar ile elektronik posta yolu aracılığıyla iletişime geçilmiştir ve ölçeklerin bu çalışmada kullanılabilmesi adına gerekli izinler alınmıştır.

1. Aydınlatılmış Onam Formu

Veri toplama araçlarının ilk aşamasını, katılımcıların çalışma hakkında bilgi toplaması ve katılımcı olarak haklarının bildirilmesi adına Aydınlatılmış Onam Formu (Ek-1) oluşturmaktadır. Formda; araştırmanın kim tarafından ve hangi kurum bünyesinde yürütüldüğü, amacının ne olduğu, çalışmada yer alan sorular karışığında katılımcılardan ne yapmalarının beklendiği, form ve ölçeklerin doldurulmasının yaklaşık ne kadar süreceği, katılımcıların kişisel bilgilerinin istenmeyeceği ve araştırmanın gizlilik esasına dayalı gerçekleştiği, katılımın gönüllülük esasına dayandığı, herhangi bir neden belirtmeden çalışmayı bırakma haklarının olduğu ve araştırmadan elde edilen verilerin hangi koşullarda kullanılacağı açıklanmıştır. Onam formunda her bir katılımcının katılım onayının alınmasıyla diğer form ve ölçekler uygulanmaya başlanmıştır.

2. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından, katılımcılar hakkında kimlik bilgileri dışında diğer bilgilerin edinilmesi adına Demografik Bilgi Formu (Ek-2) oluşturulmuştur. Oluşturulan bu formda yaş, medeni durum, cinsiyet, eğitim durumu gibi sorular yer

almaktadır. Katılımcıların romantik ilişkilerine yönelik bilgi edinilmesi adına mevcut ilişki durumu, ilişkinin süresi, kiminle yaşadığı hakkında sorular yöneltmiştir. Katılımcıların kırılğan narsisizm düzeylerinin ölçülmesinin yanı sıra, ebeveynlerle kurulan ilişkilerin ve flört şiddetinin olası nedenleri veya sonuçları adına katılımcıların hem geçmiş hem de güncel psikiyatrik tanılarına yönelik sorular da yer almaktadır.

3. Kırılğan Narsisizm Ölçeği

Narsisizmin kırılğan ve aşırı duyarlı boyutlarının ölçülmesi adına toplam sekiz maddenin yer aldığı Kırılğan Narsisizm Ölçeği, 1997 yılında Hendin ve Cheek tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 5'li likert tipi bir ölçme aracıdır. Kişilerin öz bildirimine dayalı ölçeğin yönergesinde katılımcılardan her bir maddeyi kendi duygu ve davranışlarını tanımlama gücüne göre 1 (Hiç tanımlamıyor / Doğru değil / Kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (Oldukça tanımlıyor /Doğru/ Kesinlikle katılıyorum) arasında derecelendirmeleri istenmektedir. Ölçeğim orijinal formu toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Orijinal ölçeğin Cronbach alfa değeri .63; yapısal geçerlilik katsayısı ise .63 olarak saptanmıştır (Hendin & Cheek, 1997). Kırılğan Narsisizm Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Şengül ve ark. (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin orijinal formunda 10 madde bulunmaktadır; ancak iki maddenin (1. ve 4. madde) basit faktör yapısına uymaması nedeni ile ölçekten çıkarılmış ve Kırılğan Narsisizm Ölçeği'nin 8 madde üzerinden değerlendirmek üzere 8 maddelik Türkçe formu oluşturulmuştur. Ölçeğin geçerlik analizinde Cronbach Alfa değeri .66 olarak bulunmuştur. Bu hali ile 'aşırı duyarlık' olarak isimlendirilen tek bir faktörden oluştuğu bulunmuştur. KNÖ'nün Türkçe formu ve NKE arasında ise sıfıra yakın bir korelasyon elde edilmiştir Ölçekteki puan artışı, kırılğan narsistik eğilimlerdeki artışa işaret etmektedir. KNÖ'nün kırılğan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizmi ayırma konusunda oldukça yararlı bir araç olduğu belirtilmektedir (Sarıca, 2019).

4. Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS2)

1979 yılında Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS 2), gençlerde flört şiddetinin boyutlarını belirlemek adına Straus, Hamby, Boney-McCoy ve Sugarman tarafından geliştirilmiştir ve 1996'da yeniden gözden geçirilmiştir. Geliştirilmiş olan ölçek sayesinde flört eden, beraber yaşayan ya da bir evlilik ilişkisi içinde bulunan çiftlerin,

birbirlerine karşı ne derece şiddet tutumlarında bulundukları, sorunlarla karşılaştıklarında mantık ve uzlaşma yetilerini nasıl kullandıkları ölçülmektedir (Aba & Kulakaç, 2016). Ölçeğin uzlaşmayı sorgulayan 12, psikolojik şiddeti sorgulayan 16, fiziksel şiddeti sorgulayan 24, cinsel şiddeti sorgulayan 14 ve yaralanma boyutunu sorgulayan 12 olmak üzere toplam 78 maddesi ve 5 alt ölçeği vardır. Tek sayılı maddeler şiddeti uygulamayı, çift sayılı maddeler ise şiddete maruz kalmayı ölçmektedir. Katılımcılardan, ölçek maddelerinde belirtilen şiddet davranışlarını, geçen sene içinde ne sıklıkta yaşadıklarını 8 dereceli (“0” ile “7” arasında) Likert tipi gösterge çizelgesi üzerinde işaretlemeleri istenmektedir. Maddelere “0” ile “7” arasında verilen yanıtlarda; 1 “Geçtiğimiz yıl içerisinde 1 kez”, 2 “Geçtiğimiz yıl içerisinde 2 kez”, 3 “Geçtiğimiz yıl içerisinde 3-5 kez”, 4 “Geçtiğimiz yıl içerisinde 6-10 kez”, 5 “Geçtiğimiz yıl içerisinde 11-20 kez”, 6 “Geçtiğimiz yıl içerisinde 20’den fazla kez”, 7 “Geçtiğimiz yıl içerisinde değil ama daha önce gerçekleşti”, 0 “Hiç gerçekleşmedi” yi anlatmaktadır. CTS 2 basit bir davranış sıklığı belirleme listesi olmasına karşın çeşitli ve karmaşık değerlendirme yöntemleri barındırmaktadır. Ancak tüm puanlama yöntemleri içinde yaygın olarak kullanılanı “prevelans” belirlemedir. Prevelans çalışmalarında, son bir yıl içinde en az bir kez ya da daha fazla şiddet davranışına maruz kalmış ya da uygulamış olma durumunun dikkate alınması önerilmektedir. Bu amaçla, şiddet davranışının kaç kez uygulandığından çok maruz kalmış ya da uygulamış olmak dikkate alınmakta, 1 ve 6 arasındaki yanıtlar “EVET=1” ve 0 ve 7 yanıtları ise “HAYIR=0” olarak kaydedilmektedir. Bu nedenle ölçek toplam puan üzerinden değerlendirilmemektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Straus ve arkadaşları (1996) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin cronbach alfa iç tutarlık, güvenilirlik değerinin .79 ile .95 arasında değiştiği bulunmuştur. Türk örneklemini üzerinde yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında ise uzlaşma ölçeğinin cronbach alfa iç tutarlık, güvenilirlik değerinin .88, psikolojik şiddetin .85, fiziksel şiddetin .89, cinsel şiddetin .79, yaralanmanın ise .76 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin genelinin cronbach alfa iç tutarlık, güvenilirlik değeri ise .92 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirliğinin ise .97 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yeterli düzeyde psikometrik özelliklere sahip olan bu ölçeğin Türk örneklemini üzerinde kullanılmasının uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Aba & Kulakaç, 2016).

5. Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği-Kısa Form (EKRÖ)

Katılımcıların çocuklukta yaşamış oldukları ebeveyn kabul-reddi ile ilgili anılarını değerlendirmek amacıyla Rohner (2005) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek, aslı 60 madde olarak geliştirilmiş olan Yetişkin EKRÖ'nün, ölçek yapısı korunarak geliştirilmiş kısa formudur. Ölçek, anne ve baba için ayrı ayrı doldurulmaktadır. Yirmi dört maddeden oluşan ölçeğin sıcaklık/şefkat (8 madde), düşmanlık/saldırganlık (6 madde), kayıtsızlık/ihmal (6 madde) ve ayrışmamış red (4 madde) olmak üzere dört alt ölçeği bulunmaktadır. Ölçekte yer alan maddeler “hemen hemen her zaman doğru” (4 puan), “bazen doğru” (3 puan), “nadiren doğru” (2 puan), “hiçbir zaman doğru değil” (1 puan) biçiminde dördümlü Likert tipi ölçek üzerinden puanlanmaktadır. Alt ölçeklerin puanları, içerdikleri maddelerin toplanması ile elde edilmektedir. Buna göre, sıcaklık/şefkat ölçeğinden alınan yüksek puanlar, bireyin ebeveyninden algıladığı sıcaklığın yüksekliğini ifade ederken; diğer alt ölçeklerden elde edilen yüksek puanlar, bireyin ebeveyni ile ilişkisinde algıladığı reddi işaret etmektedir. Ölçek toplam puanı, tüm alt ölçek puanlarının toplanması ile elde edilmektedir. Ancak bunun için, öncelikle tüm sıcaklık/şefkat maddelerinin ters kodlanması, ardından diğer alt ölçek puanlarıyla toplanması gerekmektedir. Toplam puanın yüksekliği, bireyin anne veya babası ile ilişkisinde algıladığı reddin yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçekten elde edilen puan ranjı 24 (en yüksek düzeyde kabul) ile 96 (en yüksek düzeyde red) arasında değişmektedir. Orijinal ölçeğin alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayıları 0.81'in üzerinde bulunmuş, doğrulayıcı faktör analizi 4-faktörlü yapıyı kanıtlamıştır (Dedeler vd., 2017)

D. İşlem

İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli iznin alınmasıyla birlikte veri toplama aşaması 2023 yılı Nisan ayında başlamış, 2023 yılı Haziran ayında sona ermiştir. Veri toplama sürecine başlamadan önce araştırma kapsamında kullanılmasına karar verilen veri toplama araçlarını geliştiren veya Türkçe standardizasyon çalışmalarını gerçekleştiren araştırmacılar ile elektronik posta yolu aracılığıyla iletişime geçilmiştir ve ölçeklerin bu çalışmada kullanılabilmesi adına gerekli izinler alınmıştır. Katılımcılara elektronik ortamda ulaşılmıştır ve uygulamanın başında yazılı (Aydınlatılmış Onam Formu) (Ek-1) olarak bilgi verilmiştir. Aydınlatılmış Onam Formu'nda katılımcılara çalışmanın adı ve amacı, form ve ölçekleri doldurmanın yaklaşık ne kadar süreceği, araştırmada kişisel bilgilerin istenmeyeceği ve

araştırmanın gizlilik esasına dayalı gerçekleştiği, katılımın gönüllülük esasına dayandığı, herhangi bir neden belirtmeden çalışmayı bırakma haklarının olduğu vurgulanmıştır ve katılımcıların onaylarının alınmasıyla çalışma başlatılmıştır. Yorgunluk etkisini kontrol etmek amacıyla, çalışmada kullanılan ölçekler terazileme tekniğiyle dengelenerek (Demografik Bilgi Formu en önde olmak koşuluyla) toplu halde verilmiştir. Ölçeklerin yanıtlanma süresi yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

E. Verilerin Analizi

Araştırmada SPSS 27 programı kullanılarak istatistiksel analizler yapılmıştır. Araştırmanın ilk bölümünde, tüm ölçüm araçlarının normal dağılım varsayımını sağlayıp sağlamadığı kontrol edilmiştir. Bu kontrol aşaması sırasında, ölçeklere ait çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmaktadır. Bu değerlerin -2 +2 referans aralığını içermektedir (HahsVaughn & Lomax, 2020). Bu değerlemenin sonucu olarak, parametrik testlerin kullanılması tercih edilmiştir.

Ölçeklerin birbiri arasındaki ilişkiyi analizi etmek için Pearson Korelasyon analizi, Bağımsız Örneklemeler t-testi ve ANOVA testi; ölçüm araçlarına demografik değişken gruplarına göre karşılaştırmak ve düzenleyici rolünün incelenmesi için A. Hayes'in (2018) geliştirdiği Process Makro uzantısı uygulanmıştır. Ek olarak, bu çalışma için %95 güven aralığı, p değeri .05 olarak referans alınmıştır.

Çizelge 2 Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeğinin-Baba Ait Basıklık ve Çarpıklık Değerlerinin İncelenmesi

	Basıklık	Çarpıklık
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	-0.20	0.07
Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği		
Uzlaşma-Mağdur Eden	1.63	1.52
Uzlaşma-Mağdur Olan	1.26	1.42
Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden	1.48	1.56
Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan	0.81	1.36
Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden	1.84	1.25
Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan	0.34	1.05
Cinsel Şiddet-Mağdur Eden	0.39	1.03
Cinsel Şiddet-Mağdur Olan	0.74	1.33
Yaralanma-Mağdur Eden	1.34	1.28
Yaralanma-Mağdur Olan	0.09	1.03
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne	-0.88	-0.59
Sıcaklık/Şefkat-Anne	-1.04	-0.40
Düşmanlık/Saldırganlık-Anne	0.77	1.12
İhmal/Kayıtsızlık-Anne	0.27	0.93
Ayrışmamış Red-Anne	0.61	1.40
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba	1.63	1.23
Sıcaklık/Şefkat-Baba	0.94	1.48
Düşmanlık/Saldırganlık-Baba	1.74	1.66
İhmal/Kayıtsızlık-Baba	0.67	1.54
Ayrışmamış Red-Baba	1.37	1.79

IV. BULGULAR

A. Kırılğan Narsisizm, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım ve Ebeveyn Kabul-Red Ölçek Puanları

Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba değerleri Pearson Korelasyon Testi ile ölçülüp Çizelge 3'te yer almaktadır.

Çizelge 3 Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Tanımlayıcı Değerleri

	n	Min	Maks	$\bar{X}$	Ss.
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	387	8	32	20.39	4.38
Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği					
Uzlaşma-Mağdur Eden	387	0	6	3.78	2.06
Uzlaşma-Mağdur Olan	387	0	6	3.56	2.03
Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden	387	0	8	1.50	1.80
Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan	387	0	8	1.66	1.87
Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden	387	0	6	0.97	1.63
Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan	387	0	12	2.07	2.58
Cinsel Şiddet-Mağdur Eden	387	0	6	0.98	1.63
Cinsel Şiddet-Mağdur Olan	387	0	8	1.07	1.90
Yaralanma-Mağdur Eden	387	0	6	1.16	2.11
Yaralanma-Mağdur Olan	387	0	6	0.95	2.04
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne	387	24	75	34.86	12.13
Sıcaklık/Şefkat-Anne	387	9	36	14.11	6.29
Düşmanlık/Saldırganlık-Anne	387	6	20	8.36	3.35
İhmal/Kayıtsızlık-Anne	387	5	14	6.89	2.54
Ayrışmamış Red-Anne	387	4	12	5.49	1.65
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba	387	24	77	37.46	12.27
Sıcaklık/Şefkat-Baba	387	9	36	16.17	6.75
Düşmanlık/Saldırganlık-Baba	387	6	17	8.02	2.76
İhmal/Kayıtsızlık-Baba	387	5	20	8.00	3.16
Ayrışmamış Red-Baba	387	4	11	5.27	1.67

Katılımcılara uygulanmış olan Kırılğan Narsisizm Ölçeği ortalaması ($\bar{X}$ =20,39 SS=4,38), Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği alt boyutları açısından incelendiğinde; Uzlaşma-Mağdur Eden ortalaması ($\bar{X}$ =3,78 SS=2,06), Uzlaşma-

Mağdur Olan ortalaması ($\bar{X}$ =3,56 SS=2,03), Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ortalaması ($\bar{X}$ =1,50 SS=1,80), Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan ortalaması ($\bar{X}$ =1,66 SS=1,87), Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ortalaması ($\bar{X}$ =0,97 SS=1,63), Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ortalaması ($\bar{X}$ =2,07 SS=2,58), Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ortalaması ($\bar{X}$ =0,98 SS=1,63), Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ortalaması ($\bar{X}$ =1,07 SS=1,90), Yaralanma-Mağdur Eden ortalaması ($\bar{X}$ =1,16 SS=2,11), Yaralanma-Mağdur Olan ortalaması ($\bar{X}$ =0,95 SS=2,04) saptanmıştır.

Katılımcılara uygulanmış olan Kırılğan Narsisizm Ölçeği ortalaması ($\bar{X}$ =20,39 SS=4,38), Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği alt boyutları açısından incelendiğinde; Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği-Anne ortalaması ($\bar{X}$ =34,86 SS=12,13), Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Anne alt boyutlarından Sıcaklık/Şefkat-Anne ortalaması ($\bar{X}$ =14,11 SS=6,29), Düşmanlık/Saldırganlık-Anne ortalaması ($\bar{X}$ =8,36 SS=3,35), İhmal/Kayıtsızlık-Anne ortalaması ($\bar{X}$ =6,89 SS=2,54), Ayrışmamış Red-Anne ortalaması ($\bar{X}$ =5,49 SS=1,65), Ebeveyn Kabul-Red Baba Ölçeği ortalaması ($\bar{X}$ =37,46 SS=12,27), Ebeveyn Kabul-Red Baba Ölçeği alt boyutlarından Sıcaklık/Şefkat-Baba ortalaması ($\bar{X}$ =16,17 SS=6,75), Düşmanlık/Saldırganlık-Baba ortalaması ($\bar{X}$ =8,02 SS=2,76), İhmal/Kayıtsızlık-Baba ortalaması ($\bar{X}$ =8,00 SS=3,16), Ayrışmamış Red-Baba ortalaması ($\bar{X}$ =5,27 SS=1,67) olarak saptanmıştır.

B. Kırılğan Narsisizm, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım, Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red İlişkisi

Yetişkin bireylerde kırılğan narsisizm düzeyleri, romantik ilişkilerde ortaya çıkan çatışmaların çözümüne yaklaşımları ve ebeveynleri tarafından kabul-red algılarının birbirleriyle olan ikili kolerasyonları Pearson Korelasyon Testi ile ölçülüp Çizelge 4'te sunulmuştur.

Çizelge 4 Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1-Kırılgan Narsisizm Ölçeği	1																				
2-Uzlaşma-Mağdur Eden	.14**	1																			
3-Uzlaşma-Mağdur Olan	.09	.90**	1																		
4-Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden	.18**	.49**	.47**	1																	
5-Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan	.06	.49**	.43**	.73**	1																
6-Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden	.09	.04	.01	.26**	.21**	1															
7-Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan	.14**	.15**	.08	.40**	.37**	.61**	1														
8-Cinsel Şiddet-Mağdur Eden	.14**	.32**	.26**	.59**	.52**	.27**	.58**	1													
9-Cinsel Şiddet-Mağdur Olan	.17**	.31**	.23**	.56**	.45**	.28**	.61**	.79**	1												
10-Yaralanma-Mağdur Eden	.15**	.29**	.21**	.47**	.38**	.19**	.52**	.75**	.91**	1											
11-Yaralanma-Mağdur Olan	.15**	.28**	.20**	.46**	.38**	.15**	.43**	.65**	.86**	.95**	1										
12-Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne	.18**	.02	-.01	.24**	.12*	.31**	.27**	.14**	.19**	.10*	.04	1									
13-Sıcaklık/Şefkat-Anne	.16**	.03	.01	.24**	.15**	.26**	.23**	.15**	.18**	.09	.03	.94**	1								
14-Düşmanlık/Saldırganlık-Anne	.18**	.01	-.03	.18**	.07	.29**	.24**	.10	.18**	.10	.04	.87**	.71**	1							
15-İhmal/Kayıtsızlık-Anne	.17**	.00	-.01	.21**	.07	.27**	.19**	.09	.09	.00	-.05	.85**	.75**	.66**	1						
16-Ayrışmamış Red-Anne	.07	.02	-.01	.13**	.08	.30**	.33**	.10*	.19**	.21**	.13*	.69**	.53**	.61**	.50**	1					
17-Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba	.28**	.06	-.01	.29**	.17**	.22**	.29**	.21**	.18**	.11*	.08	.54**	.50**	.47**	.47**	.35**	1				
18-Sıcaklık/Şefkat-Baba	.24**	.06	-.02	.25**	.16**	.19**	.25**	.20**	.18**	.11*	.08	.47**	.48**	.39**	.38**	.30**	.95**	1			
19-Düşmanlık/Saldırganlık-Baba	.28**	.08	.04	.27**	.19**	.18**	.21**	.14**	.12*	.06	.02	.41**	.35**	.41**	.36**	.27**	.77**	.62**	1		
20-İhmal/Kayıtsızlık-Baba	.24**	.03	-.02	.25**	.11*	.12*	.23**	.20**	.15**	.11*	.07	.42**	.35**	.38**	.44**	.28**	.86**	.74**	.58**	1	
21-Ayrışmamış Red-Baba	.22**	.03	-.02	.22**	.06	.36**	.33**	.12*	.13**	.09	.08	.56**	.50**	.51**	.50**	.42**	.62**	.50**	.44**	.45**	1

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği arasındaki ilişkide; Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Uzlaşma-Mağdur Eden ($r=.14$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.18$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.14$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.14$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.17$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Yaralanma-Mağdur Eden ($r=.15$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Yaralanma-Mağdur Olan ($r=.15$, $p<0.01$) bulguları saptanmıştır. Sonuçlara göre kırılğan narsisizm seviyesi yüksek olan kişiler çatışmalar sonucunda uzlaşmaya maruz kalma veya uzlaşmaya maruz bırakılmaktadır. Kırılğan narsisizm seviyesi yüksek olan kişilerde psikolojik şiddete maruz bırakma; fiziksel şiddete maruz kalma ve maruz bırakma, cinsel şiddete maruz kalma ve maruz bırakma, çatışma sonucu ortaya çıkan yaralanmalara maruz kalma ve maruz bırakma oranları artmaktadır. Bu bağlamda, elde edilen sonuçlar büyük oranda beklenen yöndedir.

Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği arasındaki ilişkide; Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne alt boyutları puanları ($r=.18$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Sıcaklık/Şefkat-Anne ($r=.16$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Düşmanlık/Saldırganlık-Anne ($r=.18$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile İhmal/Kayıtsızlık-Anne ($r=.17$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba alt boyutları puanları ($r=.28$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Sıcaklık/Şefkat-Baba ($r=.24$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Düşmanlık/Saldırganlık-Baba ($r=.28$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile İhmal/Kayıtsızlık-Baba ($r=.24$, $p<0.01$), Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Ayrışmamış Red-Baba ($r=.22$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük düzey⁵⁰ pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Sonuçlara göre kırılğan narsisizm seviyesi yüksek olan kişilerde anneleri tarafından sıcaklık ve şefkat algılarının düşük olduğu; düşmanlık/saldırganlık, ihmal/kayıtsızlık algılarının ise arttığı saptanmıştır. Babaların algılanma düzeyleri incelendiğinde ise; kırılğan narsisizm seviyesi yüksek olan kişilerde babaları tarafından sıcaklık ve şefkat algılarının düşük olduğu; düşmanlık/saldırganlık, ihmal/kayıtsızlık ve ayrışmamış reddedilme algılarının arttığı saptanmıştır. Veriler doğrultusunda, anne ve/veya baba tarafından reddedilme algısı, kırılğan narsisizm düzeyini artırmaktadır; çalışmaya başlamadan öngörülen sonuçlar büyük oranda örtüşmektedir.

Yetişkinlikte anne kabul-red algıları ile çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişki incelendiğinde; Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.24$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan ($r=.12$, $p<0.05$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.31$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.27$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.14$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.19$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ile Yaralanma-Mağdur Eden ($r=.10$, $p<0.05$) değişkenleri arasında düşük ve orta düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Sonuçlara göre annesi tarafından reddedildiği algısına sahip kişiler psikolojik, fiziksel, cinsel şiddet türlerine maruz kalmaktadır ve bırakmaktadır; çatışmaların çözümünde partnerini yaralamaya başvurmaktadır.

Sıcaklık/Şefkat-Anne ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.24$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Anne ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan ($r=.15$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.26$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.23$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Anne ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.15$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Anne ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.18$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda anneleri tarafından yeterince sıcaklık ve şefkat görmeyen kişiler romantik ilişkilerde psikolojik, fiziksel, cinsel şiddete maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır.

Düşmanlık/Saldırganlık-Anne ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.18$, $p<0.01$), Düşmanlık/Saldırganlık-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.29$, $p<0.01$), Düşmanlık/Saldırganlık-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.24$, $p<0.01$), Düşmanlık/Saldırganlık-Anne ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.18$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Bu doğrultuda; anneleri tarafından düşmanlığa veya saldırganlığa maruz kaldığını düşünen kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz bırakmaktadır, cinsel şiddete maruz bırakılmaktadır; fiziksel şiddete ise maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır.

İhmal/Kayıtsızlık-Anne ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.21$, $p<0.01$), İhmal/Kayıtsızlık-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.27$, $p<0.01$), İhmal/Kayıtsızlık-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.19$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Annesinin ihmalkar veya

kayıtsız olduğu algısına sahip kişiler romantik ilişkilerde partnerini psikolojik şiddete maruz bırakmaktadır. Fiziksel şiddet alt boyutta ise hem maruz bırakmaktadır hem maruz kalmaktadır.

Ayrışmamış Red-Anne ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.13$, $p<0.01$), Ayrışmamış Red-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.30$, $p<0.01$), Ayrışmamış Red-Anne ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.33$, $p<0.01$), Ayrışmamış Red-Anne ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.10$, $p<0.05$), Ayrışmamış Red-Anne ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.19$, $p<0.01$), Ayrışmamış Red-Anne ile Yaralanma-Mağdur Eden ($r=.21$, $p<0.01$), Ayrışmamış Red-Anne ile Yaralanma-Mağdur Olan ($r=.13$, $p<0.05$) değişkenleri arasında düşük ve orta düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde anneleri tarafından sevilmedikleri veya yeterince umursanmadıkları algısına sahip kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz bırakmaktadır. Bu kişiler fiziksel, cinsel şiddet alt boyutlarında maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır; çatışmaların çözümü partnerini yaralamayla ve/veya partneri tarafından yaralanmayla sonuçlanmaktadır.

Baba kabul-red algıları ile romantik ilişki şiddet alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde; Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.29$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan ($r=.17$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.22$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.29$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.21$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.18$, $p<0.01$), Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba ile Yaralanma-Mağdur Eden ($r=.11$, $p<0.05$) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda babası tarafından reddedildiği algısına sahip kişiler psikolojik, fiziksel, cinsel şiddet alt tiplerine romantik ilişkilerde maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır. Aynı zamanda romantik ilişkilerinde ortaya çıkan çatışmaların çözümü partnerini yaralamayla sonuçlanmaktadır.

Sıcaklık/Şefkat-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.25$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan ($r=.16$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.19$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.25$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.20$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-

Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.18$, $p<0.01$), Sıcaklık/Şefkat-Baba ile Yaralanma-Mağdur Eden ($r=.11$, $p<0.05$) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Sonuçlara göre babaları tarafından yeterince sıcaklık ve şefkat görmeyen kişiler romantik ilişkilerde psikolojik, fiziksel, cinsel şiddete maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır; ortaya çıkan çatışmaların çözümünde partnerini yaralamaktadır.

Düşmanlık/Saldırganlık-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.27$, $p<0.01$), Düşmanlık/Saldırganlık-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan ($r=.19$, $p<0.01$), Düşmanlık/Saldırganlık-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.18$, $p<0.01$), Düşmanlık/Saldırganlık-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.21$, $p<0.01$), Düşmanlık/Saldırganlık-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.14$, $p<0.01$), Düşmanlık/Saldırganlık-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.12$, $p<0.05$) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Bu doğrultuda; babaları tarafından düşmanlığa veya saldırganlığa maruz kaldığını düşünen kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik, fiziksel, cinsel şiddet türlerine maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır.

İhmal/Kayıtsızlık-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.25$, $p<0.01$), İhmal/Kayıtsızlık-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan ($r=.11$, $p<0.05$), İhmal/Kayıtsızlık-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.12$, $p<0.01$), İhmal/Kayıtsızlık-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.23$, $p<0.01$), İhmal/Kayıtsızlık-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.20$, $p<0.01$), İhmal/Kayıtsızlık-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.15$, $p<0.01$), İhmal/Kayıtsızlık-Baba ile Yaralanma-Mağdur Eden ($r=.11$, $p<0.05$) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Elde edilen verilere göre babasının ihmalkar veya kayıtsız olduğu algısına sahip kişiler romantik ilişkilerde partnerini psikolojik, fiziksel, cinsel şiddete maruz bırakmaktadır ve partnerleri tarafından maruz bırakılmaktadır. Romantik ilişkide ortaya çıkan çatışmaların çözümünde partnerini yaralamaktadır.

Ayrışmamış Red-Baba ile Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden ($r=.22$, $p<0.01$), Ayrışmamış Red-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.36$, $p<0.01$), Ayrışmamış Red-Baba ile Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.33$, $p<0.01$), Ayrışmamış Red-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Eden ($r=.12$, $p<0.05$), Ayrışmamış Red-Baba ile Cinsel Şiddet-Mağdur Olan ($r=.13$, $p<0.01$) değişkenleri arasında düşük ve orta düzey pozitif

korelasyonlar saptanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde babaları tarafından sevilmedikleri veya yeterince umursanmadıkları algısına sahip kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz bırakılmaktadır. Fiziksel ve cinsel şiddet alt türlerine ise hem maruz bırakılmaktadır hem de maruz kalmaktadır. Araştırma başlamadan önce öngörülen sonuçlar, araştırmadan elde edilen verilerle büyük oranda örtüşmektedir.

C. Düzenleyici Rol Analizi

Araştırmanın bu kısmında, düzenleyici rol analizi için Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği arasındaki ilişkide Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği'nin düzenleyici rolü incelenmiştir. İnceleme yapılırken ölçeklere ve alt ölçeklerine ilişkin tüm kombinasyonlar sınanmıştır, düzenleyici rol kırılğan narsisizm ve uzlaşma/mağdur eden arasındaki ilişkide ihmal kayıtsızlık/anne'de bulunmuştur. İhmal kayıtsızlık/annenin düzenleyici rolünün incelenmesi için A. Hayes'in (2018) geliştirdiği Process Makro uzantısı kullanılmıştır. Bulgulara ilişkin sonuçlar Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5 Kırılğan Narsisizm ve Uzlaşma/Mağdur Eden Arasındaki İlişkide İhmal Kayıtsızlık/Anne'nin Düzenleyici Rolünün İncelenmesi

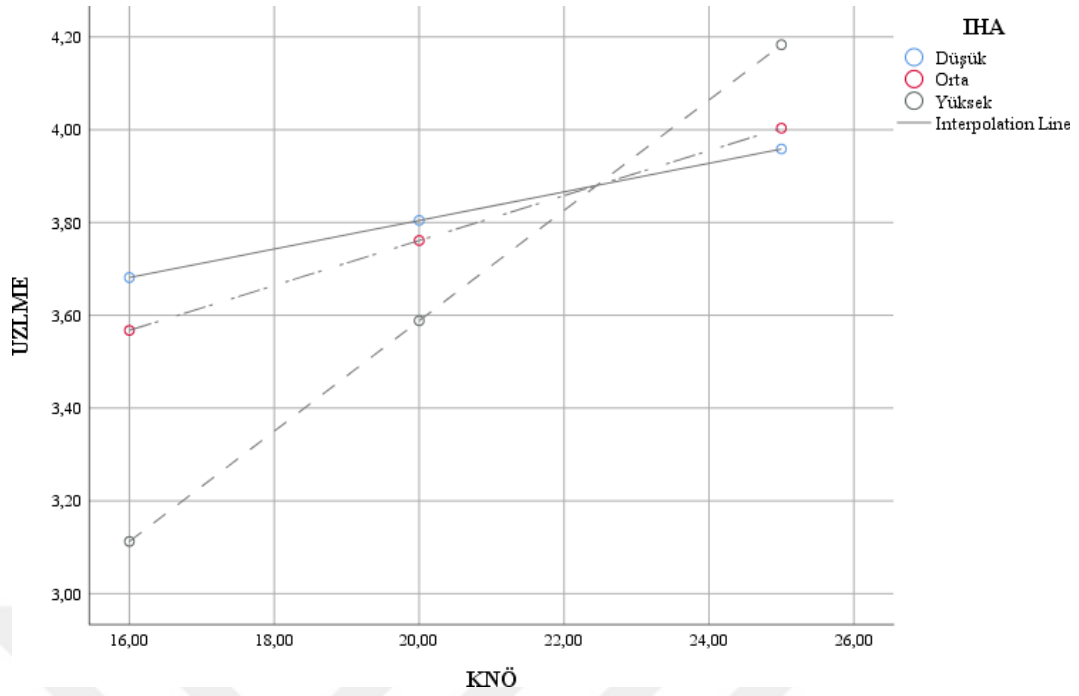
Model	B	SH	t	p	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	5.17	1.42	3.63	0.000*	[2.37,	7.97]
Kırılğan Narsisizm	-0.06	0.67	-0.86	0.391	[-0.19,	0.74]
İhmal Kayıtsızlık/Anne	-0.40	0.19	-2.05	0.041*	[-0.78,	-0.02]
(Kırılğan Narsisizm) * (İhmal Kayıtsızlık/Anne)	0.02	0.09	2.00	0.046*	[0.00,	0.04]

R²= .03 F=4.02 p=0.008*

*p<0.05

Düzenleyici rol analizine ilişkin bulgular incelendiğinde, kırılğan narsisizmin uzlaşma/mağdur eden üzerinde yordayıcı etkisinin olmadığı ($B=-0.06$, $p>0.05$), ihmal kayıtsızlık/annenin uzlaşma/mağdur eden üzerinde yordayıcı etkisinin olduğu ($B=-0.40$, $p<0.05$), etkileşim değişkeninin anlamlı bir yordayıcılığı olduğu tespit edilmiştir ($B=0.02$, $p<0.05$). Bu doğrultuda; kırılğan narsisizm ve uzlaşma/mağdur eden arasındaki ilişkide ihmal kayıtsızlık/anne'nin düzenleyici rolünün olduğu sonucuna varılmıştır.

İhmal kayıtsızlık/anne değişkeninin farklı düzeyleri (düşük, orta veya yüksek olması) için, kırılğan narsisizm ve uzlaşma/mağdur eden arasındaki ilişkinin nasıl bir değişim gösterdiği Şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2 Kırılma Narsisizm ve Uzlaşma/Mağdur Eden Arasındaki İlişkide İhmal/Kayıtsızlık-Anne'nin Düzenleyici Rolüne İlişkin Açıklamalar

Grafiğe göre; ihmal kayıtsızlık/anne'nin farklı düzeyleri (düşük, orta veya yüksek olması) için, kırılma narsisizmin artması durumunda uzlaşma/mağdur edenin arttığı gözlemlenmiştir.

D. Karşılaştırma Analizi

Araştırmanın bu bölümünde, Kırılma Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği-Baba puanların demografik değişken gruplarına göre kıyaslanması için Bağımsız Örneklem t-testi ve ANOVA testi uygulanmıştır, bulgular aşağıda aktarılmıştır.

E. Cinsiyete Göre Kırılma Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Örneklemden elde edilen Kırılma Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Anne ve Baba alt boyutlarının puanlarıyla Demografik Bilgi Formu'ndan elde edilen cinsiyet değişkeninin ilişkisi Bağımsız Örneklem T-testi ile ölçülüp Çizelge 6'da sunulmuştur.

Çizelge 6 Cinsiyet Değişkenine Göre Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Anne, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Baba'nın Puanları

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	Kadın	191	20.64	4.24	1.11	385	0.266
	Erkek	196	20.15	4.50			
Uzlaşma-Mağdur Eden	Kadın	191	3.83	2.03	0.49	385	0.623
	Erkek	196	3.73	2.08			
Uzlaşma-Mağdur Olan	Kadın	191	3.55	1.96	-0.05	385	0.956
	Erkek	196	3.57	2.11			
Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden	Kadın	191	1.67	1.85	1.85	385	0.065
	Erkek	196	1.33	1.74			
Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan	Kadın	191	1.69	1.77	0.28	385	0.779
	Erkek	196	1.64	1.96			
Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden	Kadın	191	1.07	1.72	1.18	385	0.238
	Erkek	196	0.88	1.54			
Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan	Kadın	191	1.96	2.39	-0.80	385	0.425
	Erkek	196	2.17	2.76			
Cinsel Şiddet-Mağdur Eden	Kadın	191	0.87	1.46	-1.35	385	0.178
	Erkek	196	1.09	1.77			
Cinsel Şiddet-Mağdur Olan	Kadın	191	1.10	1.87	0.38	385	0.702
	Erkek	196	1.03	1.94			
Yaralanma-Mağdur Eden	Kadın	191	1.07	1.96	-0.75	385	0.452
	Erkek	196	1.23	2.24			
Yaralanma-Mağdur Olan	Kadın	191	0.87	1.96	-0.75	385	0.451
	Erkek	196	1.03	2.12			
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne	Kadın	191	36.61	13.80	2.82	346.024	0.005*
	Erkek	196	33.15	10.00			
Sıcaklık/Şefkat-Anne	Kadın	191	14.86	6.99	2.31	358.689	0.021*
	Erkek	196	13.38	5.44			
Düşmanlık/Saldırganlık-Anne	Kadın	191	8.97	3.80	3.57	344.700	0.000*
	Erkek	196	7.77	2.73			
İhmal/Kayıtsızlık-Anne	Kadın	191	7.21	2.88	2.42	349.200	0.016*
	Erkek	196	6.59	2.12			
Ayrışmamış Red-Anne	Kadın	191	5.57	1.77	0.97	385	0.334
	Erkek	196	5.41	1.52			
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba	Kadın	191	38.20	13.22	1.18	385	0.240
	Erkek	196	36.73	11.26			
Sıcaklık/Şefkat-Baba	Kadın	191	16.39	7.14	0.64	385	0.524
	Erkek	196	15.95	6.35			
Düşmanlık/Saldırganlık-Baba	Kadın	191	8.29	2.94	1.87	385	0.063
	Erkek	196	7.77	2.56			
İhmal/Kayıtsızlık-Baba	Kadın	191	8.15	3.48	0.92	385	0.360
	Erkek	196	7.86	2.82			
Ayrışmamış Red-Baba	Kadın	191	5.38	1.75	1.26	385	0.209
	Erkek	196	5.16	1.59			

* $p < .05$

Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Uzlaşma-Mağdur Eden, Uzlaşma-Mağdur Olan, Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden, Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan, Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden, Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan, Cinsel Şiddet-Mağdur Eden, Cinsel Şiddet-Mağdur Olan, Yaralanma-Mağdur Eden, Yaralanma-Mağdur Olan, Ayrışmamış Red-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba, Sıcaklık/Şefkat-Baba, Düşmanlık/Saldırganlık-Baba, İhmal/Kayıtsızlık-Baba, Ayrışmamış Red-Baba alt boyutundan aldıkları puanlar cinsiyet gruplarına göre değerlendirildiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>.05$). Elde edilen veriler doğrultusunda; kırılğan narsisizm, çatışmalarda uzlaşma, psikolojik şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet, çatışmalarda yaralama ve yaralanma, annenin ayrışmamış red algısı, baba red algısı, baba tarafından; sıcaklık/şefkat, düşmanlık/saldırganlık, ihmal/kayıtsızlık alt boyutları ve babanın ayrışmamış red algısı cinsiyete göre değişkenlik göstermemektedir.

Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ($t(346.024)=2.82, p<.05$), Sıcaklık/Şefkat-Anne alt ölçeğinden ($t(358.689)=2.31, p<.05$), Düşmanlık/Saldırganlık-Anne alt ölçeğinden ($t(344.700)=3.57, p<.05$), İhmal/Kayıtsızlık-Anne alt ölçeğinden ($t(349.200)=2.42, p<.05$) aldıkları puanlar cinsiyet gruplarına göre değerlendirildiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında kadınlar, erkeklere kıyasla daha fazla puan almıştır. Sonuçlar incelendiğinde annenin reddetmesi, sıcaklık ve şefkat göstermemesi, düşmanlık veya saldırganlık göstermesi, ihmalkar ve kayıtsız olduğu algısı kadın katılımcılarda daha yüksek bulunmuştur; kadınlar, anne ebeveynleri tarafından reddedildiklerini, sıcaklık/şefkat görmediklerini, düşmanlık ve saldırganlık beslendiklerini, ihmalkar ve kayıtsız kalındıklarını algılama tutumları erkeklere göre daha yüksektir.

F. Eğitim Durumuna Göre Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği Puanları

Katılımcılardan elde edilen Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Anne ve Baba alt boyutlarının puanlarıyla Demografik Bilgi Formu'ndan elde edilen eğitim durumu değişkeninin ilişkisi Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile ölçülüp Çizelge 7'de sunulmuştur.

Çizelge 7 Eğitim Durumu Değişkenine Göre Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	Lise	45	22.42	4.29	G.Arası	253.05	2	126.52	6.80	0.001*
	Üniversite	234	20.37	4.31	G.İçi	7145.25	384	18.61		
	Yüksek Lisans	108	19.60	4.33	Toplam	7398.30	386			
	Toplam	387	20.39	4.38						
Uzlaşma-Mağdur Eden	Lise	45	4.04	2.00	G.Arası	3.55	2	1.78	0.42	0.658
	Üniversite	234	3.75	2.08	G.İçi	1626.78	384	4.24		
	Yüksek Lisans	108	3.74	2.04	Toplam	1630.33	386			
	Toplam	387	3.78	2.06						
Uzlaşma-Mağdur Olan	Lise	45	3.84	2.11	G.Arası	4.10	2	2.05	0.49	0.610
	Üniversite	234	3.52	2.05	G.İçi	1591.22	384	4.14		
	Yüksek Lisans	108	3.53	1.97	Toplam	1595.32	386			
	Toplam	387	3.56	2.03						
Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden	Lise	45	1.84	1.87	G.Arası	6.42	2	3.21	0.99	0.373
	Üniversite	234	1.47	1.78	G.İçi	1246.33	384	3.25		
	Yüksek Lisans	108	1.41	1.81	Toplam	1252.75	386			
	Toplam	387	1.50	1.80						
Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan	Lise	45	1.82	1.95	G.Arası	2.25	2	1.12	0.32	0.726
	Üniversite	234	1.68	1.87	G.İçi	1344.09	384	3.50		
	Yüksek Lisans	108	1.56	1.84	Toplam	1346.33	386			
	Toplam	387	1.66	1.87						
Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden	Lise	45	1.00	1.64	G.Arası	0.08	2	0.04	0.01	0.985
	Üniversite	234	0.98	1.65	G.İçi	1023.66	384	2.67		
	Yüksek Lisans	108	0.95	1.58	Toplam	1023.74	386			
	Toplam	387	0.97	1.63						
Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan	Lise	45	1.73	2.58	G.Arası	10.00	2	5.00	0.75	0.474
	Üniversite	234	2.04	2.54	G.İçi	2569.12	384	6.69		
	Yüksek Lisans	108	2.28	2.69	Toplam	2579.12	386			
	Toplam	387	2.07	2.58						
Cinsel Şiddet-Mağdur Eden	Lise	45	0.96	1.57	G.Arası	0.81	2	0.41	0.15	0.858
	Üniversite	234	0.95	1.61	G.İçi	1020.06	384	2.66		
	Yüksek Lisans	108	1.06	1.70	Toplam	1020.87	386			
	Toplam	387	0.98	1.63						
Cinsel Şiddet-Mağdur Olan	Lise	45	1.02	1.99	G.Arası	0.61	2	0.30	0.08	0.920
	Üniversite	234	1.05	1.87	G.İçi	1395.65	384	3.63		
	Yüksek Lisans	108	1.13	1.95	Toplam	1396.25	386			
	Toplam	387	1.07	1.90						
Yaralanma-Mağdur Eden	Lise	45	1.18	2.12	G.Arası	0.80	2	0.40	0.09	0.914
	Üniversite	234	1.12	2.08	G.İçi	1713.89	384	4.46		
	Yüksek Lisans	108	1.22	2.18	Toplam	1714.70	386			
	Toplam	387	1.16	2.11						
Yaralanma-Mağdur Olan	Lise	45	0.98	2.05	G.Arası	0.29	2	0.14	0.03	0.966
	Üniversite	234	0.93	2.03	G.İçi	1602.87	384	4.17		
	Yüksek Lisans	108	0.99	2.08	Toplam	1603.16	386			
	Toplam	387	0.95	2.04						
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne	Lise	45	37.76	15.80	G.Arası	480.47	2	240.23	1.64	0.196
	Üniversite	234	34.21	11.53	G.İçi	56344.72	384	146.73		
	Yüksek Lisans	108	35.06	11.59	Toplam	56825.18	386			
	Toplam	387	34.86	12.13						
Sıcaklık/Şefkat-Anne	Lise	45	15.49	8.37	G.Arası	107.71	2	53.86	1.37	0.257
	Üniversite	234	13.81	6.00	G.İçi	15148.51	384	39.45		
	Yüksek Lisans	108	14.19	5.87	Toplam	15256.22	386			
	Toplam	387	14.11	6.29						
Düşmanlık/Saldırganlık-Anne	Lise	45	8.89	3.58	G.Arası	18.95	2	9.48	0.84	0.431
	Üniversite	234	8.21	3.22	G.İçi	4316.68	384	11.24		
	Yüksek Lisans	108	8.47	3.54	Toplam	4335.63	386			
	Toplam	387	8.36	3.35						
İhmal/Kayıtsızlık-Anne	Lise	45	7.78	3.46	G.Arası	40.86	2	20.43	3.20	0.042*
	Üniversite	234	6.74	2.40	G.İçi	2451.79	384	6.38		
	Yüksek Lisans	108	6.86	2.34	Toplam	2492.66	386			
	Toplam	387	6.89	2.54						

* $p < .05$

Çizelge 7 Eğitim Durumu Değişkenine Göre Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Puanlarının Karşılaştırılması (devamı)

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Ayrışmamış Red-Anne	Lise	45	5.60	1.76	G.Arası	1.10	2	0.55	0.20	0.819
	Üniversite	234	5.45	1.62	G.İçi	1051.60	384	2.74		
	Yüksek Lisans	108	5.53	1.68	Toplam	1052.70	386			
	Toplam	387	5.49	1.65						
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba	Lise	45	42.13	14.08	G.Arası	1119.14	2	559.57	3.77	0.024*
	Üniversite	234	36.75	12.31	G.İçi	57038.99	384	148.54		
	Yüksek Lisans	108	37.06	11.02	Toplam	58158.13	386			
	Toplam	387	37.46	12.27						
Sıcaklık/Şefkat-Baba	Lise	45	18.44	7.46	G.Arası	268.62	2	134.31	2.98	0.052
	Üniversite	234	15.94	6.84	G.İçi	17318.79	384	45.10		
	Yüksek Lisans	108	15.70	6.09	Toplam	17587.42	386			
	Toplam	387	16.17	6.75						
Düşmanlık/Saldırganlık-Baba	Lise	45	8.60	3.13	G.Arası	19.12	2	9.56	1.26	0.286
	Üniversite	234	7.89	2.73	G.İçi	2923.68	384	7.61		
	Yüksek Lisans	108	8.06	2.67	Toplam	2942.79	386			
	Toplam	387	8.02	2.76						
İhmal/Kayıtsızlık-Baba	Lise	45	9.33	4.06	G.Arası	90.60	2	45.30	4.62	0.010*
	Üniversite	234	7.80	3.08	G.İçi	3762.39	384	9.80		
	Yüksek Lisans	108	7.88	2.78	Toplam	3853.00	386			
	Toplam	387	8.00	3.16						
Ayrışmamış Red-Baba	Lise	45	5.76	1.85	G.Arası	18.56	2	9.28	3.36	0.036*
	Üniversite	234	5.11	1.61	G.İçi	1059.50	384	2.76		
	Yüksek Lisans	108	5.41	1.70	Toplam	1078.05	386			
	Toplam	387	5.27	1.67						

* $p < .05$

Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği ve Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği alt gruplarının eğitim durumu değişkeniyle ilişkisine yönelik; Uzlaşma-Mağdur Eden, Uzlaşma-Mağdur Olan, Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden, Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan, Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden, Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan, Cinsel Şiddet-Mağdur Eden, Cinsel Şiddet-Mağdur Olan, Yaralanma-Mağdur Eden, Yaralanma-Mağdur Olan, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Sıcaklık/Şefkat-Anne, Düşmanlık/Saldırganlık-Anne, Ayrışmamış Red-Anne, Sıcaklık/Şefkat-Baba, Düşmanlık/Saldırganlık-Baba alt boyutu eğitim durumu gruplarına göre değerlendirildiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > .05$). Elde edilen veriler doğrultusunda; romantik ilişkilerde meydana gelen çatışmalarda uzlaşma, psikolojik şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet, yaralanma ve yaralama oranları eğitim durumuna göre değişkenlik göstermemektedir. Anne kabul-reddine dair; reddedilme, sıcaklık/şefkat, düşmanlık/saldırganlık ve ayrışmamış red algıları eğitim durumuna göre değişkenlik göstermemektedir. Baba kabul-reddine dair; sıcaklık/şefkat ve düşmanlık/saldırganlık algıları eğitim durumuna göre değişkenlik göstermemektedir.

Eğitim durumu ve kırılğan narsisizm arasındaki ilişkiye yönelik; Kırılğan Narsisizm Ölçeğinden ($F(2.384)=6.80, p<.05$) elde edilen puanlar eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Tukey çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, lise mezunu olanların aldığı puanları üniversite ve yüksek lisans mezunu olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda, bireylerin eğitim durumu düşükçe kırılğan narsisizm düzeyi artış göstermektedir.

Eğitim durumu ve anne kabul-red algısına dair; İhmal/Kayıtsızlık-Anne alt ölçeğinden ($F(2.384)=3.20, p<.05$) elde edilen puanlar eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Tukey çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, lise mezunu olanların aldığı puanları üniversite mezunu olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı görülmüştür. Elde edilen verilere göre bireylerin eğitim durumu artış gösterdikçe anne kabul algısının artığını söylemek mümkündür; eğitim durumu daha yüksek olan kişilerin anneleri tarafından ihmalkarlık ve kayıtsızlık algılarına dair elde edilen puan eğitim durumu daha düşük olan katılımcılara göre daha düşük düzeyde elde edilmiştir.

Eğitim durumu ve baba kabul-red algısına dair; Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba alt ölçeğinden ($F(2.384)=3.77, p<.05$) elde edilen puanlar eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Tukey çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, lise mezunu olanların aldığı puanların üniversite mezunu olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Bu doğrultuda, bireylerin eğitim durumu artış gösterdikçe baba kabul algısının artığını söylemek mümkündür; eğitim durumu daha yüksek olan kişilerin babaları tarafından ihmalkarlık ve kayıtsızlık algılarına dair düşük düzeyde puanlar elde edilmiştir.

İhmal/Kayıtsızlık-Baba alt ölçeğinden ($F(2.384)=4.62, p<.05$) elde edilen puanlar eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Tukey çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, lise mezunu olanların aldığı puanların üniversite ve yüksek lisans mezunu olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Elde edilen verilere göre, baba tarafından ihmal edilme ve kayıtsız kalınma algıları artış gösterdikçe, eğitim düzeyi düşmektedir.

Katılımcıların Ayrışmamış Red-Baba alt ölçeğinden ($F(2.384)=3.36, p<.05$) elde edilen puanları eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Tukey çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, lise mezunu olanların aldığı puanların üniversite mezunu olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Bulgular doğrultusunda; babası tarafından yeterince umursanmadığı veya sevilmediği algısına sahip kişilerde eğitim durumu daha düşük düzeyde saptanmıştır, eğitim durumu artış gösterdikçe baba tarafından kabul algısı artmaktadır.

G. Gelir Durumuna Göre Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği Puanları

Katılımcılardan elde edilen Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği Anne ve Baba alt boyutlarının puanlarıyla Demografik Bilgi Formu'ndan elde edilen gelir durumu değişkeninin ilişkisi Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile ölçülüp Çizelge 8'de sunulmuştur.

Çizelge 8 Gelir Durumuna Göre Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	Düşük	28	23.57	3.96	G.Arası	334.51	2	167.25	9.09	0.000*
	Orta	158	20.47	4.23	G.İçi	7063.79	384	18.40		
	İyi	201	19.89	4.38	Toplam	7398.30	386			
	Toplam	387	20.39	4.38						
Uzlaşma-Mağdur Eden	Düşük	28	3.64	2.09	G.Arası	10.08	2	5.04	1.19	0.304
	Orta	158	3.97	1.97	G.İçi	1620.25	384	4.22		
	İyi	201	3.65	2.11	Toplam	1630.33	386			
	Toplam	387	3.78	2.06						
Uzlaşma-Mağdur Olan	Düşük	28	3.46	2.12	G.Arası	2.26	2	1.13	0.27	0.762
	Orta	158	3.65	1.97	G.İçi	1593.07	384	4.15		
	İyi	201	3.50	2.08	Toplam	1595.32	386			
	Toplam	387	3.56	2.03						
Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden	Düşük	28	1.57	1.73	G.Arası	6.19	2	3.10	0.95	0.386
	Orta	158	1.64	1.92	G.İçi	1246.56	384	3.25		
	İyi	201	1.38	1.71	Toplam	1252.75	386			
	Toplam	387	1.50	1.80						
Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan	Düşük	28	1.39	1.75	G.Arası	4.35	2	2.18	0.62	0.537
	Orta	158	1.77	1.93	G.İçi	1341.98	384	3.49		
	İyi	201	1.62	1.84	Toplam	1346.33	386			
	Toplam	387	1.66	1.87						
Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden	Düşük	28	1.36	1.68	G.Arası	15.15	2	7.58	2.88	0.057
	Orta	158	1.14	1.79	G.İçi	1008.59	384	2.63		
	İyi	201	0.79	1.46	Toplam	1023.74	386			
	Toplam	387	0.97	1.63						
Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan	Düşük	28	2.43	2.44	G.Arası	15.75	2	7.88	1.18	0.308
	Orta	158	2.25	2.67	G.İçi	2563.36	384	6.68		
	İyi	201	1.88	2.54	Toplam	2579.12	386			
	Toplam	387	2.07	2.58						

* $p<.05$

Çizelge 8 Gelir Durumuna Göre Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba Puanlarının Karşılaştırılması (devamı)

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Cinsel Şiddet-Mağdur Eden	Düşük	28	1.21	1.71	G.Arası	4.79	2	2.40	0.91	0.405
	Orta	158	1.07	1.70	G.İçi	1016.08	384	2.65		
	İyi	201	0.88	1.55	Toplam	1020.87	386			
	Toplam	387	0.98	1.63						
Cinsel Şiddet-Mağdur Olan	Düşük	28	1.36	2.04	G.Arası	17.98	2	8.99	2.50	0.083
	Orta	158	1.28	2.09	G.İçi	1378.27	384	3.59		
	İyi	201	0.86	1.70	Toplam	1396.25	386			
	Toplam	387	1.07	1.90						
Yaralanma-Mağdur Eden	Düşük	28	1.29	2.11	G.Arası	2.46	2	1.23	0.28	0.759
	Orta	158	1.23	2.07	G.İçi	1712.24	384	4.46		
	İyi	201	1.08	2.14	Toplam	1714.70	386			
	Toplam	387	1.16	2.11						
Yaralanma-Mağdur Olan	Düşük	28	0.93	1.94	G.Arası	1.40	2	0.70	0.17	0.846
	Orta	158	1.03	2.11	G.İçi	1601.77	384	4.17		
	İyi	201	0.90	2.00	Toplam	1603.16	386			
	Toplam	387	0.95	2.04						
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne	Düşük	28	40.79	15.51	G.Arası	2265.72	2	1132.86	7.97	0.000*
	Orta	158	36.46	12.86	G.İçi	54559.46	384	142.08		
	İyi	201	32.77	10.51	Toplam	56825.18	386			
	Toplam	387	34.86	12.13						
Sıcaklık/Şefkat-Anne	Düşük	28	17.21	8.55	G.Arası	511.23	2	255.61	6.66	0.001*
	Orta	158	14.75	6.55	G.İçi	14744.99	384	38.40		
	İyi	201	13.17	5.49	Toplam	15256.22	386			
	Toplam	387	14.11	6.29						
Düşmanlık/Saldırganlık-Anne	Düşük	28	9.64	3.31	G.Arası	172.05	2	86.03	7.93	0.000*
	Orta	158	8.92	3.61	G.İçi	4163.58	384	10.84		
	İyi	201	7.75	3.02	Toplam	4335.63	386			
	Toplam	387	8.36	3.35						
İhmal/Kayıtsızlık-Anne	Düşük	28	8.14	3.18	G.Arası	73.26	2	36.63	5.81	0.003*
	Orta	158	7.10	2.73	G.İçi	2419.40	384	6.30		
	İyi	201	6.56	2.21	Toplam	2492.66	386			
	Toplam	387	6.89	2.54						
Ayrışmamış Red-Anne	Düşük	28	5.79	1.91	G.Arası	16.12	2	8.06	2.99	0.052
	Orta	158	5.68	1.73	G.İçi	1036.57	384	2.70		
	İyi	201	5.29	1.53	Toplam	1052.70	386			
	Toplam	387	5.49	1.65						
Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba	Düşük	28	47.50	15.61	G.Arası	3699.46	2	1849.73	13.04	0.000*
	Orta	158	38.20	12.48	G.İçi	54458.67	384	141.82		
	İyi	201	35.48	10.83	Toplam	58158.13	386			
	Toplam	387	37.46	12.27						
Sıcaklık/Şefkat-Baba	Düşük	28	21.79	8.66	G.Arası	1090.56	2	545.28	12.69	0.000*
	Orta	158	16.42	7.07	G.İçi	16496.86	384	42.96		
	İyi	201	15.18	5.76	Toplam	17587.42	386			
	Toplam	387	16.17	6.75						
Düşmanlık/Saldırganlık-Baba	Düşük	28	9.54	3.38	G.Arası	103.20	2	51.60	6.98	0.001*
	Orta	158	8.25	2.79	G.İçi	2839.59	384	7.39		
	İyi	201	7.63	2.55	Toplam	2942.79	386			
	Toplam	387	8.02	2.76						
İhmal/Kayıtsızlık-Baba	Düşük	28	10.46	4.54	G.Arası	211.09	2	105.55	11.13	0.000*
	Orta	158	8.13	3.29	G.İçi	3641.91	384	9.48		
	İyi	201	7.56	2.64	Toplam	3853.00	386			
	Toplam	387	8.00	3.16						
Ayrışmamış Red-Baba	Düşük	28	5.71	1.86	G.Arası	13.65	2	6.83	2.46	0.087
	Orta	158	5.40	1.66	G.İçi	1064.40	384	2.77		
	İyi	201	5.10	1.64	Toplam	1078.05	386			
	Toplam	387	5.27	1.67						

* $p < .05$

Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği ve Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği alt gruplarının gelir durumu değişkeniyle ilişkisine yönelik; Uzlaşma-Mağdur Eden, Uzlaşma-Mağdur Olan, Psikolojik Şiddet-Mağdur Eden, Psikolojik Şiddet-Mağdur Olan, Fiziksel Şiddet-Mağdur Eden, Fiziksel Şiddet-Mağdur Olan, Cinsel Şiddet-Mağdur Eden, Cinsel Şiddet-Mağdur Olan, Yaralanma-Mağdur Eden, Yaralanma-Mağdur Olan, Ayrışmamış Red-Anne, Ayrışmamış Red-Baba alt boyutu gelir durumu gruplarına göre değerlendirildiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>.05$). Veriler doğrultusunda; gelir düzeyinin çatışmaların çözümünde uzlaşma, psikolojik şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet, yaralama ve yaralanma değişkenleri üzerinde etkisi bulunmamaktadır. Ebeveyn kabul-reddine yönelik; gelir düzeyinin ayrışmamış red algısına yönelik de etkisi bulunmamaktadır.

Kırılgan Narsisizm Ölçeğinden ($F(2.384)=9.09, p<.05$) elde edilen puanlar gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Tukey çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, gelir durumu düşük olanların aldığı puanların gelir durumu orta ve iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Elde edilen sonuçlara göre kırılgan narsisizm düzeyi gelir durumu daha düşük olan bireylerde artış göstermektedir.

Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Anne ($F(2.384)=7.97, p<.05$) elde edilen puanları gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, gelir durumu orta ve düşük olanların aldığı puanların gelir durumu iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Veriler incelendiğinde, gelir durumu arttıkça anne tarafından kabul edilme algısı da artmaktadır.

Sıcaklık/Şefkat-Anne alt ölçeğinden ($F(2.384)=6.66, p<.05$) elde edilen puanları gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, gelir durumu orta olanların aldığı puanların gelir durumu iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Bu doğrultuda; anne tarafından sıcaklık ve şefkat algısı arttıkça gelir durumu da artış göstermektedir.

Düşmanlık/Saldırganlık-Anne alt ölçeğinden ($F(2.384)=7.93, p<.05$) elde edilen puanlar gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi bulguları

incelendiğinde, gelir durumu orta ve düşük olanların aldığı puanların gelir durumu iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır; gelir durumu yüksek olan kişilerin anneleri tarafından düşmanlık ve/veya saldırganlık algılarının daha düşük düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

İhmal/Kayıtsızlık-Anne alt ölçeğinden ($F(2.384)=5.81, p<.05$) elde edilen puanları gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, gelir durumu düşük olanların aldığı puanların gelir durumu iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır; gelir durumu orta veya düşük olan kişiler yüksek olan kişilere kıyasla annelerini ihmalkar veya kayıtsız algılama eğilimi göstermektedirler.

Ebeveyn Kabul Red Ölçeği-Baba ($F(2.384)=13.04, p<.05$) elde edilen puanlar gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, gelir durumu düşük olanların aldığı puanların gelir durumu orta ve iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Bu doğrultuda; gelir durumu yüksek olan kişilerin babaları tarafından kabul edildiği algıları orta ve düşük düzeyde gelir durumuna sahip kişilere göre daha fazladır.

Sıcaklık/Şefkat-Baba alt ölçeğinden ($F(2.384)=12.69, p<.05$) elde edilen puanlar gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, gelir durumu düşük olanların aldığı puanların gelir durumu orta ve iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır; gelir durumu yükseldikçe baba tarafından sıcaklık ve şefkat algısı artmaktadır.

Düşmanlık/Saldırganlık-Baba alt ölçeğinden ($F(2.384)=6.98, p<.05$) elde edilen puanları gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, gelir durumu düşük olanların aldığı puanların gelir durumu iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Buna göre; gelir durumu düşük olan kişilerin babaları tarafından düşmanlık/saldırganlık algıları iyi gelir düzeyine sahip kişilere göre artış göstermektedir.

İhmal/Kayıtsızlık-Baba alt ölçeğinden ($F(2.384)=11.13$, $p<.05$) elde edilen puanlar gelir durumuna göre karşılaştırıldığında gruplar arası bir farkın olduğu saptanmıştır. Post-hoc testi olan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi bulguları incelendiğinde, gelir durumu düşük olanların aldığı puanların gelir durumu orta ve iyi olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan almıştır. Bu doğrultuda; gelir durumu düştükçe baba tarafından ihmal ve kayıtsızlık algısı artış göstermektedir.

V. TARTIŞMA

Bu araştırmada; narsisizmin alt türlerinden olan kırılğan narsisizm, romantik ilişkilerde ortaya çıkan çatışmalara şiddet ve uzlaşma tutumları, yetişkinlikte algılanan ebeveyn kabul-red kavramları üzerinde çalışılmıştır. Çalışmada kırılğan narsisistik kişilik özellikleri ile çatışmaların çözümüne yaklaşım alt boyutları arasındaki ilişkiler incelenmiş, bu ilişkide algılanan ebeveyn kabul-reddin düzenleyici rolünün bulunup bulunmadığı sorularına yanıt aranmıştır; kırılğan narsisizm ve çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişkide ebeveyn kabul-reddinin düzenleyici rolünün bulunup bulunmadığı değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda kırılğan narsisizm ve uzlaşma/mağdur eden arasındaki ilişkide ihmal/kayıtsızlık-anne'nin düzenleyici rolü saptanmıştır. Bu bölümde araştırma sorularına ilişkin bulguların incelenmesi ve yorumlanması amaçlanmıştır.

Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde kırılğan narsisizm seviyesi yüksek olan kişilerde psikolojik şiddete maruz bırakma; fiziksel şiddete maruz kalma ve maruz bırakma, cinsel şiddete maruz kalma ve maruz bırakma, çatışma sonucu ortaya çıkan yaralanmalara maruz kalma ve maruz bırakma oranları artmaktadır. Elibol (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, kırılğan narsisizme ait özellikler arttıkça kişinin romantik ilişkideki partnerine yönelik reddedilme duyarlılığının azaldığı; duygu düzenleme güçlük seviyesinin, partnerine yönelik kaçınan ve kaygılı bağlanma stillerini sergileme eğilimlerinin, kendisine ait bilgileri ve duyguları diğerlerinden saklama tutumunun arttığı gözlemlenmiştir. Narsisistik kişilik yapılarına dair gerçekleştirilen deneysel çalışmalarda kapalı ve açık narsisizmin ortak özelliği olarak “hak görme ve sömürücülük” tutumlarının olduğu saptanmıştır (Wink, 1991). Hibbard (1992), kırılğan narsisizmin utanç ve mazoşizm içerdiğini belirtmiştir (Kıvırcık, 2019). Kırılğan narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin hak görme, sömürücülük, utanç ve mazoşizm tutumları ile araştırma bulgularından elde edilen kırılğan narsisizm seviyesi yüksek olan kişilerin maruz kaldığı ve maruz bıraktığı şiddet alt tipleri örtüşmektedir.

Kırılğan narsisizm ile ebeveyn kabul-red algılarına yönelik elde edilen sonuçlara göre kırılğan narsisizm seviyesi yüksek olan kişilerde anneleri tarafından sıcaklık ve şefkat algılarının düşük olduğu; red algılarının, düşmanlık/saldırganlık, ihmal/kayıtsızlık algılarının ise arttığı saptanmıştır. Babaların algılanma düzeyleri incelendiğinde ise; kırılğan narsisizm seviyesi yüksek olan kişilerde babaları tarafından sıcaklık ve şefkat algılarının düşük olduğu; düşmanlık/saldırganlık, ihmal/kayıtsızlık ve ayrışmamış reddedilme algılarının arttığı saptanmıştır. Veriler doğrultusunda, anne ve/veya baba tarafından reddedilme algısı, kırılğan narsisizm düzeyini artırmaktadır. Kırılğan narsisizmde Gabbard'ın (1989) tanımıyla “sessiz büyüklenmecilik”, eleştirilmeye ya da değerlendirilmeye yönelik aşırı hassasiyet, kişinin başkaları tarafından değerlendirilme ihtimalinin bulunduğu durumlarda kendisini spot altında hissetmesi ve kaçınma davranışları göstermesi ile karakterizedir (Eldoğan, 2016). Anne-babaları tarafından reddedilmenin, yeterli sıcaklığı hissedememenin bireyler üzerinde sevilmezlik ve yetersizlik temel inaçlarını geliştirmesi dolayısıyla eleştiriye duyarlılık ve kaçınma tutumları ile karakterize olan kırılğan narsisistik kişilik özellikleri geliştirildiği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde, Kıvrıkcık (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada kırılğan narsisizm ile algılanan ebeveynlik stilleri alt boyutlarından duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne arasında orta dereceli; aşırı koruyucu/evhamlı baba arasında zayıf, istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda, küçümseyici/kusur bulucu baba, duygusal bakımdan yoksun bırakan baba ve kötümser/endişeli baba ile kırılğan narsisizm arasında doğrusal ilişki saptanmıştır. Çalışmanın bulguları ile güncel çalışma bulguları örtüşmektedir.

Araştırmada anneleri tarafından reddedildiği algısına sahip kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik, fiziksel, cinsel şiddet türlerine maruz kalmaktadır ve bırakmaktadır; çatışmaların çözümünde partnerini yaralamaya başvurmaktadır. Anneleri tarafından yeterince sıcaklık ve şefkat görmediği algısına sahip kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik, fiziksel, cinsel şiddete maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır. Annelerinin ihmalkar veya kayıtsız olduğu algısına sahip kişiler romantik ilişkilerde partnerini psikolojik şiddete maruz bırakmaktadır, fiziksel şiddete ise hem maruz kalmaktadır hem maruz bırakmaktadır. Anneleri tarafından sevilmedikleri veya yeterince umursanmadıkları algısına sahip kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz bırakmaktadır; fiziksel, cinsel şiddet alt

boyutlarında maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır, çatışmaların çözümü partnerini yaralamayla ve/veya partneri tarafından yaralanmayla sonuçlanmaktadır. Elde edilen bulgular, Tavas (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Tavas (2020) tarafından elde edilen verilere göre anneleri tarafından red algısına sahip kişiler ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki korkusu kaygısı ve aldatma eğilimi göstermektedir. İlişki doyumu ve ilişkide kendine güven alt boyutlardan ise düşük puan aldıkları saptanmıştır. Girard ve Koch (1996) çatışma olgusuna ilişkin kişisel anlamlandırmaların bireyin kişisel deneyimlerinin bir yansıması olarak belirttiğini vurgulamaktadır. Yazarlar aynı zamanda kişisel kavramlaştırmaların genellikle öfke, nefret, kayıp ve ihanet gibi duygusal kavramlarla ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu anlamda kişinin yaşadığı deneyimleri, çıkarımları ve ileriye yönelik kestirimleri ne yaşadığıyla ve bunlardan ne öğrendiğiyle doğrudan ilintilidir (Türnüklü, 2007). Bu bağlamda, bireylerin çatışma çözüm becerilerine dair yeterliliğinin kendi deneyimlerinden öğrendikleri ile ilişkili olduğu söylemek mümkündür.

Çalışmada babaları tarafından reddedildiği, yeterince sıcaklık ve şefkat görmediği, babalarının ihmalkar veya kayıtsız olduğu algısına sahip kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik, fiziksel, cinsel şiddet alt tiplerine maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır. Aynı zamanda, romantik ilişkilerinde ortaya çıkan çatışmaların çözümü partnerini yaralamayla sonuçlanmaktadır. Babaları tarafından düşmanlığa veya saldırganlığa maruz kaldığını düşünen kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik, fiziksel, cinsel şiddet alt türlerine maruz kalmaktadır ve maruz bırakmaktadır. Babaları tarafından sevilmedikleri veya yeterince umursanmadıkları algısına sahip kişiler romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz bırakmaktadır. Fiziksel ve cinsel şiddet alt türlerine ise hem maruz kalmaktadır hem de maruz bırakmaktadır. Tavas (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın baba alt boyutu incelendiğinde; babaları tarafından red algısına sahip kişilerin ilişki doyumu, ilişkide kendine güven, ilişki girişkenliği alt boyutlarından düşük; ilişki korkusu kaygısı alt boyutundan ise yüksek puan aldığı saptanmıştır. Aynı zamanda, baba reddi algısına sahip kişilerde aldatma eğiliminin daha yüksek bulunduğu gözlemlenmiştir. Eryavuz (2006) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, güncel ilişkisinden memnun olan kişilerin, ilişkisinden memnun olmayan kişilere göre hem çocuklukta anne ve babaları hem de güncel romantik ilişkilerinde çok daha fazla kabul algıladıkları; diğer bir deyişle, çocuklukta

anne-babasıyla daha fazla kabul yaşayan kişilerin güncel ilişkisinde partneriyle de daha fazla kabul yaşadıkları saptanmıştır. Bahsedilen çalışmalardan elde edilen veriler, güncel çalışmanın verileriyle örtüşmektedir.

Çalışmadan elde edilen verilerde Yetişkin Ebeveyn Kabul-Red/Anne Ölçeği puan ortalamaları kadınlarda anlamlı olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda; kadınlar, anne ebeveynleri tarafından reddedildiklerini, sıcaklık/şefkat görmediklerini, düşmanlık ve saldırganlık beslendiklerini, ihmalkar ve kayıtsız kalındıklarını algılama tutumları erkeklere göre daha yüksektir. Elde edilen veriler literatür bulguları ile karşılaştırıldığında çelişkili ve uyumlu sonuçlarla karşılaşmaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde bu çalışmanın bulgularıyla örtüşen çalışmalardan biri Yoldaş Bıçk (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir; araştırmadan elde edilen verilere göre kadınların sıcaklık/şefkat puan ortalaması erkeklerin puan ortalamasından daha yüksektir, bu doğrultuda kadınların erkeklerden daha az sıcaklık algıladığı ve şefkat gördüğü sonucuna varılmıştır ve mevcut çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde bu çalışmanın bulgularıyla çelişkili sonuçların elde edildiği çalışmalardan bir tanesi Ekşi (2022) tarafından gerçekleştirilmiştir; 220 kadın katılımcı tarafından gerçekleştirilen çalışmada Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği'nden elde edilen puanlar doğrultusunda kadınların sıcaklık/şefkat algılarının yüksek düzeyde olduğu, düşmanlık/saldırganlık, kayıtsızlık/ihmal, ayrışmamış red algılarının ise düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Ebeveyn Kabul-Red Kuramı ve flört şiddeti kavramı, bağlanma stilleri açısından değerlendirildiğinde Karadağ (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır. Veriler, güncel araştırmadan elde edilen kırılğan narsisizmin, çatışmalarda uzlaşmanın, psikolojik şiddetin, fiziksel şiddetin, cinsel şiddetin, çatışmalarda yaralanmanın ve yaralamanın, annenin ayrışmamış red algısının, baba red algısının, baba tarafından; sıcaklık/şefkat, düşmanlık/saldırganlık, ihmal/kayıtsızlık alt boyutları ve babanın ayrışmamış red algısının cinsiyete göre değişkenlik göstermediği sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırmada demografik değişkenler arasında yer alan eğitim durumu verilerine göre, romantik ilişkilerde meydana gelen çatışmalarda uzlaşma, psikolojik şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet, yaralanma ve yaralama oranları eğitim durumuna göre değişkenlik göstermemektedir. Anne kabul-reddine dair; sıcaklık/şefkat,

düşmanlık/saldırganlık, ayrışmamış red algıları eğitim durumuna göre değişkenlik göstermemektedir. Baba kabul-reddine dair; sıcaklık/şefkat ve düşmanlık/saldırganlık algıları eğitim durumuna göre değişkenlik göstermemektedir. Eğitim durumu demografik değişkeniyle ilişki saptanan değişkenlerden bir tanesi kırılğan narsisizmdir; bireylerin eğitim durumu düştükçe kırılğan narsisizm düzeyi artış göstermektedir. Eğitim durumu daha yüksek olan kişilerin anneleri ve babaları tarafından ihmalkarlık ve kayıtsızlık algılarına dair elde edilen puan, eğitim durumu daha düşük olan katılımcılara göre daha düşük düzeyde elde edilmiştir. Elde edilen diğer veriler doğrultusunda, baba tarafından ihmal edilme ve kayıtsız kalınma, yeterince umursanmama veya sevilme algıları artış gösterdikçe, eğitim durumunun düştüğü saptanmıştır. Yapılan literatür taramasında, Ekşi (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ilköğretim lise mezunlarının sıcaklık/şefkat algılarının, ilköğretim mezunlarının düşmanlık/saldırganlık algılarının, lisans mezunlarının kayıtsızlık/ihmal ve ayrışmamış red algılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bulgular, güncel araştırma bulgularıyla örtüşmektedir.

Çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda gelir düzeyinin çatışmaların çözümünde uzlaşma, psikolojik şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet, yaralanma ve yaralama değişkenleri üzerinde etkisi bulunmamaktadır. Ebeveyn kabul-reddine yönelik; gelir düzeyinin ayrışmamış red algısına etkisi saptanmamıştır. Demografik değişkenlerden gelir düzeyinin etkisinin saptandığı değişkenlerden biri kırılğan narsisizmdir; kırılğan narsisistik kişilik özellikleri gelir durumu daha düşük olan bireylerde artış göstermektedir. Gelir durumu arttıkça anne tarafından kabul edilme, sıcaklık ve şefkat algısı da artmaktadır. Gelir durumu yüksek olan katılımcıların anneleri tarafından düşmanlık/saldırganlık ve ihmal/kayıtsızlık algıları azalmaktadır. Katılımcıların babalarına yönelik kabul-red algısına dair; gelir durumu yüksek olan kişilerin babaları tarafından kabul edildiği algılarının orta ve düşük düzeyde gelir durumuna sahip kişilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır; gelir durumu yükseldikçe baba tarafından sıcaklık ve şefkat algısı artmaktadır. Gelir durumu düştükçe baba tarafından ihmal ve kayıtsızlık, düşmanlık ve saldırganlık algılarının artış gösterdiği gözlemlenmiştir.

VI. SONUÇ VE ÖNERİLER

A. Sonuç

Çalışma 191 kadın, 196 erkek katılımcıdan oluşan 387 yetişkin örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kırılğan narsisizm ve çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişkide algılanan ebeveyn kabul-reddinin düzenleyici rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu değişkenlerin bir arada incelendiği çalışmaların sınırlı olduğu tespit edilmiştir ve araştırmada yeni bulgular elde edilmiştir. Bunun yanı sıra cinsiyet, gelir durumu ve eğitim durumu demografik değişkenlerine yönelik de çeşitli incelemeler yapılmıştır. Çalışmada, literatürde narsisizm kavramının büyüklenmeci boyutuna ağırlık verilmesi, kırılğan boyutta narsisistik özelliklerin örtük biçimde gözlemlenmesi, öz bildirime dayalı ölçeklerin narsisistik dinamiğin anlaşılmasını zorlaştırması gibi etkenler nedeniyle kırılğan narsisizm yaygınlığının tespit edilmesinin güçlüğü göz önünde bulundurulmuştur. Literatürde kırılğan narsisizm hak görme ve sömürücülük, depresyon, ayrılıklarda diğer bireylere kıyasla daha yoğun üzüntü duyulması gibi özelliklerle karakterize edilmektedir. Kırılğan narsisistik özellikler taşıyan kişilerin romantik ilişkilerde şiddet kurbanı ve/veya faili olma oranlarının ölçülmesi, karakterize edilen özelliklerin kanıtlanması adına önem taşımaktadır. Diğer yandan, erken dönem yaşantıların ve ebeveynlerle kurulan ilişkilerin hem bireyin kişilik özellikleri hem de romantik ilişkideki tutumları üzerindeki etkileri literatürde sıklıkla ele alınan bir konudur. Bu bağlamda, yetişkin bireylerin çocukluk dönemlerinde ebeveynleriyle kurdukları ilişki kalitesinin, bireylerin güncel kırılğan narsisistik eğilimlerinin ve ilişkide ortaya çıkan çatışmaları sonuçlandırma biçimleri arasındaki ilişkide düzenleyici rolü ölçülmek istenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda kırılğan narsisizm ve uzlaşma/mağdur eden arasındaki ilişkide ihmal/kayıtsızlık-anne'nin düzenleyici rolü olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda, çocuklukta anneleri tarafından ihmalkar ve kayıtsız tutumlara maruz kalan bireylerin kırılğan narsisistik kişilik özelliklerine sahip olduğu ve romantik ilişkilerinde ortaya çıkan çatışmaları uzlaşma yoluyla sonuçlandırma eğilimleri gözlemlenmiştir. Elde edilen verilere göre, romantik ilişkinin sonlanması

durumunda yoğun üzüntü geliştirmeye yatkın olan kırılgan narsisistik kişilerin, ilişkilerini sürdürebilmek adına çatışmaları uzlaşma yoluyla sonuçlandırdıkları düşünölmektedir. Bulgular, bireylerin çocuklukta maruz kaldıkları soğuk ve reddedici ebeveyn ilişkileri sonucunda uzun vadeli sonuçlarının gözlemlenmesi adına önem taşımaktadır.

Literatürde narsisizme yönelik yayınlarda büyüklenmeci narsisizme ağırlık verilmesi nedeniyle, romantik ilişkilerde ayrılıklara duyarlılık ve ebeveyn algılarının zemin hazırladığının düşünöldüğü yetersizlik inancı ile karakterize olan kırılgan narsisizmin dahil edildiğı çalışmaları azınlıkta olması hem klinik alanda hem de literatürde hakkında daha fazla bilgiye erişilebilmesi hedeflenerek araştırma gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, literatürde yer alan verilerle örtüşmektedir; araştırmada literatürde rastlanmayan bulgular da elde edilmiştir.

B. Öneriler

Aşağıda araştırmadan elde edilen bulgular doğırtusunda ileride gerçekleştirilecek olan çalışmaları yönelik öneriler sunulmuştır.

- Araştırma örneklemini 18 yaşından büyük erişkinlerden oluşmaktadır, çalışmada örneklemin geniş tutulması nedeniyle sonraki benzer çalışmaları katılımcı sayısının daha fazla olduğı çalışmaları güncel araştırmadan elde edilen bulguların yetişkin bireylere genellenebilir oluşu konusunda katkı sağılayacağı öngörülmektedir.
- Çalışmada katılımcıların güncel ilişki süresinin romantik ilişkilerde şiddet, ebeveyn kabul-red algıları ve kırılgan narsisizm düzeyi ile ilişkisi incelenmemiştir. İleride yapılacak olan araştırmalarda güncel ilişki süresinin değışken olarak dahil edildiğı çalışmaları ebeveyn kabul-reddinin ve/veya kırılgan narsisistik kişilik özelliklerinin ilişkiyi sürdürülebilirliğe etkisinin incelenmesi önerilmektedir.
- Araştırmada katılımcıların kiminle yaşadığı sorulmuş olsa da hangi ölke ve şehirde yaşadığı sorulmamıştır; kültürel farklılıkların çatışmaları çözümüne yaklaşım ve ebeveyn kabul-red algısı üzerine etkisinin incelenmesinin hem psikoloji hem de sosyoloji alanlarında gelecek çalışmaları katkı sağılayacağı düşünölmektedir.

- Araştırmada  z bildirime dayalı ölçekler kullanılarak veri toplanmıştır. Bu durumun, özellikle narsisistik dinamiklerin anlaşılmasını daha zor hale getirdiği, katılımcıların kendilerini olduğundan daha farklı göstermeye eğilimli olduğu d ş n lmektedir. İleriki çalışmalarda bu olasılığı düşürebilmek adına narsisistik kişilik özelliklerinin ölçüldüğü araştırmalarda boylamsal çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

BEHARY, W. T. (2008). **Narsisist ile Ateşkes-Benmerkezci Biriyle Ayakta Kalma ve Gelişme.** (Çev: Melis Caner ve Nihan Azizerli), 11. Basım, 2022, Psikonet Yayıncılık, İstanbul.

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2016). **Understanding Teen Dating Violence: Fact Sheet.**

CÜCELOĞLU, D. (2016). **Geliştiren Anne-Baba**, 45. Basım, Kasım 2022, Kronik Kitap, İstanbul.

FREUD, S. (1914). **Narsisizm Üzerine.** (Çeviri: Sena Tuğçe Gürkan), 2. Baskı, Olimpos Yayınları, İstanbul, 2021.

HORNEY, K. (1937). **Çağımızın Nevrotik Kişiliği.** (Çeviri: Başak Kıcıır), 6. Baskı, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2019.

KERNBERG, O. (1975). **Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm.** Çeviren. M Atakay, Altıncı Basım, 2020, Metis Yayınları-Ötekini Dinlemek Dizisi, İstanbul.

MALKIN, C. (2015). **Narsisizme Yeni Bir Bakış, Kendini Özel Hissetmenin Kötü- ve Şaşırtıcı Biçimde İyi-Yanları.** (Çeviren: Serap Aslanpay), Birinci Basım, 2017, İstanbul.

SYMINGTON, N. (1993). **Narsisizm.** (Çeviren: Elif Kayurtar), Birinci Baskı, Okuyan Us Yayınevi, İstanbul, 2023.

TWENGE, J. M.& CAMPBELL, W. K. (2010). **Asrın Vebası: Narsisizm İleti.** (Çev: Özlem Korkmaz). Üçüncü Basım, İstanbul: Kaknüs Yayınları.

World Health Organization (2002). **World Report on Violence and Health.** Ed.: Krug, E.G., Dahlberg, L.L. ve Mercy, J.A., Geneva.

YAVUZER, H. (2001). **Yaygın Ana-Baba Tutumları. Ana-Baba Okulu.** 9. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.

YOUNG, J. E., KLOSKO, J. S., & WEISHAAR, M. E. (2006). **Schema therapy: A practitioner's guide.** Guilford Press.

MAKALELER

ABA, Y. A., & KULAKAÇ, Ö. (2016). Çatışmaların çözümüne yaklaşım ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. **Bakırköy Tıp Dergisi**, 12(1), 33-43

AKÇA, S. (2017). Kohut'un Kendilik Nesnesi İhtiyaçları Bağlamında Kırılgan Narsisizmin İncelenmesi: Bir Vaka Örneği (**AYNA Klinik Psikoloji Dergisi**).

ASLAN, D., VEFİKULUÇAY, D., ZEYNELOĞLU, S., ERDOST, T. & TEMEL, F. (2008). Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarından Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması. **Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Hacettepe Üniversitesi.**

BALDAN, G. A., & NALAN, A. K. I. Ş. (2017). Flört şiddeti. **Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi**, 43(1), 41-44.

BESSER, A., & PRIEL, B. (2009). Emotional responses to a romantic partner's imaginary rejection: The roles of attachment anxiety, covert narcissism, and self-evaluation. **Journal of Personality**, 77(1), 287-325.

BREIDING, M.J., BASILE, K.C., SMITH, S.G., BLACK, M.C., & MAHENDA, R. (2015). Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements, version 2.0. **National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.** Atlanta (GA).

CRAIG, R. J. (2003). Use of the Millon Clinical Multiaxial Inventory in the Psychological Assessment of Domestic Violence: A Review. **Aggression and Violent Behavior**, C.8, S.3, s.235–243.

ÇAMAŞ, G. G., & MEŞE, G. (2016). Sosyal hiyerarşi: Cinsel şiddet mitlerini anlamak. **Türk Psikoloji Dergisi**, 31(78), 62-74.

- DEDELER, M., AKÜN, E., & BATIGÜN, A. D. (2017). Yetişkin ebeveyn kabul-red ölçeği-kısa form'un uyarlama çalışması. **Düşünen Adam**, 30(3), 181-193.
- DILMAÇ, B., HAMARTA, E., & ARSLAN, C. (2009). Üniversite öğrencilerinin sürekli kaygı ve denetim odaklarının bağlanma stilleri açısından incelenmesi. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 9(1), 127-159.
- ELDOĞAN, D. (2016). Hangi narsizm? Büyüklenmeci ve kırılğan narsizmin karşılaştırılmasına ilişkin bir gözden geçirme. **Türk Psikoloji Yazıları**, 19(37), 1-10.
- ERÖZKAN, A. (2012). Ergenlerde Kaygı Duyarlılığı ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 43-57
- GÜLEÇ, G., TOPALOĞLU, M., ÜNSAL, D., & ALTINTAŞ, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 4(1), 112-137
- HARNED, M. S. (2002). A multivariate analysis of risk markers for dating violence victimization. **Journal of interpersonal violence**, 17(11), 1179-1197.
- İBRAHİM, D. M., ROHNER, R. P., SMITH, R. L., & FLANNERY, K. M. (2015). Adults' Remembrances of Parental Acceptance– Rejection n in Childhood Predict Current Rejection Sensivity in Adulthood. **Journal of Family and Consumer Sciences** 44(1), 51-62.
- KARAAZİZ, M., ERDEM ATAĞ, İ. (2013). Narsisizm ve Narsisizmle İlgili Araştırmalar Üzerine Bir Gözden Geçirme. **Nesne**, 1(2), s.44-59
- KARADAĞ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: Nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 1(1), 49-71.
- KAZMAZ, A. N. & EPLİ, H. (2022). Yetişkinlerde Algılanan Ebeveyn Kabul Reddi ile Romantik İlişkide Kendini Açma Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. **Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 13(3), 1046-1056.
- KOÇAK, Y. Ç., & CAN, H. Ö. (2019). Flört şiddeti: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. **Türkiye klinikleri obstetric-women's health and diseases nursing-special topics**, 5(3), 43-53

- MIKULINCER, M., KEDEM, P., & PAZ, D. (1990). Anxiety and categorization—1. The structure and boundaries of mental categories. **Personality and individual differences**, 11(8), 805-814.
- MIKULINCER, M., PAZ, D., & KEDEM, P. (1990). Anxiety and categorization—2. Hierarchical levels of mental categories. **Personality and Individual Differences**, 11(8), 815-821.
- MILLER, J. D., BACK, M. D., LYNAM, D. R., & WRIGHT, A. G. (2021). Narcissism today: What we know and what we need to learn. **Current Directions in Psychological Science**, 30(6), 519-525.
- MURPHY, C. M. & HOOVER, S. A. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. **Violence and Victims**, 14, 39-53.
- PAGE, A. Z., & İNCE, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. **Türk Psikoloji Yazıları**, 11(22), 81-94.
- POLAT, O. (2016). Şiddet. **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 22(1), 15-34.
- ROHNER, R. P. (2004). The parental “acceptance rejection syndrome”: Universal correlates of perceived rejection. **American Psychologist**, 59(8), 827 – 840.
- ROHNER, R. P., & BRITNER, P. A. (2002). Worldwide mental health correlates of parental acceptance-rejection: Review of cross-cultural and intracultural evidence. **Cross- Cultural Research**, 36(1), 16-47.
- ROHNER, R. P., KHALEQUE, A., & COURNOYER, D. E. (2005). Parental acceptance-rejection: Theory, methods, cross-cultural evidence, and implication. **Ethos Journal of the Society for Psychological Anthropology**, 33(3), 299-334.
- SCHMIDT, A. (2019). Kernberg ve Kohut’un narsisistik kişilik bozukluğu kuramlarının karşılaştırması. **Türk Psikiyatri Dergisi**, 30(2), 137-141.
- STRAUS, M. A., HAMBY, S. L., BONEY-MCCOY, S. VE SUGARMAN, D. B. (1996). The revised conflict tactics scales (cts2) development and preliminary psychometric data. **Journal of Family Issues**, 17(3), 283-316.

TIMUROĞLU, K.& İŞCAN, Ö. (2008). İşyerinde Narsisizm ve İş Tatmini İlişkisi. Erzurum Atatürk Üniversitesi. **İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**. Cilt 22. Sayı 2.

ULUOCAK, Ş., GÖKULU, G., & BILIR, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. **International Journal of Human Sciences**, 11(2), 362-387.

YAVUZ, M.F. (2001). Cinsel saldırı olgusuna profesyonel yaklaşımda mezuniyet sonrası eğitimin etkisi, **Adli Tıp Bülteni**, 6(3), 111-118.

TEZLER

ARSLAN, H. (2010). “Algılanan Ebeveyn Kabul ve Reddinin Mizaç ve Karakter Özelliklerine Etkisi”. (Master’s Thesis), Ege Üniversitesi.

BALATEKİN, N. (2022). “Flört Şiddetinde Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Kişilerarası Duygu Düzenleme ve Öz Şefkatin Rolü”. (Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi.

BALTALARLI, N. (2020). “Flört şiddetinin şema terapi modelinde incelenmesi”, (Master's Thesis), Sosyal Bilimler Enstitüsü.

CAFEROĞLU, G. N. (2023). “Flört İlişkisi Sürecindeki Bireylerin Şiddet Davranışı Deneyimleri ve Başetme Stratejilerinin İncelenmesi”. (Yüksek Lisans Tezi), Karabük Üniversitesi, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı.

EKŞİ, U. (2022). “Yetişkin Kadınların Algıladıkları Çocukluk Dönemi Annelik Becerileri ile Halihazırdaki Psikolojik Sağlamlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. (Yüksek Lisans Tezi), Üsküdar Üniversitesi, Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı.

ELIBOL, Ş. (2018). “Yakınlıktan Korkma, Kendini Saklama, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Bağlanmanın Narsisistik Kişilik Özelliği ile İlişkisi: Reddedilme Duyarlılığının Aracı Rolü”. (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ERYAVUZ, A. (2006). “Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Kabul veya Reddinin Yetişkinlik Dönemi Yakın İlişkileri Üzerindeki Etkileri”. (Doktora Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi.

- GÜNEY, A. H. (2022). "The Relationship Between Narcissism and Attitudes Towards Dating Violence". (Master's Thesis), Yeditepe University.
- KARADAĞ, A. (2022). "Romantik İlişkilerde Genç Yetişkin Bireylerin Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Kent Üniversitesi.
- KIVIRCIK, C. (2019). "Algılanan Anne-Baba Ebeveynlik Stillерinin Ebeveyn Tutumları ile İlişkinde Kırılgan Narsisizmin Aracı Rolünün İncelenmesi" (Master's Thesis), Üsküdar Üniversitesi.
- KÖYMEN, E. (2019). "Büyükleme narsisizm ve kırılabilir narsisizm ile bilişsel duygu düzenleme ve kişilerarası problemlerin ilişkisi" (Master's thesis), Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZARABACI, T. (2022). "Narsisistik Kişilik Özellikleri ile Hatayla İlişkili Utanç ve Suçluluk Duygusu ve Şiddete Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkiler" (Master's Thesis), İstanbul Aydın Üniversitesi.
- ÖZDEMİR, H. E. (2017). "Bir grup üniversite öğrencisinde bağlanma stilleri ile narsisizm arasındaki ilişki: reddedilme duyarlılığının aracı rolü" (Master's thesis), Işık Üniversitesi.
- SARICA, F. (2019). "Narsisizm Tipleri ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Duygusal Zekanın Aracı Rolü". (Master's Thesis), Üsküdar Üniversitesi.
- TAVAS, L. (2020). "Anne Baba Reddi Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinde Yakın İlişkilerle İlgili Psikolojik Eğilimler ve Aldatma Eğilimleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi". (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- TÜRKYILMAZ, Y. (2020). "Çocukluk Çağı Travmaları ve Flört Şiddeti Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçiliğin Aracı Rolü". (Master's Thesis), Marmara Üniversitesi.
- ÜZÜMCÜ, E. (2016). "Büyükleme ve Kırılgan Narsisistik Kişilik Özellikleri ile İlişkili Faktörlerin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde İncelenmesi". (Master's Thesis), Hacettepe Üniversitesi.
- VENEMA, U. T. (2018). "Flört Şiddetinin Çocukluk Çağı Yaşantılarıyla İlişkisi". (Master's Thesis), Maltepe University.

- YOLDAŞ, B. E. (2020). “Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”. (Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- YUMUŞAK, A. (2013). “Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki” (Master's Thesis), Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ZÖRER, P. B. (2015). “Bağlanma kuramı perspektifinden sosyal kaygı: Erken dönem uyumsuz şemalar ve reddedilme duyarlılığının rolü” (Doctoral Dissertation), Bursa Uludag University, Turkey.

EKLER

Ek-1: Aydınlatılmış Onam Formu

Ek-2: Demografik Bilgi Formu

Ek-3: Kırılgan Narsisizm Ölçeği (KNÖ)

Ek-4: Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS2)

Ek-5: Yetişkin EKRÖ: Anne (Kısa Form)

Ek-6: Yetişkin EKRÖ: Baba (Kısa Form)

Ek-7: Ölçek Kullanım İzinleri

Ek-1: Aydınlatılmış Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Engin EKER danışmanlığında, İstanbul Aydın Üniversitesi Tezli Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı kapsamında Psikolog Ayşenaz ATAACAR tarafından yürütülen bir tez çalışmasıdır.

Çalışmada amaç; yetişkin bireylerin kırılğan narsisizm düzeyleri ile romantik ilişkilerde yaşanan çatışmaların çözümüne yaklaşım arasındaki ilişkiyi açıklamak ve bireylerde algılanan ebeveyn kabul-reddinin bu ilişkideki düzenleyici rolünü saptamaktır. Soruların cevaplanması yaklaşık 10-15 dakika sürmektedir. Çalışmada uygulanacak olan form ve ölçekleri cevaplandırırken kimliğinizi açık edecek ad, soyad, kimlik numarası, telefon numarası gibi kişisel bilgiler istenmeyecektir. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle vermenizdir. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Çalışmanın sürekliliğinin sağlanması adına, form ve ölçekleri tek bir oturumda yapmanız gerekmektedir. Çalışmaya katılmama veya katılım sırasında rahatsızlık duymanız durumunda herhangi bir neden belirtmeden çalışmayı bırakma hakkına sahipsiniz. Araştırmadan elde edilen bilgiler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Katılımınız ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucuğu işaretleyiniz.

☐ Okudum, kabul ediyorum.

Ek-2: Demografik Bilgi Formu

- 1) Cinsiyetiniz?
 - a) Kadın
 - b) Erkek
 - c) Diğer

- 2) Yaşınız?

- 3) Öğrenim Durumunuz?
 - a) İlkokul mezunu
 - b) Ortaokul mezunu
 - c) Lise mezunu
 - d) Üniversite mezunu
 - e) Yüksek Lisans mezunu
 - f) Doktora mezunu

- 4) Medeni Durumunuz?
 - a) Bekar
 - b) Evli
 - c) Boşanmış – ilişkisi var
 - d) Boşanmış – ilişkisi yok
 - e) İlişkisi var

- 5) Eğer evliyseniz ya da ilişkiniz varsa süresi nedir?

- 6) Çalışma durumunuz?
 - a) Çalışıyorum
 - b) Çalışmıyorum
 - c) Öğrenciyim
 - d) Yarı zamanlı çalışıyorum
 - e) Online veya freelance çalışıyorum

7) Gelir durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?

- a) İyi
- b) Orta
- c) Düşük

8) Yaşam Ortamınız?

- a) Yurt vb. kamu kurumunda
- b) Ailemle
- c) Eşimle
- d) Partnerimle
- e) Arkadaşlarımla
- f) Yalnız

9) Tanısı konmuş bir psikolojik rahatsızlığınız var mı?

- a) Evet
- b) Hayır

10) Bir önceki soruya cevabınız evet ise psikolojik rahatsızlığınızı belirtiniz.

11) Geçmişte bir psikolojik rahatsızlık yaşadınız mı?

- a) Evet
- b) Hayır

12) Bir önceki soruya cevabınız evet ise geçmişte yaşadığınız psikolojik rahatsızlığınızı belirtiniz.

Ek-3: Kırılğan Narsisizm Ölçeği (KNÖ)

Lütfen aşağıdaki soruları, her bir maddenin sizin duygu ve davranışlarınıızı ne dereceye kadar tanımladığına karar vererek cevaplandırınız. Altta yazılı derecelendirme ölçeğinden bir rakam seçerek her bir maddenin yanındaki boşluğu doldurunuz.

1 = Hiç tanımlamıyor / Doğru değil / Kesinlikle katılmıyorum

2 = Yansıtmıyor

3 = Ne tanımlıyor ne tanımlamıyor / Kararsızım

4 = Yansıtıyor

5 = Oldukça tanımlıyor /Doğru/ Kesinlikle katılıyorum

_____ 1. Duygularım, başkalarının alayları veya aşağılayıcı sözleriyle kolayca incinir.

_____ 2. Bir mekâna girdiğimde sıklıkla kendimin farkında olur ve başkalarının gözlerinin benim üzerimde olduğunu hissedirim.

Kırılğan Narsisizm Ölçeği'nin, kullanım izni formunda belirtilen “Tez kullanımında ekler bölümünde ölçeğin tamamı yerine örnek maddeleri olarak 1-2 soru verilip yazışma adresi bilgisiyle verilmesi” maddesi nedeniyle, katılımcılara uygulanmış olan ölçeğin iki maddesi paylaşılmıştır.

Ek-4: Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği (CTS2)

Bir ilişki içerisinde bulunan çiftlerin, farklılıklarından kaynaklanan nedenler dolayısıyla tartışmalar yaşadıkları görülmektedir. Çiftler, bu gibi durumları çeşitli şekillerde çözmeye çalışmaktadır. Aşağıdaki listede çiftler arasında farklılıklar ortaya çıktığında ortaya çıkabilecek durumlar listelenmektedir. Lütfen aşağıdaki listede belirtilen maddeleri son 12 ay içerisinde ne sıklıkla deneyimlediğinizi işaretleyiniz. Eğer maddelerde belirtilen durum geçtiğimiz yıl değil de daha önceki yıl gerçekleşiyse son bir yıldan daha önce seçeneğini seçiniz.

	1 Kez	2 Kez	3-5 Kez	6-10 Kez	11-20 Kez	20'den fazla	Son Bir Yıldan Daha Önce	Hiç
1. Erkek/Kız arkadaşımla görüş ayrılığımız olmasına karşın ona ilgi gösterdim.								
2. Erkek/Kız arkadaşımla görüş ayrılığımız olsa bile bana ilgi gösterdi.								
3. Erkek/Kız arkadaşımınla anlaşamadığımız konularda beni rahatsız eden durumu ona açıkladım.								
4. Erkek/Kız arkadaşım da bana açıkladı.								
5. Erkek/Kız arkadaşım bana hakaret ya da küfür ettim.								
6. Erkek/Kız arkadaşım bana hakaret ya da küfür etti								
7. Erkek/Kız arkadaşım onu yaralayabilecek bir eşya fırlattım.								
8. Erkek/Kız arkadaşım bana, beni yaralayabilecek bir eşya fırlattı.								
9. Erkek/kız arkadaşımın kolunu burktum ya da saçını çektim.								
10. Erkek/kız arkadaşım da benim kolumu burktu ya da saçımı çekti.								
11. Kavgamızın sonucunda erkek/kız arkadaşımın vücudunda incinme, çürük ya da ufak kesikler oldu.								
12. Kavgamızın sonucunda vücudumda incinme, çürük ya da ufak kesikler oldu.								
13. Herhangi bir durum/olay karşısında erkek/kız arkadaşımın duygularına saygı gösterdim.								
14. Herhangi bir durum/olay karşısında erkek/kız arkadaşım benim duygularıma saygı gösterdi.								
15. Erkek/kız arkadaşımı prezervatif kullanmadan ilişkiye girmek için zorladım.								
16. Erkek/kız arkadaşım prezervatif kullanmadan ilişkiye girmek için beni zorladı.								
17. Erkek/Kız arkadaşımı ittim ya da sarstım.								
18. Erkek/Kız arkadaşım beni itti ya da sarstı.								
19. Oral ya da anal ilişkiye girmek için erkek/kız arkadaşım bana karşı güç kullandı (vurmak, yere çalmak, silah kullanmak gibi).								
20. Oral ya da anal ilişkiye girmek için erkek/kız arkadaşım bana karşı güç kullandı (vurmak, yere çalmak, silah kullanmak gibi).								
21. Erkek/Kız arkadaşım silah ya da bıçak çekti.								
22. Erkek/kız arkadaşım bana silah ya da bıçak çekti.								

	1 Kez	2 Kez	3-5 Kez	6-10 Kez	11-20 Kez	20'den fazla	Son Bir Yıldan Daha Önce	Hiç
23. Kavgı sırasında erkek/kız arkadaşım başıma vurduğu için baygınlık geçirdim.								
24. Kavgı sırasında erkek/kız arkadaşımın başına vurduğum için baygınlık geçirdi.								
25. Erkek/kız arkadaşımı şişko ya da çirkin diye çağırdım.								
26. Erkek/Kız arkadaşım beni şişko ya da çirkin diye çağırdı.								
27. Erkek/kız arkadaşımı yumrukladım ya da onu yaralayabilecek bir eşya ile vurdum.								
28. Erkek/kız arkadaşım beni yumrukladı ya da beni yaralayabilecek bir eşya ile vurdu.								
29. Erkek/kız arkadaşım aitt herhangi bir eşyaya zarar verdim.								
30. Erkek/kız arkadaşım bana aitt herhangi bir eşyaya zarar verdi.								
31. Erkek/kız arkadaşımınla kavgamızın sonucunda doktora gitmem gerekti.								
32. Erkek/kız arkadaşımınla kavgamızın sonucunda onun doktora gitmem gerekti.								
33. Erkek/kız arkadaşımın boğazını sıktım.								
34. Erkek/kız arkadaşım benim boğazımı sıktı.								
35. Erkek/kız arkadaşımınla karşı sesimi yükselttim/bağırdım.								
36. Erkek/kız arkadaşım bana karşı sesini yükseltti/bağırdı.								
37. Erkek/kız arkadaşımı duvara vurdum/çarptım.								
38. Erkek/kız arkadaşım beni duvara vurdu/çarptı.								
39. Erkek/kız arkadaşımınla aramızdaki sorunu çözebileceğizden emin olduğumu söyledim.								
40. Erkek/kız arkadaşım bana aramızdaki sorunu çözebileceğizden emin olduğunu söyledi.								
41. Erkek/kız arkadaşımınla yaşadığımız bir kavgı sonucunda doktora gitmem gerekti ama gitmedim.								
42. Erkek/kız arkadaşımınla yaşadığımız bir kavgı sonucunda onun gitmesi gerekti ama gitmedi.								

43. Erkek/kız arkadaşımı dövdüm.								
44. Erkek/kız arkadaşım beni dövdü.								
	1 Kez	2 Kez	3-5 Kez	6-10 Kez	11-20 Kez	20'den fazla	Son Bir Yıldan Daha Önce	Hiç
45. Erkek/kız arkadaşımı zorla alıkoydum.								
46. Erkek/kız arkadaşım beni zorla alıkoydu.								
47. Cinsel ilişkiye girmesi için erkek/kız arkadaşşıma karşı güç kullandım (vurmak, yere çalmak, silah kullanmak gibi).								
48. Cinsel ilişkiye girmem için erkek/kız arkadaşım bana karşı güç kullandı (vurmak, yere çalmak, silah kullanmak gibi).								
49. Tartışma sırasında odayı, evi ya da bulunduğumuz mekanı terk ettim.								
50. Tartışma sırasında odayı, evi ya da bulunduğumuz mekanı terk ettil.								
51. Erkek/kız arkadaşım istemediği zaman cinsel ilişkiye girmesi için ısrar ettim (fiziksel güç kullanmadan).								
52. Erkek/kız arkadaşım istemediği zaman cinsel ilişkiye girmem için bana ısrar etti (fiziksel güç kullanmadan).								
53. Erkek/kız arkadaşşıma tokat attım.								
54. Erkek/kız arkadaşım bana tokat attı.								
55. Erkek/kız arkadaşşımla kavgamız sonucunda kemiğim kırıldı.								
56. Erkek/kız arkadaşşımla kavgamız sonucunda onun kemiği kırıldı.								
57. Erkek/kız arkadaşşımla oral ya da anal ilişkiye girmesi için zarar vermekle tehdit ettim.								
58. Erkek/kız arkadaşım oral ya da anal ilişkiye girmek için zarar vermekle tehdit etti.								
59. Arkadaşımla anlaşımadığımız bir durumda alttan alarak ona uzlaşmayı önerdim.								
60. Arkadaşım, anlaşımadığımız bir durumda alttan alarak bana uzlaşmayı önerdi.								
61. Erkek/kız arkadaşımı bilerek yaktım / haşladım.								
62. Erkek/kız arkadaşımı beni bilerek yaktı / haşladı.								
63. Erkek/kız arkadaşşıma, oral ya da anal cinsel ilişki kurması için ikna ettim (fiziksel güç kullanmadan).								
64. Erkek/kız arkadaşım, oral ya da anal cinsel ilişki kurmak için beni ikna etti (fiziksel güç kullanmadan).								
	1 Kez	2 Kez	3-5 Kez	6-10 Kez	11-20 Kez	20'den fazla	Son Bir Yıldan Daha Önce	Hiç
65. Erkek/kız arkadaşımı kötü bir sevgili olmakla suçladım.								
66. Erkek/kız arkadaşımı beni kötü bir sevgili olmakla suçladı.								
67. Erkek/kız arkadaşımı üzmem için bir şey yaptım.								
68. Erkek/kız arkadaşım beni üzmem için bir şey yaptı.								
69. Erkek/kız arkadaşımı dövmek ya da ona bir eşya fırlatmakla tehdit ettim.								
70. Erkek/kız arkadaşım beni dövmek ya da bana bir eşya fırlatmakla tehdit etti.								
71. Erkek/kız arkadaşım kavgamızdan dolayı bedenimde ertesi gün de devam eden fiziksel acı hissetti.								
72. Erkek/kız arkadaşşımla kavgamızdan dolayı bedenimde ertesi gün de devam eden fiziksel acı hissettim.								
73. Erkek/kız arkadaşımı tekmeledim.								
74. Erkek/kız arkadaşım beni tekmeledi.								
75. Erkek/kız arkadaşımı cinsel ilişkiye girmesi için tehdit ettim.								
76. Erkek/kız arkadaşım cinsel ilişkiye girmek için beni tehdit etti.								
77. Yaptığımız bir tartışma sonrasında erkek/kız arkadaşımın getirdiği barış önerisini kabul ettim.								
78. Yaptığımız bir tartışma sonrasında erkek/kız arkadaşım getirdiği barış önerisini kabul etti.								

Ek-5: Yetişkin EKRÖ: Anne (Kısa Form)

Bu sayfada anne-çocuk ilişkisini içeren ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuyun ve annenizin siz çocukken, size olan davranışlarını ne derece tanımladığını düşünün.

Her ifadeyi okuduktan sonra, o ifadenin annenizin size karşı davranışları konusunda ne kadar uygun olduğunu düşünerek, “Hemen hemen her zaman doğru“, “Bazen doğru“, “Nadiren doğru“ veya “Hiçbir zaman doğru değil“ şıklarından birini işaretleyiniz.

ANNEM		DOĞRU		DOĞRU DEĞİL	
		<i>Hemen Her Zaman Doğru</i>	<i>Bazen Doğru</i>	<i>Nadiren Doğru</i>	<i>Hiçbir Zaman Doğru Değil</i>
	İyi davrandığımda bana sarılır ve beni öperdi.	☒	☐	☐	☐

ANNEM		DOĞRU		DOĞRU DEĞİL	
		<i>Hemen Her Zaman Doğru</i>	<i>Bazen Doğru</i>	<i>Nadiren Doğru</i>	<i>Hiçbir Zaman Doğru Değil</i>
1.	Benim hakkımda güzel şeyler söylerdi.	☐	☐	☐	☐
2.	Bana hiç ilgi göstermezdi.	☐	☐	☐	☐
3.	Benim için önemli olan şeyleri anlatabilmemi kolaylaştırırdı.	☐	☐	☐	☐
4.	Hak etmediğim zaman bile bana vururdu.	☐	☐	☐	☐
5.	Beni büyük bir baş belası olarak görürdü.	☐	☐	☐	☐
6.	Kızdığı zaman beni çok kötü cezalandırırdı.	☐	☐	☐	☐
7.	Sorularımı cevaplayamayacak kadar meşguldü.	☐	☐	☐	☐
8.	Benden hoşlanmıyor gibiydi.	☐	☐	☐	☐
9.	Yaptığım şeylerle gerçekten ilgilenirdi.	☐	☐	☐	☐
10.	Bana bir sürü kırıncı şey söylerdi.	☐	☐	☐	☐
11.	Ondan yardım istediğimde beni duymazlıktan gelirdi.	☐	☐	☐	☐
12.	Bana istenilen ve ihtiyaç duyulan biri olduğumu hissettirirdi.	☐	☐	☐	☐

ANNEM		DOĞRU		DOĞRU DEĞİL	
		<i>Hemen Her Zaman Doğru</i>	<i>Bazen Doğru</i>	<i>Nadiren Doğru</i>	<i>Hiçbir Zaman Doğru Değil</i>
13.	Bana çok ilgi gösterirdi.	☐	☐	☐	☐
14.	Beni kırmak için elinden geleni yapardı.	☐	☐	☐	☐
15.	Hatırlaması gerekir diye düşündüğüm önemli şeyleri unutturdu.	☐	☐	☐	☐
16.	Eğer kötü davranırsam, beni artık sevmediğini hissettirirdi.	☐	☐	☐	☐
17.	Bana yaptığım şeylerin önemli olduğunu hissettirirdi.	☐	☐	☐	☐
18.	Yanlış bir şey yaptığımda beni korkutur veya tehdit ederdi.	☐	☐	☐	☐
19.	Benim ne düşündüğüme önem verir ve düşündüklerim hakkında konuşmamdan hoşlanırdı.	☐	☐	☐	☐
20.	Ne yaparsam yapayım, diğer çocukların benden daha iyi olduğunu düşünürdü.	☐	☐	☐	☐
21.	Bana istenmediğimi belli ederdi.	☐	☐	☐	☐
22.	Beni sevdiğini belli ederdi.	☐	☐	☐	☐
23.	Onu rahatsız etmediğim sürece benimle ilgilenmezdi.	☐	☐	☐	☐
24.	Bana karşı yumuşak ve iyi kalpliydi.	☐	☐	☐	☐

Ek-6: Yetişkin EKRÖ: Baba (Kısa Form)

Bu sayfada baba-çocuk ilişkisini içeren ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuyun ve babanızın siz çocukken, size olan davranışlarını ne derece tanımladığını düşünün.

Her ifadeyi okuduktan sonra, o ifadenin babanızın size karşı davranışları konusunda ne kadar uygun olduğunu düşünerek, “Hemen hemen her zaman doğru”, “Bazen doğru”, “Nadiren doğru” veya “Hiçbir zaman doğru değil” şıklarından birini işaretleyiniz.

BABAM		DOĞRU		DOĞRU DEĞİL	
		<i>Hemen Her Zaman Doğru</i>	<i>Bazen Doğru</i>	<i>Nadiren Doğru</i>	<i>Hiçbir Zaman Doğru Değil</i>
	İyi davrandığımda bana sarılır ve beni öperdi.	☒	☐	☐	☐
BABAM		DOĞRU		DOĞRU DEĞİL	
		<i>Hemen Her Zaman Doğru</i>	<i>Bazen Doğru</i>	<i>Nadiren Doğru</i>	<i>Hiçbir Zaman Doğru Değil</i>
1.	Benim hakkımda güzel şeyler söylerdi.	☐	☐	☐	☐
2.	Bana hiç ilgi göstermezdi.	☐	☐	☐	☐
3.	Benim için önemli olan şeyleri anlatabilmemi kolaylaştırırdı.	☐	☐	☐	☐
4.	Hak etmediğim zaman bile bana vururdu.	☐	☐	☐	☐
5.	Beni büyük bir baş belası olarak görürdü.	☐	☐	☐	☐
6.	Kızdığı zaman beni çok kötü cezalandırırdı.	☐	☐	☐	☐
7.	Sorularımı cevaplayamayacak kadar meşguldü.	☐	☐	☐	☐
8.	Benden hoşlanmıyor gibiydi.	☐	☐	☐	☐
9.	Yaptığım şeylerle gerçekten ilgilenirdi.	☐	☐	☐	☐
10.	Bana bir sürü kırıcı şey söylerdi.	☐	☐	☐	☐
11.	Ondan yardım istediğimde beni duymazlıktan gelirdi.	☐	☐	☐	☐

BABAM		DOĞRU		DOĞRU DEĞİL	
		<i>Hemen Her Zaman Doğru</i>	<i>Bazen Doğru</i>	<i>Nadiren Doğru</i>	<i>Hiçbir Zaman Doğru Değil</i>
12.	Bana istenilen ve ihtiyaç duyulan biri olduğumu hissettirirdi.	☐	☐	☐	☐
13.	Bana çok ilgi gösterirdi.	☐	☐	☐	☐
14.	Beni kırmak için elinden geleni yapardı.	☐	☐	☐	☐
15.	Hatırlaması gerekir diye düşündüğüm önemli şeyleri unuturdu.	☐	☐	☐	☐
16.	Eğer kötü davranırsam, beni artık sevmediğini hissettirirdi.	☐	☐	☐	☐
17.	Bana yaptığım şeylerin önemli olduğunu hissettirirdi.	☐	☐	☐	☐
18.	Yanlış bir şey yaptığımda beni korkutur veya tehdit ederdi.	☐	☐	☐	☐
19.	Benim ne düşündüğüme önem verir ve düşündüklerim hakkında konuşmamdan hoşlanırdı.	☐	☐	☐	☐
20.	Ne yaparsam yapayım, diğer çocukların benden daha iyi olduğunu düşünürdü.	☐	☐	☐	☐
21.	Bana istenmediğimi belli ederdi.	☐	☐	☐	☐
22.	Beni sevdiğini belli ederdi.	☐	☐	☐	☐
23.	Onu rahatsız etmediğim sürece benimle ilgilenmezdi.	☐	☐	☐	☐
24.	Bana karşı yumuşak ve iyi kalpliydi.	☐	☐	☐	☐

Ek-7: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 24.05.2023-86413

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-86413
Konu :Etik Onayı Hk.

24.05.2023

Sayın Ayşenaz ATAACAR

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 04.05.2023 tarihli ve 2023/04 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Sencer GİRGİN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BS547BU2RC Pin Kodu : 13662

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys?>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Kep Adresi : iau.yaziisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ

Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı

Tel No : 31002

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad: Ayşenaz Ataacar

Lisans: 2020, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler
Fakültesi, Psikoloji Bölümü

